

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

GUARESCHI

PATATES ŞOVALYELERİ

**MİZAH
ROMANI**

**PATATES
ŞOVALYELERİ**

**giovanni
guareschi**

GIOVANNI GUARESCHI

Giovanni Guareschi (doğumu) (1908) günümüzün en ünlü İtalyan mizah yazarıdır. Don Camillo serisinden üç romaniyle Katır inadı ve Basın Hürriyeti adıyla yayınlanan iki hikâye kitabı daha önce dilimize çevrilmiştir.

PATATES ŞÖVALYELERİ, usta yazarın mizah gücünü ayrıntılarıyla veren bir eserdir.

Güldürürken düşündüren, insan karakterini, olaylar karşısında ayrıntılarıyla ortaya koyan Giovanni Guareschi, bugün dünyanın en çok okunan mizah yazarıdır.

Giovanni Guareschi, «ALTIN PALMIYE» armağanını ilk kazanan sanatçıdır.

PATATES ŞOVALYELERİ

Dizgi ve tertip: GÜR MÜRETTİPHANESİ
Baskı: MAY MATBAASI
Basıldığı yıl : 1967

GIOVANNI GUARESCHİ

PATATES ŞÖVALYELERİ

Çeviren: Vedat G. Üretürk

MAY YAYINEVİ

Atasaray 102, Cağaloğlu — İSTANBUL

I.

Delfino, 1885 yılının 14 Mayıs günü, sabahın dokuzunda Nevaslippe limanında demir alıyor, enginlere açılıyordu.

Yarım saat sonra Filimario Dublé kamarasının kapısına küt küt vurulduğunu duydu, hiç de gayri tabii olmadığı halde bu olay, içini bir hoş etti. Aslında Filimario, epeydir kapısının vurulacağı ânı bekliyordu, daha doğrusu biz, Filimario Dublé'nin, altmış dakikadır bayan Cotilde Troll'ün gelmesini sabırsızlıkla beklediğini biliyoruz.

Filimario Dublé, dün gece şöyle bir mektup almıştı:
Dostum;

Yatım kısa bir gezinti için yarın sabah demir alacak, sizi saat 8.30'da bordoda bekliyorum. Size nice zamandır aklımı kurcalıyan şeyin artık sözünü açmak istiyorum.

Teklifimin reddedilmeyeceğini umar, bilvesile bir öpücüğümün kabulünü rica ederim.

**Sizin
CLOTILDE TROLL**

Clotilde Troll'ün, bu pek cici küçük hanımın, artık Nevaslippe'in en ünlü ve en zengin kızının bir öpücüğünü geri çevirmeğe kimin gücü yeterdi ki?

Normal şartlar içinde olsaydı asil Filimario böyle bir kaç öpücüğü reddederdi; bu konuda geçmişten örnekler verilebilir. Ne var ki şu anda Filimario o allahın belâsı Hintyağı şişesinden ötürü, berbat bir durumdaydı.

Filimario Dublé, Nevaslippe'nin en hali vakti yerinde ailelerinden birine mensuptu ve karakter sahibi bir insandı. Yaratılış bakımından hık demiş de burundan düşmüşcesine anası Gelsomina'ya çekmişti. Söylentiye bakılırsa, o ipe sapa gelmez işlerdeki dehşeti de babasından, bay Tom'dan, miras kalmıştı.

Birçok kurallara tâbi olarak geçen küçüklüğünde pek rahat yaşadığı söylenemez.

Ondokuzunda, amcası Filip'in yanında otururken Filimario sıkıntıdan patlamak üzereydi. İşte tıbbı merak salması gibi apansız hastalığının gelip çatması da, bu sıralara rastlar.

Öyle ki, şehrin en ileri gelen üç hekimi geldiklerinde Filimario'yu yatağında kıvranıp, inim inim inlerken buldular. Filimario sancılarını onlara öylesine teferruatına inerek sayıp döktü, ağrılarının yerini o kadar açıktan açığa gösterdi ve hastalığın iç organlarının çalışmalarında yarattığı düzensizlikleri o kadar inceden inceye anlattı ki, üç hekim turnayı gözünden vurduk der gibisine birbirlerine baktılar ve bir ağızdan:

— Bu, tıp tarihinin tanıdığı en belli ve en karakteristik bir apandisitir... diye haykırdılar.

Tıp tarihinin en klâsik apandisitini görsünler diye öğrencilerin ameliyat odasına gelmesini istediler.

Ameliyat günü gelip çattınca, tıp alanının bu üç

yetkili kişinin en ustası neşterlerini eline alıp, Filimario'nun karnını yarıncı şaşırdı kaldı. Gözlerinin önünde yeryüzünün en sağlam ve en kocaman körbar-sağı durup durmaktaydı. Apandisit filân hak getire.

Filimario'nun keyfine payan yoktu. Bu işi başarmak için doğrusu az güçlük çekmemişti. Tıbbın Nevaslippe'deki en yetkili üç kişisini bunca zaman uğraştırmak, yâni yeryüzünün en meymenetsiz üç suratını uzun süre incelemek uğruna karnını yardırması için epey zaman kafa patlatması gerekmişti!

Bay Filimario Dublé'nin hayatının pek renkli geçtiği söylenemez. Başından geçen, anlatmağa değer olaylar da sayılıdır. Üç tıp otoritesini faka bastırıldığı, okuyucuların malûmu olan olayla, bir de onu Temerlotte halkı arasında meşhur eden bir diğerinden söz edilebilir.

O zamanlar yirmibeş yaşındaydı. Temerlotte'da tak-sitle elbise satışının başladığı sıralardı. Filimario Dub-le merkezî bir yerde büyük bir dükkân kiraladı. Açılış günü için sokakları reklâm üstüne reklâmla donattı, gazetelere çarşaf gibi ilânlar verdi ve alıcılar sökün etti. Dona kaldılar: dükkân döşemeden tavana kadar tam takırdı. Duvarlarda ne bir çivi vardı, ne de vitrinde bir toplu iğne. Tabelâda, evler kadar koca harflerle, bir tek şu söz okunuyordu: «Hiç.»

Filimario her sabah çalımlı bir ağırbaşlılıkla kepen-gi kaldırıyor, sonra geniş dükkânın ortalık yerindeki arkalıksız tahta bir iskemleye —dükândaki tek eşya-ya— kuruluyor ve burada, yer yerinden oynasa banamısın demeden oturup duruyordu. Ne bir söz, ne de bir kımıldanış. Arada bir, biri damlıyordu içeri.

— Şey, burada ne satılıyor, öğrenebilir miyim? di-yordu.

Filimario göğsünün kabarta kabarta:

— Hiç, diye karşılık veriyordu.

İş üç ay sürdü. Sonunda, iri kıyım çam yarmasına benzeyen bir adam dükkâna geldi, Filimario'nun kar-sısına dikildi.

Bir gözünü kısıp tehditkâr bir edayla :

— Hiç mi? diye sordu.

Filimario eğilerek:

— Hiç, dedi.

Göğsü kıllı herif gene dik dik bakarak:

— Kaça tanesi? dedi.

Filimario bol keseden attı:

— Elli şu kadar frank.

Alıcı:

— Haydi bakalım bana şundan yüzelli franklık ver, diye gürledi ve dişlerini gıcırdatarak, paraları uzattı.

Filimario paraları cebine indirdi avucunu üfledi.

— Alın, dedi. Tamam mı?

Herif, sanki ağır bir yükten kurtulmuş gibi, karşı-lık verdi:

— Tamam.

İşin gerisini anlatmağa herhalde lüzum yok.. Yal-nız şu kadarını söyleyelim ki, bu kere işlerin biraz ka-rışık sonuçlanmasına rağmen, Filimario'nun keyfine ge-ne diyecek yoktu. Filimario Dublé'nin ahlâki kişiliği üzerinde okuyucuyu aydınlatacak nitelikte olmasalar-dı, yazar Nevaslippe yıllıklarının herhangi birinde bu-lunması kolay olan bu iki menkibe ile hikâyesini ge-ciktirmek istemezdi.

Aslında, bu menkibelerle, ünlü çelibimizin olunca garipliği değil de yaratılışının olağanüstü sağlamlığı orta-

ya çıkar; hem asıl önemli olan da budur ya, çünkü bu hikâyenin başladığı sırada Filimario Duble'nin içinde yaşadığı garip durumun sebebi ve bunun sonucu sayılan belâlar bu karakter sağlamlığından başka şeyden gelemezdi.

Filimario Duble, hayatının ilk altı yıl onbeş gününü Nevaslippe'deki annesi dul Gelsemina Duble'yle birlikte kendi evine geçirdi.

Filimario'nun yedi yaşının onaltıncı gününe basacağı sabah, bayan Gelsemina, elinde içi Hintyağı dolu bir şişeyle karşısına dikildi.

— Filimario, dedi, şunu hemen içmen lâzım. Hadi bakalım.

Filimario:

— ı.. ih!..

— Uzun etme iç, diye üsteledi Gelsemina.

— Bir yıl aç susuz kalırım daha iyi.

— Peki öyle olsun bakalım, dedi Gelsemina, bu şişeyi mideye indirmeden yemek filân yok.

Bayan Gelsemina karakter sahibi olmakta oğlundan aşağı kalmazdı; dediğini yaptı. Filimario yemek isteyince, yağ şişesini gösteriyordu. Filimario üç gün dayandı, derken oyuncaklarını bir bavula doldurdu ve amcası Filip Duble'nin Sesepe sokağındaki evine kapağı attı. Filip amca yengesinden yaka silktiği oranda yeğenini seviyordu.

Yeniden evine dönmek istediğinde yaşı yirmiyeydi. Kapıyı, yirmi bir yıl içinde iyice çökmüş olan, bayan Gelsemina açtı. Filimario Duble bir anasına bir de anasının sağ elinde tuttuğu Hintyağı şişesine baktı.

— Cıh! dedi.

Bayan Gelsemina kapıyı sırak diye yüzüne kapadı ve başını pencereden uzatıp oğluna haykırdı:

— Hintyağını içmedikce bu eve giremezsin!...

Filimario üç kere daha hamle yaptı; üçgün kadar kapının önünde sabahladı, sonra gene amcasının evine döndü.

Üç yıl daha Filip amcasının yanında yaşadı ve artık canına tak dedi, çünkü amca ahretlik olmuş, son nefesini verirken de:

Filimario, demişti, takdis ediyorum seni. İhtiyarlığımı cennet ettin, artık beni bir vasiyatname yazma zahmetinden kurtardın. Senin yardımın sayesinde bilânso temiz çıktı doktor ile papaz efendiye borcu temizledikten sonra, geriye iki frank kalıyor; İşte senindir bunlar, dilediğini yap...

Filimario amcaı ebedi istirahatgâhına yerleştirdi, iki frangı sağa sola harcadı ve kendisini sokak ortasında buldu. Ama burada pek uzun boylu kalmadı; Filip amcanın kıkırdayıp gitmesinden bir hafta sonra, aile noterinden bir yazı aldı: «Strepefiet'e yolculuğunuz sırasında anneniz hanımefendi kalp sektesinden Allahın rahmetine kavuşmuş bulunuyor. Vasiyetnamenin açılması için burda bulunmanız gerektiğini duyururum. Saygı-larla.».

Filimario notere yollandı ve vasiyetname açıldı. Vasiyetname kısacıktı: «Noter Diks ile tarafından seçilmiş iki tanığın gözü önünde, işbu Hintyağını içmesi şartıyla, bütün malımı mülkümü oğlum Filimario'ya bırakıyorum».

Vasiyetname okunup bittikten sonra, noter iki tanığı çağırdı ve demir kasayı açarak içinden Hintyağı şişesini çıkardı, Filimario'ya uzattı.

Filimario başını salladı, kabadayıca ama son derece dokunaklı bir sesle:

— Hayır, dedi ve kâpiya doğruldu.

Filimario her ne olursa olsun karakter sahibi bir insandı. Zaten Hintyağının da yirmidört yılda yeşil ve zift gibi katı hale gelmiş olması şaşılacak bir şey değildir.

Noter:

— Günün birinde, içmek istediniz mi, işte burada dedi ve şişeyi gene demir kasaya yerleştirdi.

Bu olaylar 13 mayıs 1885 günü saat 16'da geçiyordu. Saat 16.30 da bay Filimario Double cebindeki paraların şöyle bir hesabını yaptı. Geçimi için, 50 frangın üstündeki bu para ile içi asaletiyle mütenasib elbise dolu bir kaç sandık düzebileceğini hesapladı. Bu durumda geriye topu topu otel parasını ödeyecek kadarı kalıyordu. İşte bunun içindir ki Filimario, saat 19'da Clotilde Troll'ün mektubunu alınca, otel kâtibini çağırmıştı.

— Çabuk hesabımı görün, bana da yarın sabah limana gitmem için bir araba kiralayın, demişti.

Yani anlıyacağınız Filimario sıfırı tüketmiş bir haldeydi. Yoksa uluorta zamanda Filimario, Clotilde Troll'ün davetine de öpücüklerine de boş verirdi.

Gençler kadar yaşını başını almış olanların da hayranlığını çeken Clotilde, şu küpü dolu, kimseye benzemiyen, çenesi düşük Clo, bizim bir numaralı kahramanımız Filimario'nun gözüne, öteden beri, insanın tepesini attıran can sıkıcı, sevimsiz bir kadın olarak görünürdü. Bununla beraber, matmazel Clotilde'nin yatında bir gezintinin, kendisi için hayati bir önem taşıdığı da su götürmezdi. Eh, olaylardan yararlanmak için sıkıntılara da katlanmak gerekir.

Filimario için evlilik lâfı, Clotilde Troll'den de sıkıcıydı. Fakat iş, hoppaca bir milyoner kadın ile yirmidört yıllık bayatlamış Hintyağı arasında bir tercih yapmağa gelince, Filimario evliliğe bile razı olabilirdi.

Bunun içindir ki, kamarasının kapısının küt küt vurulduğunu işitince, Filimario'nun yüreği hop etti.

Filimario ayağa kalkarak ve sigarasını lumbar deliğinden dışarı fırlatarak :

— Giriniz, dedi.

Biri girdi. Kara palabıyıklı ve pırıl pırıl düğmelerle işlenmiş mavi ceketli kapı gibi bir adamdı bu. Clotilde Troll'ün bazı garib huyları olduğu bilinmekle beraber, karşısındakinin o olmadığı besbelliydi.

Olsa olsa yatın kaptanı olabilirdi bu.

Deniz adamı :

— Beni arkadaki küçük salona kadar takib ederse-
niz, size minnettar kalırım, dedi ve Filimario da hafif-
ten baş eğişiyle bunu kabullendi.

Clotilde Troll'ün, kamarasına inmeyip de asıl onu kendi küçük odasına çıkartması pek hoşuna gitmedi ama, prensiplerinin aksine de olsa, Filimario bunu si-
neye çekmek zorunda idi.

Filimario kıçtaki salona girdi ve beklenmedik iki hemşehrisiyle burun buruna geldi : ne biri, ne de öteki Clotilde Troll olamazdı. Filimario durumu kavrar gibi oldu ve hafifçe eğilerek iki kişiyi selâmlamakla yetindi.

Kısa bir sessizlikten sonra kaptan masaya bir mek-
tup bıraktı.

— Göreceğiniz üzere mektup, Filimario Duble, Settembre Nort ve Pio Pis'ye hitaben yazılmıştır. Ben ancak bu beyleri bir çatı altında toplamak ve mektubu kendilerine sunmakla görevliyim.

Kaptan selâm verdi ve çıktı.

Filimario, karakterli olduğundan başka, müstesna serinkanlı bir insandı da. Evet, ilkin çıkarıp bir sigara yaktı ve sonra, bir koıtuga kuruldu. Daha sonra, ayak-
ta diken üstünde duran iki adama döndü.

— Baylar, dedi, kaptanın sözlerinden sonra tanışma merasimine lüzum yoktur sanırım. Şimdi kimin ne si olduğumuzu biliyoruz. Geriye mektubu açıp yüksek sesle okumak kalıyor; içimizden biri bu işi üzerine alacak. Bu durum hiç öyle hoşunuza gitmezse, ben mektubu üç parçaya bölmeğe dünden hazırım, yalnız herkes kendi payına **razı olsun yeter**.

Settembre omuzlarını silkti ama, Pio Pis ilk yolun kendisine çok güzel geldiğini açıkça ileri sürdü. Böylece zarfı açtı ve yüksek sesle okumaya başladı :

Baylar,

Hareketimi mazur görmenizi dilerim. Şunu da hemen ekliyeyim ki alışlagelen muzipliklerimden birini tekrarlıyor değilim. Aksine **tamamen ciddi**yim.

Nevaslippe'de doğup büyüdüm; memleketimi delicesine severim. Onun her zaman için daha güzel ve daha ilgi çekici olması uğruna, ne şekilde olursa olsun, fedekârlıktan **kaçınmam**.

Şehrin yüzkarası üç insanın canım Nevaslippe'den uzaklaştırmak amacıyla sizi kötü bir oyunla bu yata bindirmeğe mecbur oldum. Sizleri başkaları cana yakın bulabilir, ama doğrusunu isterseniz ben aynı fikirde değilim. -Sizi görmek, sizinle çene yarıştırmak demiyorum- ama sizi benimle aynı şehirde görmek gibi bir tek düşünce, Nevaslippe'i bana artık yaşanamaz hale getirmeğe yetti. Diyeceksiniz ki «Nevaslippe'de üç milyon insan var, bu kıratte olan yalnız bizmiyiz?». Evet saygıdeğer dostlarım, Nevaslippe'de siz soyda süzme insanlar var, var ama, beri yandan sizin, mucizevi servetinizden dolayı Bay Settembre, edebî değerinizden dolayı Bay Pis, nihayet zenginliğiniz, garibliğinizden dolayı Bay Duple, hepsinin üstünde yer almağa değersiniz. Bunun içindir ki Delfino sizleri benim tayin ettiğim bir

yerde karaya çıkaracak ve oradan artık, galiba balık kavağa çıktıktan sonra geri döneceksiniz. Tayfa benim isteklerime karşı dikilen her davranışa nazik bir şekilde karşı koymak üzere emir almıştır.

Tekrar özür diler ve içten sevgilerimin kabülünü dilerim.

OLOTILDE TROLL

Pis mektubu bıraktı ve şaşkın şaşkın Filimario'nun suratına baktı. Settembre başını iki eli arasına aldı.

Filimario:

— Hepsi bu kadar mı? diye sordu.

Pio Pis:

— E, ee... evet, diye kekeledi.

Filimario kapıya yönelerek:

— Hoş; şu halde gidip artık güvertede hafif bir tur atabiliriz, diye mırıldandı.

Bu söz üzerine Settembre sıçradı ve onun yolunu kesti.

— Bay Dublé, dedi, iş karışık, önce bir yolunu bulmalı bunun.

Dublé gülümseyerek:

— İşte ben de bunun için güvertede dolaşmak istiyordum ya, işin içinde bir iş var galiba, diye karşılık verdi.

Settembre duruldu:

— Hakkınız var galiba, dedi, yapılacak tek şey güvertede dolaşmak. Ancak bu şekilde, pek de hoş olmayan bir muzipliğin kurbanı olduğumuzu kafamıza yerleştirebiliriz.

— Muziplik mi? Böyle şeye muziplik değil eşek şakası denir. Karaya nerede sağ salim ayak basacağımızı Allah bilir, ancak hasbanın gönlü olunca Nevaslippe'ye dönebileceğiz. Durum çok ciddi...

— Ben de buna vanıyorum ya, dedi, soğuk şakalar illet eder beni. Bir gün tam oturacağım anda altımdan iskemlemi çekti de babam, tam üç ay ağzımdan tek kelime alamadı.

Filimario tasdik etti; eh, karakter sahibi bir insanın hâlinden karakter sahibi insan anlar.

Settembre devamla:

— İşte böyle, dedi, tam üç ay!... aynı çatı altında... Babamla konuşacak bir şeyim olunca, aynı masada da olsak, bir pusula yazar babama vermesi için oda uşağının eline tutuştururdum.

Denize bakmak için dirseğini lumbar deliğine dayayıp bu ana kadar öylece duran Pio Pis birden geriye döndü.

— Müthiş şey bu, diye hıçkırdı, artık onu göremeyecek, kokusunu duyamayacak, gece onun aşkına do-nattığım çiçek gibi iki şiiri kendisine gönderemeyeceğim!... Bilmeniz ne kadar seviyorum onu!...

Filimario omuzundan sarsarak:

— Aman bay Pis, bir başkasını bulursunuz, kendinizi o kadar üzme-yin canım, dedi.

Pis ellerini ısıra ısıra:

— Bir başkasını mı? diye bağırdı, Clotilde Troll'den bir başkasını mı? Olamaz bu. Bir benzeri yoktur onun yeryüzünde.

— Anlamadım?... Bu bize oynadığı oyundan sonra, siz hâlâ mı Clotilde Troll'ü seviyorsunuz?

Pis:

— Evet, diye içini çekti. Seviyorum onu; hem de şimdi daha çok seviyorum. Pétrarque'ın Laure'u sevdiği kadar, hattâ ölümünden sonra onu daha çok sevişi gibi... Clotilde bir insan değildir, gökten inmiş bir melektir.

Filimario gene omuzuna vurarak:

— Zavallı Bay Pis, dedi, öyle aptalsınız ki, gerçekten Clotilde Troll'le evlenmeğe lâıksınız.

Settembre bu söze kahkahayı basmıştı ki, kapı çalındı.

Pio Pis, sanki ümit'in kendisi içeri girecekmiş gibi kapıya bakarak:

— Bu Clotilde'dir!... dedi.

Settembre, ilkin dudaklarının yaygın bir gülümseyişe hazırladı, ama Filimario'nun gerçekten serinkanlı bir halde olduğunu görünce, gidip lumbar deliğine dayandı ve ıslık çalarak denizi seyre başladı. Settembre'nin olaylardan bilgi edinmeğe yatkın bir kafası vardı ama, sonuçlara varacak terkip zekâsından yoksundu.

II.

Bir gün Settembre, Almanya'ya gitti ve altı ay orada kaldı. Almanya'yı köşe, bucak, pek iyi niyetle dolaştı, kılı kırk yararcasına yüzlerce katedrali, bahçeyi, kadını, tabloyu, anıtı, köprüyü ve atı inceledi. Nevaslippe'ye dönünce, dostlarını gözleri yolda buldu.

Kendisine:

— İyi eğlendin mi bari? Almanya güzel mi? diye sordular.

Settembre:

— Bilmiyorum, dedi. İlkin gidip babamla bir görüşeyim.

Baba, oğlunun tam tersi idi: Pek güçlü bir terkip zekâsına ve keskin hüküm verme kabiliyetine sahipti. Olayları ancak geniş açılardan görürdü. Hidrostatik ve

yere yalnız binlerce kilometre uzunluğunda bir telle bağlı bulunan bir balona binmiş bir insan oğlu düşünün. Böyle bir yere oturmuş bir insan, yeryüzünün ancak panoramik bir manzarasını görebilir ve tabii ki kendisinin ince bir noktayı seçebilmesine imkân vermek için de, onu bir parça aşağıya çekmek gerekir.

Settembre'in babasının olaylara bakışı bu türdendi.

Söz gelişi, kendisine, Madrit katedralindeki bir kutsal su kabına işlenmiş bir meleği göstererek:

— Hoşunuza gidiyor mu bu? diye sorarlarsa Settembre'in babası:

— Hım..., kuzey yarım küresi cidden fevkalâde bir yer, diye karşılık veriyordu.

Bunun üzerine ona meleğe bir parça daha yakından bakmasını rica ediyorlardı ve o da, birkaç dakika düşünceye daldıktan sonra, Avrupa'nın da ilgi çekici olduğunu kabul buyuruyordu.

Cesaretini kırmamak şartıyla ona, şimdi İspanya'nın güzel nimetlerle dolu bir ülke, yeni Castille'nin merak uyandırıcı bir bölge, Madrit'in talihi pek yaver bir şehir, Madrit Dome'unun kendi üstünlüğü oranında dikkat çekici, Dome'un içinin derin olduğu, kutsal su kabının ise hiç de fena olmadığı söylettirilebilirdi. Neden sonra da, kutsal su kabının üstündeki meleğin uğursuz olduğunu ve incelemek için gidip öründe boy göstermek zahmetine değmediğini söyleyerek kanaatını belirtirdi.

Ancak, Settembre, babasını nesneye indirmek yerine, havai söz hattı yoluyla nesneyi babasına kadar çıkardığından, onun kültüründen yararlanabiliyordu.

İşte bütün bunlardan dolayı, Almanya'dan döndü-

günde Settembre, eğlenip eğlenmediğini, iç açıcı şeyler görüp görmediğini bilmiyordu da arkadaşlarına :

— Bu konuda ilkin babamla konuşmalıyım, diyor-du.

Tek başına yolculuk etmişti, iyice hatırladığı binbir şey görmüştü ve bunlardan parça parça bilgi edinmişti. Kesin ölçüler vererek ve mukayeselerden yararlanarak katedralleri taş taş anlattı.

Baba zaman zaman :

— Hı... evet, diyordu, fena değil.

Settembre gezintiye çıkarmış olduğu peygamber tavuklarını saydı, manzaraları, tiyatroları, gezintilerini, Türk hamamlarını anlattı.

Baba gene arasıra :

— Eğlenmişsin, diyordu, ama doğrusunu istersen, pek yavan bir oyun..., bu konserde patlamışsındır.

Belli bir süre sonra Settembre, gene arkadaşlarına ve tanıdıklarına tutup Almanya'nın güzel bir memleket olduğunu, ama orada şöyle böyle eğlendiğini söylemekte gecikmedi.

Arkadaşları :

— Ya kumruları, onları nasıl buldun bakalım? dediler.

— Bilmiyorum ki, babam bu konuda benimle konuşmağa yanaşmadı.

Bu konu dışı laf ebeliğini okuyucular bağışlasın : Hikâyemizin asıl kahramanlarını, belirgin vasıflarıyla tanıtmalıyız. Kahramanları her keresinde, gözünü budaktan sakınmayan bir adam, çiçeği burnunda bir kız, cana yakın bir delikanlı, şu bu... diye anlatmakdansa, onları genel çizgileriyle gözönüne sermek istediği için yazar, kişilerin aynı türden olaylar karşısındaki davranışlarını ek hikâyelerle ortaya çıkarmak

zorundadır; yoksa konu karanlık bir hayaller defilesi haline gelir. Burada da olduğu gibi, ortada cemsâl yoksa yazar, ek hikâyelere başvurmak zorunda kalacaktır.

Şimdi Settembre'ı bu kadarıyla tanıyarak, başını lumbar deliğinden çıkarıp ısıklık çalmasına dönelim. Settembre, gördüklerine, kendi izlenimlerine, kendi düşüncelerine ve prensiplerine aykırı düşen bu durumu kafa tutmağa kararlı görünen Filimario'ya ısınmıştı. Clotilde Troll'ün şu ufacık salonun kapısında görünmesi ihtimali Filimario'yu pek ilgilendirmiyordu. Zaten bu devde kulaak kabilinden bir ihtimaldi ya.

Buna karşılık, Pio Pis paldır küldür kapıya doğrulup onu ardına kadar açtı.

Clotilde Troll gerçekten başına buyruk bir kadındı; böyle olmakla beraber, delidolu, sereserpe davranırken bile şu karşılarında duran ve harekete geçmek için aralarında duran kaptanın bir işaretini bekledikleri her hallerinden belli olan yarı çıplak ve sakallı, elleri kanca altı adamın elinde esir filân olacağını sanmak güçtü.

Kaptan bir adım öne ilerledi.

— Baylar, acaba talimata uymamak kararında mıdır?

Settembre başını lumbar deliğinden içeri çekti ve Filimario'ya baktı. Filimario sigarasının dumanını inceliyerek omuzlarını silktilti.

Bunun üzerine başını gene lumbar deliğine uzatan Settembre :

— Hayır, dedi.

— Yoksa harekete geçmek için uygun bir zaman, söz gelişi tayfanın uykuda bulunduğu zamanı filân mı kolluyorlar?

Kimse karşılık vermedi. Settembre durmadan ıslık çalıyordu ve Filimario da büyük bir dikkatle onun ceketinin arkasındaki bir lekeyi inceliyordu.

Kaptan kendisine faltaşı gibi açılmış gözlerle bakan Pio Pis'ye dönerek :

— Yoksa siz de cevap vermeğe yanaşmak istemiyor musunuz? dedi

Pio Pis şaşırmış :

— Ben mi.. şey bilmem ki, diye geveledi.

Settembre başını kızgınlıkla çevirdi ve koltuğunun arkalıgına kendisini öylece bırakan ve tavana püf püf duman savuran Filimario'ya baktı.

Şimdi burnundan soluyan Settembre :

— Baş kaldırdığımız filân yok bizim, dedi. Bize hemen yumurta ile jambon getiriniz.

Kaptan iyiden iyiye kasılıp, kıkırdadı.

Gemideki koruyucuları ellerindeki kancalarını bırakırken, eğilerek :

— Gemide emirleri ben veririm, dedi. Ama önce sizlere, iyi niyetli olduğunuzu ispat ettiğinizden, baş kaldırma halinde almış olduğumuz emir üzerine sizleri denize atmaktan bizleri kurtardığınızdan dolayı, teşekkür etmek istiyorum. Eh böylece anlaşmamamız için bir sebep kalmamış oluyor. Sözüünüzü teminat sayıyoruz; bizce asil bir insanın sözü kutsaldır.

Denizciler berelerini havaya fırlattılar ve «yaşaaa» diye bağıldılar sonra kapı kendiliğinden kapandı ve herşey yeniden sessizliğe gömüldü. Pio Pis içini çekti.

— Denizci milleti bu, dedi, coşkunlukta sert, sıkı, ama sapına kadar erkek millet.

Settembre Filimario'ya bir göz kırptı.

O da meşhur tebessümüyle :

— İyi insanlar, dedi, bize güleryüz gösteren, ama

kafa tutmuş olsaydık topumuzu da denize atacak, gönlü gani insanlar.

Pis istemiye istemeye :

— Orası da öyle ya, dedi.

Hikâyemin bu noktasına gelince, Pio Pis'den söz açmak üzere, gene hikâyemize ara vermek zorundayım. Hazır fırsat düşmüşken .. Hem canım, kişilerin her birinin farklı bir karakteri varsa bu, yazarın suçu değildir ki.

Pio Pis, herşeyden önce, sevimli bir insandı. Evine döndüğü bir akşam, iri kıyım bir herif karşısına dikildi, onu güzel bir sopadan geçirip yere serdikten sonra, soyup sovana çevirdi. Ama sonradan adam yakayı ele verdi ve mahkemeyi boyladı.

Savcı kapı gibi adamı karşısında pek amansız davrandı : çok korkunç bir cinayetten, bir biçim canavarlıktan söz açtı. Pio Pis önce sustu, derken konuşmağa kalktı ama kendisini susturdular. Yalnız dev gibi adamı mahkûm eden kararın okunduğunda, Pio Pis belâlısına dönerek :

— Bu gene hiç bir şey değil, dedi, istinaf davası da açacağız.

İstinaf mahkemesinde suçlu, Pio Pis tarafından tutulmuş çenesi güçlü avukatların sayesinde, kötü durumdan kurtuldu.

Bir kaç ay sonra, gene geç bir saatte evine dönen Pio Pis, kendini bir sopada haklanmış ve ustaca soyulup sovana çevrilmiş buldu. Zorbayı tanıdı; gene o kapı gibi adamdı. Pio bir lâhevle çekti.

— Zavalı dostum! Karanlıkta pusulayı şaşırıp

herhalde karşınızdakini tanımadınız. Hayvanat bahçesinden kaçmış vahşi bir hayvan sandınız galiba beni. Göğsü kıllı herif:

— İnsan olduğunuzu bal gibi gördüm, dedi.

— Şu halde hemen akla gelebilecek bir hâfıza kaybıyla mâlûlsunuz, size yaptığımı hatırlamıyor musunuz?

— Bay Pio Pis, aksine çok iyi hatırlıyorum.

Pio büyük bir coşkunlukla:

— Ya!... demek öyle ha!... dedi, Hatırlamak boş bir söz değil artık; aradan bunca zaman geçtikten sonra bile iyilikleri hatırlayan ve kendilerine iyilik edenleri, karanlıkta bile tanıyan insanlar var demek.

Pio Pis iyi yürekli bir insandı. Üstelik şairdi ve Clotilde Troll'e deli gibi tutkundu.

Neyse fazla uzatmıyalım... hikâyemize dönelim. Artık kimse küçük salonun kapısını çalmadı.

III.

Küçük salondaki olaydan sonra, Filimario kader arkadaşlarıyla konuşmayı bilhassa kesti. Sessiz sedasız sabah kahvaltısını bitirdi, sonra sigara üstüne sigara tütürüp durumu rahatça düşünmek üzere kamarasına çekildi.

Ancak, kamarasının birkaç metre kubünü tez elden mavi dumanlarla doldurmayı becerdiyse de normal zamanlarda lüzumsuz sorulardan çok daha işine yarıyan o vakârlı sukûnetini maalesef uzun süre koruyamadı. Filimario, hayatında ilk defa kendini gülünç buluyordu. Kuş beyinli bir kız tutup onunla aşık atmaya kalkmış, üstelik işe ne yandan bakılırsa bakılsın bom bok olduğu bir sırada Allah bilir, bütün hılla bilmem han-

gi cehenneme giderken, Filimario Dublé'ye Settembre Nort'a ve Pio Pis'ye oynadığı oyunu, bir avuç züppe arkadaşına anlatıp eğlenmeyi başarmıştı.

Filimario Dublé üstelik Settembre ve Pis gibi iki kazkafalıyla aynı kefeye konmasını bir türlü hazmedemiyordu. Clotilde Troll işte tam bu noktada biraz fazla olmuştu.

Filimario dar basık tavanlı kamarasında sinirli sinirli üç aşağı beş yukarı dolaşmağa başladı. Bu hâl ona pek küçültücü geldikten mâdâ, kan-ter içinde kalmıştı. Demek küçük bir kaz, Filimario Dublé'yi zıvanadan çıkarmış ve bizim tığ gibi delikanlımız, bu aşağılık oyun karşısında eli kolu bağlı kalmıştı.

Mesele önemliydi. Tanıdığında kendisinde hiçbir ilgi uyandırmıyan bu Clotilde hoppası, zorla hayatına girmiş ve birden Nevaslippe'nin yeni salon zenginlerini eğlendirmek için Filimario'yu aptal yerine koyup, alay konusu etmişti.

Filimario :

— Dönüşümde, bayan Clotilde Troll denen bu yosma bozuntusunu ıslatacağım, diye kendi kendine söz verdi.

Ama bu karar, ona hemen gülünç geldi. Herşeyden önce bir Dublé, bir kadına dayak atma kabalığını gösteremezdi; hem sonra, eğer sağ salim geri dönerse düşünecek başka şeyler olacaktı: Ya iş araması ya da mirasın üzerine oturması gerekecekti, -iki rahmetin biri. Çalışmak, işi başından aşkın bir Dublé'nin yeryüzüne kibar bir insana asla yakışmayan bir kılığa girmesi demekti; mirasa konmak ise, yirmidört yıllık, bayatlamış bir şişe Hintyağını gövdeye indirmek gibi prensiblerine sığmayacak bir ezaya katlanması demekti. İşin içinden çıkamıyacağını anlayınca, Filimario karar ver-

memeğe karar verdi Şimdilik, kaz kafalı aptal bir kadının kendisini tefe koyduğu bir gerçektir. Duruma ve kaderinin -Clotilde'nin oyunuyla- kendisine arkadaş ettiği aklı kıt adamlara hâkim olmak için yeniden sukûnetine kavuşması gerekiyordu.

Akşam küçük salona girdiğinde, Filimario bu iş' başarmıştı. Yemek boyunca gerçekten neşeli gözüktü. Kahve içilirken, Settembre şaşkın bir halde ayağa kalktı :

— Azizim, dedi, kader, madem bu şaşırtıcı durumda bizi Filimario Dublé ile aynı yolun yolcusu olma şerefini bahşediyor ve artık bir karara varmak düşüncesi beni iyice üzdüğü, Pio Pis'yi de çok daha fazla zora soktuğu için, bundan böyle isteğinize uyacak ve size «başkanımız» diyeceğiz.

Filimario heyecanlandı. Memnun memnun:

— Doğru, dedi, hiç tartışma yapmadan, bir tek kişinin emirlerini baştacı ederek yanılmak, incir çekirdeğini doldurmayan ağız dalaşlarıyla zaman ve enerji kaybettikten sonra bir başına yanılmaktan daha iyidir.

Filimario kahvesini bitirince kaptanı çağırttı.

Settembre ve Pis'ye:

— Bakalım, dedi, bizi neyin beklediğini öğrenmek kabil mi?

Arkadaşları da tasdik ettiler.

Deniz adamı içeri girdi.

Filimario sözü açtı:

— Kaptan, dedi, bizi karaya çıkartmak üzere emir aldığınız yerin adını acaba öğrenebilir miyiz?

Kaptan :

— Tabii, dedi, Sizleri Bess adasında karaya çıkarmağa emir aldım. Bir terslik çıkmazsa yolculuğumuz Bess adasına vardığımızda bitmiş olacak.

Filimario dişlerini gıcırdatmadan gülümsedi.

— Anlaşıldı, dedi. sevgili bayan Troll bize karşı içten bir ilgi duyuyor, yazlığa çıkmamıza özel dikkat gösteriyor. Yanılmıyorsam, Bess adası Atlantik'te kaybolup gitmiş, tam manasıyla ıssız, seyrü seferin dışında, küçük bir yerdir. Nezaketiniz gereğince bize, Robinson Crusoe'nin izinde yürümek fırsatını tanımak için şemsiyelerle silahlar da bulmuşsunuzdur.

Kaptan başını salladı :

— Adanın meskûn olmadığı doğru. Çevrelerinden artık hiçbir deniz hattı da geçmiyor, ama küçükhanım orada güzel bir villâ yaptırıp geçen yıl üç ay içinde kaldı. Bundan başka, efendiler arzu buyururlarsa kendilerine uşak olarak bir denizci bırakabilirim.

Filimario kabul etti; bundan sonra da bayan Troll'ün deniz hayvanlarından mı yoksa köklerden mi besleneceklerine karar verdiğini sordu.

Kaptan :

— Her şey önceden düşünülmüştür, dedi, sizlere iki aylık yiyecek sağlayacağım. Villânın mahzenleri şimdiden şaraplarla ve içkilerle doludur, konserveler de ca-ba. İki ay sonra gelir, sizlere gene yiyecek getiririm.

Filimario büyük bir sukûnetle :

— Bu böyle ne zamana kadar sürüp gidecek? diye sordu.

Kaptan dudak büktü :

— Bunu bir Allah bir de bayan Troll bilir.

Filimario alaylı alaylı :

— Şuna sadece bayan Troll bilir deseniz daha iyi edersiniz. Şüphesiz Ulu Tanrı bu meseleden haberdar değil. Olsaydı, böyle bir oyuna engel olacağından şüphem yok.

Tam kaptan çıkarken,

— Eğer Tanrı, bayan Troll'ün karakter sahibi insanlarla alay etmesine sahiden izin vermişse, insanlardan çoktan umudu kesmiş demektir, diye sözünü bağladı.

Yat, bir tayf gibi ak, çarşaf gibi dümdüz denizi yarıyor ve ay gökteki yerinde bir elmas gibi parlıyordu.

Saat sabahın ikisinde, bir ses Filimario'nun adını seslendi ve Filimario yatağından sıçradı. Bu Settembre'di.

Settembre :

— Özür dilerim, dedi, sizce acaba endişe edilecek bir şey var mı?

Filimario yatağa gene boylu boyunca uzanıp başını yastığın altına sokarak :

— Yok, diye karşılık verdi.

Settembre :

— Teşekkür ederim, diye homurdandı.

Ve gidip, gönül rahatlığıyla uyudu.

IV.

Filimario, ertesi günü Clotilde'den nefret etmekle geçirdi. Gecenin bir kısmını da gene bu işe verdi, artık ertesi sabah uykudan, kadına duyduğu kinle uyandı. Yolculuğun üçüncü günü, içindeki duygu kinden hakarete dönüştü. Ancak dördüncü gün, durumu düşünüp taşınmak için gerekli olan bir iç rahatlığına kavuşmuştu: tuzaga düşecek yerde, ya Nevaslippe'de kalmış olsaydı, acaba başına ne işler gelecekti?

Son tahlilde kabul etmek gerekir ki, bu Clotilde

namussuzu onu belâlı bir durumdan kurtarmış ve hiç bir şey kaybetmiyeceği bir serüvene sürüklemişti.

Filimario, yolculuğun dördüncü gününü fazla olarak Clotilde'in durumunu da düşünmekle geçirdi. Üstelik kadını unutmak için en aşırı çabalar da gösterdi. İşin esasında kadın ona vız geliyordu. Durumu incelemekle varılacak bir sonuç yoktu : gelecek, kötü bir bilmece gibi geliyordu ona. Yarın ne olacağını şimdi bilmemek bazen iyidir.

Beşinci gün Filimario, doğrudan doğruya kendi yaratılışı üzerinde kafa yorma gücünü olduğu gibi sigaraları da tüketince, Settembre ile Pio Pis'nin varlığını hatırladı. Bu dört gün içinde iki bahtsız acınacak bir hayat sürmüşlerdi: denize bakmak, sigara içmek ve kaptanla içli konuşmalar yapmak olmuştı bütün işleri. Ancak dördüncü günün akşamına doğrudur ki Settembre yararlı bir iş bulmuştu. Daha doğrusu tesadüf yardım etmişti ona. Settembre kaptanla yaptığı o ıvır zıvır düşünce tartışmalarının birinde, cebinden birden zarları çıkarmış ve bir saat zinciri ya da bir anahtar destesi ile oynar gibi oynamaya başlamıştı. Kaptansa ağzının suyu akararak zarlara bakakalmıştı.

Kaptan çok acınacak bir durumda bulunuyordu : zarlara içi gidiyordu ama oyun teklif edemiyordu. Bir kaptanın uyruğu olan birine, mürettebattan olmasa bile böyle bir teklif yapması yakışık almazdı.

Settembre kaptanın özlem dolu bakışını ve acıklı halini anlayabildi mi? Bilmiyoruz. Buna rağmen ani bir kararla zarları ona doğru uzattı.

Öğleden sonra saat dört sularında oluyordu bu.

Ertesi sabah saat dokuzda, Filimario, Settembre ile kaptanı bir masa başına geçmişler zar atar halde buldu. Settembre, arada bir :

-- Kaptan, diyordu, yatma zamanı geldi artık, iyiden iyiye uyku da bastırdı.

Sonu gelmeyen onyedici saatlik oyunda kaptan herşeyini batırmıştı; cebinde taşıdığı parayı, altı adet alacak senedini, elbiselerini, dürbünü, sekstantı, gemi kâğıtlarını... Sonunda, kendisini tığ-teber bularak, şahsi malı olmayan Delfino üzerine bile oynamağa başladı. Önce bir zincir demetine, derken bir çapaya, derken bir ses borusuna oynadı. Oyun hemencecik dümene, pusulaya ve gemi direği halatlarına yükseldi.

Kaptan, parça parça herşeye oynamış ve herşeyi kaybetmişti. Filimario'nun içeri girdiği sırada, kazanların o biricik manometresini de elden çıkarmak üzere idi.

Filimario sokularak :

— Sabah sabah böyle ne yapıyorsunuz? diye sor-du.

Settembre gülümseyerek :

— Vakit geçirmek için biraz oyun oynuyoruz da, dedi

Kaptan biran tıspıs durdu, derken masaya bir yumruk indirdi ve bağırdı :

— Bay Dublé'nin üzerine oynuyorum. Bay Dublé'ye karşılık elli frank!...

Settembre :

— Ama... şey. . diye geveledi.

— Aması filân yok bunun, bay Dublé mahkûmumdur benim; üzerine oynuyorum.

Filimario ciddi ciddi kaptana baktı.

— Sahibinizin size emanet ettiği insanlardan birinin üzerine demek zar atmağa cesaret ediyorsunuz?

Kapı gibi deniz adamı ağlamaklı bir sesle :

— Bağışlayınız beni bay Dublé, dedi, ama hiçbir şey anlamıyorum; bütün anladığım hapı yuttuğumdur; kendi malım olmayan bu gemiye varıncaya kadar her şeyimi kaybettim. Bu herif, bay Settembre demek istiyorum, üçbin altıyüz kere zar attı da bir sefer bile kaybetmedi. İşitiyormusunuz? Bay Settembre üç bin altı yüz kere zar attı da üç bin altı yüz kere hep «düşüş» getirdi. Beyefendi, yemin ederim size, yalan yok bunda.

Filimario böylelikle Settembre'in korkunç hünerini öğrendi.

Kaptan, ahlaya oflaya çekip gidince, Filimario, merakla Settembre'a baktı

— Demek siz iki zardan her birini her seferinde «şüş» gelir şekilde üç bin altı yüz kere zar sallayabilen insansınız ha?

Settembre kızardı.

İnleyerek :

— İşte, dedi, siz de herkes gibi düşünüyorsunuz. Benim bilmem ne gibi uğursuz bir maharetten ya da hileden yararlandığımı düşünüyorsunuz. Öyle olsun! bakınız.

İskemlelerin arkalıklarında ak tahta cubuklar vardı. Settembre bunlardan çekip birini çıkardı ve bunu Filimario'ya uzattı.

— Bu cubuktan iki küpcük yapmak lütfunda bulununuz. İşte çakım.

Settembre arkasını dönüp denizi seyretmeye çalışı-

şırken, Filimario da iki küp yapacak biçimde tahtayı çentmeğe başladı.

Filimario :

— Oldu işte, dedi.

Settembre arkasını dönmeden cevap verdi :

— Şimdi de, kurşun kalemle küplerin üzerine noktalar koyunuz da böylece bir zar takımı elde edelim.

Filimario gene :

— Bu da oldu, dedi.

Settembre yaklaştı, arkasını dönmeden zarları aldı ve bunları duvara fırlattı. Zarlar yere düştü: düşüş. Zarları, kerrelerce eline alıp delice bir öfke içinde yerden tavana ve duvarlara salladı. Her keresinde zarlar aynı şekilde yere düşüyordu : düşüş.

Settembre :

— Görüyorsunuz ya, dedi; yalnız düşüş getirebiliyorum. Boyuna düşüş. Her şartta ve hangi zar olursa olsun hep aynı.

Tiryakilik hırsına kapılarak, zarları son bir kere daha eline aldı ve kapıya fırlattı. Tam bu sırada içeri elinde sabah kahvaltısı tepsisi bulunan bir denizci giriyordu. Zarlardan biri tepsinin kıyısına çarptı ve buradan yere sıçradı, gene şeş.. Zarın bir teki ortalarda yoktu.

Settembre :

— Ne cehenneме giderse gitsin! dedi.

Filimario ile Settembre soğutulmağa gelmeyen sıcak bir kremanın başına oturdular.

Filimario :

— Sizde bu talih oldukça, dedi, gözüm kör olsun ki şey... olabilirsiniz..

Sözünü bitiremedi; Settembre kumar gibi oldu ve yere tükürdü. Kremalanmış katı bir şeydi bu. Yakın-

dan bakılınca bunun şey gelmiş bir zar olduğunu anlamak zor değildi.

Filimario .

— Evet, dedi, bu talih sizde oldukça milyonlar kazanabilirsiniz.

Settembre gene kızardı :

— Orası öyle, dedi, gerçekten milyonlar kazandım da; ama bu uzun ve sıkıcı bir hikâyeye, bir başka sefer anlatırım size.

Kaptan hazretleri, tık tık kapıya vurduktan sonra, içeri girdi. Don gömlekti ve elinde koca koca paketler taşıyordu.

— Bay Settembre, dedi, ben centilmen bir insanım, sözümü tutarım. Paramı kazandınız, verdim, elbiselerimi de kazandınız : işte elbiselerim; kitaplarımı, deniz belgelerimi, iş aletlerimi de kazandınız: işte bunlar; bana ödenecek altı yıllık borç senetini kazandınız: işte senetler. Bütün geminin üzerine oturdunuz; artık geminin patronu sizsiniz. Şimdi size her ne kadar saygı borcum varsa da, sizinle bir arada çalışmak işime gelmiyor. Bunun için bütün tayfamla birlikte, müsaadeniz istiyorum. Yolumuza çıkacak ilk kara parçasında gemiyi terkedeceğiz.

Settembre :

— Peki yat?, diye sordu, yat ne olacak? Kim idare edecek onu?

— Tabii ki siz ve sizinle birlikte bulunan baylar.

Settembre hemen :

— Geminin patronluğundan vazgeçiyorum. Gene işinizin başına geçiniz bakalım.

Kaptan :

— Elimde belgelerim ve aletlerim olmadan bunu nasıl yapabilirim? diye sordu.

Bunun üzerine Settembre :

— Belgelerle aletleri de istemiyorum, dedi.

Kaptan :

— Don gömlek bir insan, dedi, tayfa üzerinde nasıl otorite kurabilir?

— Elbiselerinizi de geri veriyorum. Oldu mu bu da kabul mü?

— Bir insan, hiç cebinde altı yıl metelik olmayacağını bile bile nasıl olur da, gönül rahatlığı ile hava akımlarını inceleyebilir? Hayır! Gemiye şu andan tezi yok siz üzerinize alınız, siz ve bu baylar; bir fırtına çıkacağı benziyor zaten; feleğin böyle bir sillesini yedikten sonra, hayatın benim için ne önemi olabilir? Ama sizin için hayat, umutsuzluk kaynağı olmak şöyle dursun neşeli bir geleceği vaadedebilir.

Settembre :

— Altı yıllık taksitlerinizi de bırakıyorum size! diye bağırdı.

Fakat kaptan omuzlarını silkti.

— Hayır, hayatın tadı kalmadı benim için artık. Cebinde bir meteliği de olmayan insan hapi yutmuş bir insandır. Gemi gidemiş ~~durumu~~, ona ne?

Gerçekten yat sallanıyordu ve ilk gök gürültüsünün sesleri işitiliyordu.

Settembre masaya bir tomar para atarak :

— İşte paranız, artık ne cehenneme giderseniz gidin, diye gürledi.

Kaptan bunları bir çırpıda toparlayıp aldı ve yaşama sevincine kavuştu.

Yat, iyiden iyiye yalpa vurmaya başladı; Settembre

gene bir sinir nöbetine tutuldu ve zarları alarak lumbar deliğinden fırlattı, lumbar deliğinin kenarında, dalga ile karışan iri bir köpük zarların düşmesine engel olmuştu.

Filimario gülerek :

— Düşüş! dedi.

Bunun üzerine Settembre zarları alıp hışımla suya fırlattı. Tam bu anda, Pio Pis gelip Bess adasına iki fersah mesafede bulunduklarını bildirdi.

— İnşallah, diye içini çekti, fırtına kopmak için bu anı beklemiyordur.

Bu sırada kaptan içeri damlayıp :

— Baylar, dedi, çabuk olunuz. Yatla limana girmeye kalkışmak için deniz pek elverişsiz. Sonra, burada da vakit geçiremem; bora sığ yere sürüklemekle beni tehlikeye sokuyor. Eh, artık hayata kötümser gözle de bakmıyorum. Bir sandalla karaya inersiniz; bir ke-re karaya ayak bastınız mı, artık yerinizi şaşırmanız imkânsızdır. Troll villâsı adanın tek evi. İşte anahtarlar. Yiyeceklerle bavullar önceden sandala konmuştur.

Az zaman sonra Filimario, Settembre ve Pio Pis kendilerini koca sandalda ve dalgalar ortasında buldular.

Kibar adam, bir yandan :

— Maalesef yanınıza yardımcı veremeyeceğim, demişti; fazla yiyeceğin böyle bir anda sizlere yük olabileceğini de düşündüm. Bir gezinti yapmak için sandal her zaman işinize yarıyabilir. Güle Güle!...

Filimario, Settembre ve Pio Pis küreklere asıldılar ve gitgide daha çok azan dalgalarla iyice boğuşmaya başladılar. Yirmi dakika sonra, kıyıya vardılar. Yanaşma işi pek kolay olmadı. İlk kürekler, derken bir bavul ile bir sandık, sonra pestili çıkmış Filimario ile Pio

Pis, sonra sandalın burnu ve ensonra da bir dalganın kıyıya attığı Settembre ve sandal.....

Başını kumdan çıkarır çıkarmaz Filimario:

— Doğru, dedi, kaptanın düşüncesinin yerinde olduğunu kabul etmeliyiz: yoksa iki üç denizci olsaydı ne halt ederdik? Şimdi elimizde, sayesinde, bir kutu konserve etle bir sandık peksimet var.

Pio Pis, kusmaktan dostunun sözlerini tastik etmeğe bir türlü vakit bulamıyordu. Nihayet ağzını açabildi:

— Nerede villânın anahtarları?

Settembre ceketini bir çırpıda arayıp taradıktan sonra homurdanarak:

— Pencereden gireceğiz, dedi. Önemli olan sağ-sağlim buraya gelmemiz. Ben ben....

Settembre birden sözünü kesti ve faltaşı gibi açılmış gözleri kumdaki ak bir şeye takıldı.

Usulca:

— Düşüş gelmiş!.. diye mırıldandı.

Tam o sırada cüretkâr bir dalga sandalı kuşatıyor ve onu gene denize sürüklüyordu.

Settembre hayatının en akıllıca lâflarından birini etti:

— En doğrusu arkadaşlar, villâyı arayıp bulmak.

Araştırmalar güç olmadı. Kayalık kıyından geçer geçmez, kendilerini gerçekten dümdüz bir alanda buldular, burada yatay olmayan tek şey bir palmiye ve yekpare bir bina olan Troll villâsiyle sütunları idi. Yağmur ortalığı altüst ettiğinden, ne olursa olsun içeri girmek gerekti.

Filimario, Settembre ve Pio Pis alt katın tek mil pencerelerini incelemeğe başladılar, mucize kabilinden ellerine geçen bir demir çubukla pencereleri tartak-

ladılar, çekiştirdiler, kırmağa savaştılar; ama sert meşeden pancurlar yerinden bir milimetre bile oynamadı.

Settembre bir leventti ve gücünden kuvvetinden birşey kaybetmiş değildi; Filimario ile Pis'nin yardımını sayesinde, ilk kata tırmanmayı becerdi ama buradaki pencereler de bodrum katındakilerle aynı inadı gösterdiler. Aynı iş aynı sonuç. Bu anda yağmur delileşmiş ve rüzgâr yağmura karışmıştı. Deniz suyundan ıslanan, yağmurdan sıçana dönen, terden sucuk gibi olan üç kahraman, şaşkın şaşkın bakıştılar.

O zaman Filimario içini çekerek :

— Kapıyı zorlamaktan başka çare kalmıyor, dedi.

Kapı bütün halinde idi çivi çivi üstüne çakılmış, zırhla kaplanmıştı; heybetli görünüşüne bakılırsa, buz tutmuşa benziyordu. Settembre demir yığınının abandı ve ıhlamağa başladı: kapı açıldı.

Gözyaşlarını silerek .

— Vay anasını!.. dedi, itmek yetermiş, güç değilmiş.

İçerden bir ses'

— Doğrudur, diye karşılık verdi; ama en iyisi önceden kapıyı çalmaktı.

Bundan sonra pek de cana yakın olmayan bir tabanca namlusu, ardından onun kadar bile cana yakın olmayan bir adam görüldü.

Clotilde Troll'ün ortalama bir zekânın kavrayabileceğinden daha garib ve daha zirzop olduğunu kabul etsek bile, bu adam da bu tabanca da Clotilde Troll olamazdı.

— Eller yukarı!... diye gürledi adam.

Settembre ile Pio gık demeden kollarını havaya kaldırdılar. Serinkanlılığıyla mâruf Filimario ise, ilkin şunu sormağa kalktı .

— Bu tabancanın kurşunları dezenfekte edilmiş mi?

Boş bulunan adam :

— Yooo!.. diye karşılık verdi. Sonra aklını başına devşirdi ve küstahça ekledi :

— Eğer ellerinizi kaldırmazsanız, üstünüzde dener, anlarız.

Filimario :

— Hacet yok, sözünüze inanıyorum, diyerek ellerini kaldırdı.

Yazar burada sahici bir hayranlık duymaktan kendini alamaz; yavuzluğu her haliyle besbelli haydut karşısında kalıp da mutlak bir sukûneti korumak ancak ve ancak mucizevi kahramanlara yaraşır. Gerçek haydutlarla herhangi bir yolla temas imkânını bulmuş herhangi bir insan, nasıl bir dehşet rüzgârının yüreğinde estiğini iyi bilir.

Bunu deneme ile ben de biliyorum; aynı dönemde, belki de (kim bilir!..) bay Dublé'nin Delfino yatında denizler aştığı aynı günlerde, ben de gerçekten basit bir tesadüf eseri, şu bucağı belirsiz Arjantin'in kıyı kasabalarında dolaşmaktaydım; bu geçmiş anı, bay Dublé'nin durumunu ve sukûnetini değerlendirmekte, yazarın New - York'ta gerçekten bay Dublé ile burun buruna gelmesinden ve onunla başdöndürücü bir macera yaşamasından daha etkili olduğu içindir ki benim haydutlar konusundaki ara hikâyem ister istemez gerekli hâle geldi; bu ara hikâye normal bir insanın, gözü dönmüş bir herifin karşısında kalınca ne gibi hâllere düştüğünü pek güzel anlatır.

ARA HİKÂYE

Dediğim gibi, gençken başıma bir maceradır geldi işte O zamanlar gazetelerde yazı yazmıyordum; yalnızca Mendoza'da (1) kahveci yamağı idim.

Annem her ne kadar ancak yirmi iki derse de biz yirmi üç kız erkek kardeştik.

— Luigi, derdi annem babama Ulu tanrı bize bir er kek evlâdı gönderdiği her sefer, kapıya bir çentik attım. Kız çocuklar için de, bir haç işareti çiziyordum. Düşün Luigi, derdi: onbir çentik ile onbirhaç işareti var; onbir onbir daha, eder yirmi iki.

— Birinden birini unutmuş olmalısın. Dört yıl önce de çorbaya tuz atmağı unuttuğun gibi.

— Hiç birşey unutmadım, derdi annem; şuna gelince, alnında ki buklelerden anlaşılıyor ya benden değil.

Alnındaki buklelerden anlaşılan bendim. Babam yüzüme bakar ve gülümserdi. Yüce Tanrı iki varlığı aynı hamurdan yaratsaydı bile babamla benim birbirimize benzememiz kadar bir benzeme olamazdı.

— Şu alnında bukleler olana bakınca, hasta olduğum için, daha bir karışken bile, bana muşmulalar alıp getirdiğini görür gibi oluyorum ama, diye içini çekerdi annem babama bakarak; yine de alnındaki buklelerle bu çocuk, benden olamaz. Biri aramıza sokuvermiş onu ve artık iş işten geçtiği için sezememişim. Kapıda yirmiiki işaret var, bizim ise yirmi üç çocuğumuz.

Günün birinde babam bana, bayramlık elbiselerimi giydirdi, elime bir bavul tutuşturdu ve beni annemin çamaşır yıkadığı yola çıkarttı.

— «Allah'a ısmarladık» de annene bakalım, dedi.

(1) Mendoza, Arjantin'e bağlı, And dağları eteğinde, 110,180 yüksekliğinde, bir şehirdir. Çev.

Annem ellerini ak önlüğüne kurulağı ve beni kollarımdan sıkıca kucakladı.

Hıçkıra hıçkıra bana:

— Sanki sen benim yavrummuşsun gibi gidişin içime işliyor, dedi. Alnındaki buklelerle sen olmayınca doğrusu ne yapacağımı kestiremiyorum.

Babam limana kadar bana arkadaşlık etti, sonra beni gemiye bindirdi.

— Filippo amcan, dedi, işinde kendisine yardım edecek birine ihtiyacı olduğunu yazmıştı. Filippo amcan Arjantin'de at ticaretinde bir hayli yükünü tutmuştur; senin de mal — mülk sahibi olmanı isterdim. Bütün çocuklarımdın en açığıközü sensin. Biri, daha az zeki olanı para edinmek için, kalktı altı yüz fişegimi aşırđı ve gidip bunları toptan, ya da parça parça okuttu; ben görmemezlikten geldim. Sen ise tersine ,altı yüz fişegin kurşununu çalmakla ve bunları iyi paraya satmakla işe başladın. Nitekim kalkıp tüfeğimi Giacco uğursuzunun suratına boşaltınca, fişeklerin kurşunsuz olduklarını gördüm de Tanrı'ya şükürler ettim. Aptal olmadığına göre servet yaparsın. Filippo amcan seni rıhtımda bekliyor. Yolculukta bavulunu çaldırmamağa bak.

Babam elimi sıktı ve kıpkırmızı oldum.

Bütün yolculuk boyunca gözümü bavuldan ayırmadım. Karaya ayak bastığımda, daha çevik davranmak için, bir yerine iki bavula saldırdım; bu da Filippo amcanın sempatisini kazanmama yetti.

Arjantin'de iken ve Mendoza'da kahveci çırağı olarak çalışırken başıma gelen bir şeydi anlatmak istediğim. Amcam müthiş ileri görüşlülüğü sayesinde yükünü tut-

muştı. At cambazı, oldum bittim, düşük bir fiyatla hayvanları alır bunları yüksek bir fiyatla elden çıkarır. İşte, at ticaretinin temel kuralı, hemen hemen budur. Fakat bir at bir mısır çuvalı değildir: bir at, bir bacağıının kırılması ya da bir balon gibi şişmesi veya gidip te gelmemek üzere uçuşuma yuvarlanması ihtimali olan, kara talihli, köle bir hayvandır. Pek çok defasında, çok düşük fiyatla bile at satın alsanız, zırnık kazanmadığınız olur.

Filippo amcam meslek aşkıyla bu gibi tehlikeleri göze almayı bilmiş cesur bir adamdı. At satmaktan aşırı bir zevk aldığı muhakkaktı ama nedense onun at satın aldığını gören olmamıştı. Bu çok verimli bir meslek sırrıydı; ama her babayiğit, şüphesiz bunu beceremez. Bu işte özel kabiliyetler gerekir: Anlaşılacağı gibi biraz açık-göz olmak gerek; bundan başka bir kaç saniye içinde sürüdeki iyi atı seçebilmek ve boynunu bir kemente geçirebilmek de maharettir. Dahası da var kalkıp elli metreden bir goşonun kulağını delebilmek gerekir.

— Tanrı dedi ki: Hiç öldürmeyeceksin. Bende öldürmüyorum; Yüce Tanrı ile beraberim. Goşoların kulağını delmiyeceksin deseydi, ben de onların kulaklarına nişan almaktan vazgeçer kafalarını delmekle yetinirdim.

Filippo amcam pampada at sırtında seğirtirken böyle diyordu ve bu hiç de yabana atılacak bir mantık değildi.

— Ve Yüce Tanrı dedi: hiç çalmıyacaksın. Ben de çalmıyor ticaret yapıyorum. Satmamak günah dedi mi? Hayır. Öyleyse satın almamak da günah olmaz. Hırsız yasa dışı yapılmış sözleşmeden kâr çıkartmağa çalışır. Ben sadece çit içindeki bir attan peşin komisyon almaktan hoşlanmam; bir attan peşin komisyon alınınca, cebimde bir metelikten fazla para olmaz. Ben kârımı at satışından çıkarırım; bunun da adı ticarettir.

Kısacası amcam geçim felsefesini avanakça olmakla beraber namus ve fazilet ölçülerini de aşmayan sağlam temeller üstüne oturtmuştu.

— Eğer, diyordu, devamlı şekilde bir at satın alıp, onu yirmi pesos kârla elden çıkarırsam, namussuz muyum? Hayır, yirmi pesos bir kâr haktır, herkes kabul eder bunu ve dünyanın bütün Ticaret Odalarının tanıdığı asgari kâr haddidir bu. Düşün: İki yüz elli pesosa bir at satın alıp bunu iki yüz yetmiş sattım; ben gerçekten namuslu bir tüccar oluyorum da, peki hiç para ödemedem bir atı yirmi pesosa satınca, neden namussuz olayım? Belki bu işte en azından iki yüz pesosluk bir meblağa konmak ta var ama, istemem; buna namusum elvermez. Ben ancak yirmi pesosluk meşru kârımı alırım.

Anlatmak istediğim olaylar işte kahveci garsonu olduğum sıralarda Arjantin'de geçiyordu. Bir gün amcam Filippo kapımın altına bir kâğıt fırlattı: «gidip iki yıl başka yerde çalışman daha iyi olacak galiba... Alışılmış çevreden uzaklaşman gerekecek; namussuz bir goşo pek kötü bir oyun etti bana. Sağ kulağına bir kurşun oturttuğumda, yan döndü de kurşun, aldığım nişanla, sağ kulağı gelecek yerde, sol kulağı delip geçti. Goşolardan sakın. Gördüğün gibi onlar, tehlikeli insanlardır».

İşte bunun üzerine kalkıp Pampa'ya gittim ve açlıktan nalları dikmemek için de çalışmağa başladım. O zamanlar, şüphesiz gazetelere yazı yazmayı düşünmüyordum; geçim derdi yüzünden hayvan koşuyordum ve anamdan emdiğim süt burnumdan geliyordu.

Talihim yoktu: Tıfıl bir çocuk sayılırdım bu iş için. Vaziyeti kurtarmanın yollarını henüz bilmiyordum. Yü-

rekler acısı bir çaresizlikle kendimi bir ata -üçüncü atı- ma- tamamen teslim etmek zorunda kaldım.

Ama gençliğim kurtardı beni. Bu gün artık, ne öyle dolu dizgin giden bir atın üstünde durabilir ne de, elli metreden sıkılan bir kurşunla, gözü dönmüş bir goşonun elindeki koca bir pistoleyi sıçratabilirim.

Mutlu, temiz masum çocukluk; gözlerin ıslıl ıslıl ve ruhun pırıl pırıl olduğu mutlu çağ!.. Bugün ben nerde, at üstünde elli metreden bir kurşun sıkışta bir adamın eli ni yaralamak nerde?

Pampa'da sürmeğe başladım. Atlara, amcamı bunca sıkıntıya sokan ve başıma bunca iş açan bu salak hayvanlara karşı içimde derin bir nefret uyandı. Sırf bunun için atımı, dikkatsizliğimden yararlanarak, paslı bir tabancayı üzerime doğrultan yaşlı bir herife devrettim. Ama o yakamı bırakmıyordu; tabancamı, fişekliğini ve çizme lerimde sakladığım üç beş pesosu da verdim. Pek darmış diye şapkamı reddetti. Artık hiçbir şeyim kalmamıştı.

Bu'duğumu ziftleniyor, çalı diplerinde yatıyordum; bir serseriye rasgelince, birlikte bir miktar dolaşıyorduk.

Bir gece, hatırlarım, tuhaf bir şey geldi başıma. Uyumak için büyük bir çalı dibine uzanmışım. Daha yeni dalmıştım ki bir kımıltı ve hafiften bir iç çekişi işittim; bir kaç metre öteye uzanıp yatan biri.

— Kim var orada? dedim.

Sıcak bir ses:

— Baş belâda bir yolcu, dedi hemen.

Gülerek:

— Desene dostuz! diye karşılık verdim.

Yeniden bir iç çekişi işittim.

— Tütüne benzer bir şeyiniz var mı? diye sordum.

— Kokusu bile yok.

— Ya bir parça ekmek? Bir yudum zıkkım? Bir damla su?

Bilinmedik arkadaş:

— Zerresi yok, diye karşılık verdi.

Gülerek:

— O halde, dedim, bir birlik kurabilir, elimizdekilerini, avucumuzdakilerini bir araya getirebiliriz, bunları ikiye böldük mü, eh ne sizde bir şey kalır, ne de bende.

— Zaten benim, benim hiçbir şeyim yok; ama sizin, gençliğiniz var, o da ana sermayedir.

Görünmeyen yoldaşım bir kere daha çekti içini.

— Böyle bir başınıza, nasıl pampada dolaşabiliyorsunuz? Bu iş benim gibi içi geçmiş bir serserinin harcıdır ancak.

— Adı batasınca atların belâsından oldu. Atlar olmasaydı, gazete okuyacağım saate kadar yatağında yan gelip yatacaktım.

Söz arkadaşım tuhaf tuhaf:

— Okumak biliyor musunuz, diye sordu.

— Yazmak bile bilirim, dedim. Siz bilmiyor musunuz?

— Ne okumaktan çıkıyorum, ne yazmaktan. Şu atların dalgası nasıl şey öyle?

— At ticaretinde amcama yardım etmek için gelmiştim Arjantin'e. Şu anda sermayeyi kediye yüklemiş bir adamdır zavallı. Ama ben gördüğün gibi işi devam ettirdim. Evime dönersem, denizcilik yapacağım; at denilen nesnenin gölgesini bile görmeyeceğim artık.

— Ya!.. Peki ama o zaman gemileri kim çekecek?

Gülmeğe başladım.

— Boşver dostum, dedim, ya siz nereden geliyorsunuz?

Bana ciddi ciddi:

— Pampadan, diye karşılık verdi. orda doğdum ve hiçbir zaman ordan dışarı çıkmadım.

— Anlıyorum!.. İçinde yalnız atlar bulunan, doğar doğmaz bir ata bindirildiğinden artık insanın yürümek bile bilmediği, atların yetiştirildiği, atların tımar edildiği, aşıkların at sırtında yavuklularının balkonları altına geldiği bu cehennem azabına uğramış pampada geçirmişsiniz hayatınızın olanca yılını; hiçbir şeyin bir atın üzerinde altında ve arkasında geçmediği bir hayatı nasıl düşünebilirsiniz ki? Tanrı'ya şükürler olsun, işler her yerde böyle yürümez; bu dine yandığının hayvanları kaplamazlar bütün dünyayı.

İhtiyar içini çekti, içini çekmeği pek seviyordu.

— Aman, dedi, bir goşoya atının uğursuz olduğunu söylemeğe kalkışmayın, canınızı okur valla.

— Bereket versin goşolar artık pek fazla değiller. Hem sonra, ilkin ben onun hakkından gelirim ya!..

— Delikanlılar ağır başlı hayvanları seviyormuş meğer. Sanki neden bu kadar nefret ediyorsunuz bunlardan?

— Demin dedim ya size; başımı belâya soktular benim.

— Sizi güç durumda bırakan, eminim ki, at ticaretidir, yoksa atlar değil. Artık ticaretten yaka silkin, zavallı hayvanlardan değil. Pampada atlardan yana yakıla söz açmak bir cinayettir. Goşolar ölünce, atların da kendilerinin ardından öbür dünyayı boylamalarını isterler. Atları olmadan cennete nasıl gideceklerini düşünüp dururlar çünkü. Bir goşonun ruhu ölüm odasından uçup gidince, kimse görmez onu: Yüce Tanrı ile konuşabilen papaz bile görmez onu; yalnız at görür de bir kışneyişle ruhu selâm-

lar. Atlar uğursuz hayvanlar değildir. Evlât, atların da sizin ve benim gibi bir ruhu vardır.

Gülerek:

— Ama ben, dedim, ben goşoların ruhunu görmüyor ve ruhlar odadan tası tarağı toplayıp gidince de kışnıyıyorum.

Ay yükselmişti ve sonsuzluk denizi içinde, çırılçıplak, dümdüz ve pırıl pırıl parlıyordu pampa. Dalların çıtır çıtır ettiklerini işittim ve yoldaşım ayağa kalktı. Ortalık gün gibi aydınlıktı ve size yemin ederim ki muhatabım iki metreden daha ileride değildi. Doğuya yol almadan önce, başını çevirdi de bana:

— İyi geceler, evlât!.. dedi.

Ve bu bir at idi.

Hayatımda hiç korkmamıştım ve Mendoza'da kahveci yamağı olduğum sıralar başıma gelene gelince, o, duyduğum korku hiç bir şeye benzemez.

O zamanlar zavallı bir çocuktum, kaderin yerinden, yurdundan uzaklaştırmış olduğu küçük zavallı masum çocuk. Artık Arjantin'de Filip amcamdan da ayrılınca tek başıma, terkedilmiş kalmıştım. Bir köpek gibi sürtüp durmuştum pampada; gece gündüz yürümüş te yürümüş Aconcagua (1) nın yamaçlarına kadar gelmişim.

Aconcagua pek yüksek bir dağdır; ömrümde bu kadar yüksek bir dağ görmemişim. Yamaçlarının eteğine vardığımda vakit hayli geçti ama doruğu iyice görüyordum. O zamanlar zavallı bir çocuktum ve henüz gazetelere yazı yazmıyordum. Ama bugün, gazetelere yazı yazıyor ve yeryüzünün bütün tepelerinin gerçek yüksekliklerini biliyo-

rum. O sıralar ise, Aconcagua'nın 6845 metre olduğunu da bilmiyordum. Birden canım dağın yüksekliğini öğrenmek istedi ve Tanrı bu işte benden yardımını esirgemedi, çünkü o saat içinde gün görmüş geçirmiş bir adamın süt kaydattığı yıkıntı halinde bir ev gördüm. Yaşlı adama Aconcagua'nın yüksekliğini sordum, adam cevabı verdi, karşılığında da benden 20 pesos istedi. Ayrıca beni, Us-pallata'dan (1) geçmeksizin, Şili'ye varmamı sağlayan küçük bir keçi yoluna kadar bana arkadaşlık etti.

Bu pek zeki bir pinponlu ve sütünün başına dönmeden önce, bana 20 peşosu geri verdi. Hayat tecrübesi olan insanlar işleri tez anlarlar ve bilirler ki olanca sevgiden uzak bir çocuk, tabancasındaki altı kurşundan birini, bütün serveti olan 20 pesos için seve seve harcar.

Trenle San Felip'e (2) geldim ve bu geliş mucizevi bir tesadüfle oldu. Durmaksızın altı saat yol tepmiş olduktan sonra, saat hemen hemen sabahın ikisi olduğu için soğuğu duymaya başlamıştım. Bu yüzden bir kaç ince dal toplamış ve ateş yakmıştım. Bir yük treninin kondöktörü, raylar ortasında bir ışık görünce, sebebini anlamak için treni durdurmuştu.

O zaman içimden:

— Haydi, dedim, trenin tam keyif çatacağım çalılık yerde durmasını Tanrı istedi. Faydalan bundan.

Ve usulca bir vagonun içine süzülürdüm. San Felip'e vardığımda, henüz akşam oluyordu; bir ot ambarı bulup küfeyi devirdim orada.

Sabah olur olmaz, gene yola düzöldüm; hangi cehennem gittiğimi bilmiyordum ama, bereket bir arabaya rastladım.

— Nereye gidiyorsunuz? dedim.

(1) Güney Amerika'da Şili bölgesinde bir yerin adı. Çev.

(2) Güney Amerika'da Şili bölgesinde bir yerin adı. Çev.

— Uzun etme de atla, dedi arabacı.

— İyi öyleyse, dedim; binelim bakalım.

Arabada koca bir sandık vardı ama atlar güçlü idi ve gün boyunca hayli yol aldık. Ertesi sabah gene yola koyulduk ve gün batarken, Pasifik'i gördük. Sandığı bir vapurun durduğu küçük bir koya kadar taşıyarak arabacıya yardım ettim. Sandık gemiye alınmış oldu.

Geminin kaptanı:

— Bir bit yeniği yok ya? diye sordu.

Arabacı:

— Yok, dedi.

Kaptan sandığı açtırdı. Sandıkta karga tulumba edilmiş ve ağzı bağlanmış bir adam vardı. Yolculuk herifi sarsmıştı; bununla birlikte, bağ çözülüp te bir yudum su içer içmez, herifçioğlu bağırdı: «Caramba» (1).

Adamı gene bağladılar.

Arabacı:

— İştittiniz mi herifteki sesi? diye sordu. Güzel bir ses bu, en önemli mesele...

— İki bin, dedi kaptan.

— İki bin beş yüz, dedi arabacı.

— Sonuncusundan hiç memnun olmadık, dedi kaptan.

— Faydalanmasını bilememişsinizdir, dedi öteki. Santiago'ya pek yakın yerdendi.

— İkibin üç yüz, dedi kaptan. Bir santim bile fazla olmaz. Düşününüz ki sırtında üniforması bile yok.

Arabacı parayı cebine indirdi ve gemi engine açıla dursun, biz de yeniden kurulduk arabaya.

Arabacıya:

— Filippo amca, dedim, galiba o uğursuz günden beri, atlarla uğraşmıyorsun?

— Hayır, âedi. Şimdi savaş ganimetleriyle geçimimi sağlıyorum. Meksikalılara generaller satıyorum. Meksika'da her yıl hemen hemen üç, dört savaş olur da generallerin köküne kibrit suyu ekilir. Burada, Şili'de, durum tersine savaş filân olmaz ve generaller sinekler kadar boldur. Yorucu bir iş yaptığım ama, sonunda iyi para bırakıyor. Üstelik, rahat eder insanın içi. Yüce Tanrı, Meksikalılara generaller satmağı hiç menetmemiştir, değil mi? Sen Kutsal Kitapta hiç böyle birşey okudun mu?

Kutsal Kitap'da Şili'li generaller üzerinde hiçbir baba rastlamadığımı söyledim; amcamın yüreğine su serpildi.

— Kalkıp bir terziye elbiseler dikmeğe, ya da bir goşoyu atları tımar etmeğe götürsem, ayıp bir iş mi yaparım acaba? Yooo. O halde, generalleri savaş yapmağa sürüklemek ne diye ayıp olsun ki? Terziler elbise dikmek, goşolar at yetiştirmek, generaller de savaş yapmak için yaratılmışlardır. Kutsal Kitap da öyle demez mi?

Acı acı:

— Hayır, dedim, demez.

İçten içe üzüntüye düşmüş amcam:

— Yazık doğrusu, dedi. Ama her kulun alnının teri ile ekmeğini kazanmağa hakkı olduğu pekalâ yazılmıştır.

— Orası öyle, dedim, Tanrı'nın bir buyruğu bu; ama Şili'li bir generalin Meksika'da da...

— Bana İncil'de hepimizin kardeş olduğumuzun yazılmadığını mı söyleyeceksin yoksa?

Doğrusu bu sefer anlamamıştım.

— Yazıyor, tamam, dedim, hepimiz gerçekten kardeşiz. Ama, sen yalnız Meksika'lılara generaller bulup, onlara iyilik ederken, Şili'lilere kötülük ediyorsun, onlar da bizim kardeşlerimiz değil mi?

— Kutsal metinleri yorumlayacak kafam var benim. İnsanlar arasında ayrılık gözetmiyorum, dedi. Onlara da at satıyorum.

Amcamla, birbiriyle vuruşma halinde olan iki memlekete savaş gereçleri satma yolunda iş gördüm. Ama bunun hikâyemizle hiç bir ilgisi yoktur, size anlatmak istediğim olay, generaller satarken değil de, Mendoza'da kahveci yamağı olduğum sırada başıma geldi.

Filippo amcam gözüpek bir insandı: kibar, işinde sıkı, mesleğine dört elle bağlı bir adamdı; ne yazık ki, uluslararası karışıklıklar üzerindeki bilgisizliği de yenir yutulur soydan değildi. İşte böyle bir seferinde, Santiago geçitinde, Meksika'ya bir İngiliz generali sattı ki bu büyük bir kargaşalığa sebep oldu ve zırhlıların Valparaíso hükûmet konağına 381 liklerini doğrulttukları görüldü.

Amcam bir kere daha soluk soluğa tabanları yağlamak zorunda kaldı; ben de bir kere daha, tek başıma kalıp terkedilmiş oldum. O zamanlar zavallı, hepten masum, gönlü saf bir çocuktum: koca Şili'li generalleri tek başıma ökseye düşürmeğe kalkabilir miydim?

Başka bir iş aradım; namuslu oldu mu her iş tatlıdır. Berber çırağı oldum, sonra demiryolu işçisi oldum; ama çocukluğumdan beri, ancak bağımsız olunca işlek bir zekâ göstermişimdir. Bunun içindir ki benim olan bir işte çalışmak için, ayakkabı boyacısı oldum. Bu gibi bir işte yatırım masrafları hiçdir; müşteriyi oturtmak için açılıp - kapanır bir iskemle, müşterinin ayağını koydurmak için bir ayaklık, iki fırça, bir paçavra, bir kara boya kutusu ve at elde etmek gerekir.

O zamanlar, topu topu masum bir çocuktum, dün-

yadan habersiz zavallı bir çocuktum ama, hemen anladım ki boyacılık işinde asıl gereç at idi. Bir avuç boyacı yükünü tutmuşsa, bu atın önemini anlamış oldukları içindir. Boyacı milleti çoğunlukla goşolar gibi mankafadılar. Bir sokağın başına yerleşirler ve beklerler ki Tanrı fırçalarının altına ayakkabılar yerleştirsın. Tanrı'nın ise bin tarakta bezi vardır - ben bu dalgayı da çabucak anladım. Boyacılıkta yükünü tutmak için, kafanın işlemesi ve at gerekir; daracık bir yerde su yolları tıkanı mı, sokağın hemen çamur denizine döneceğini ve ansızın meydana gelen çukurun civarında birden bitiveren boyacıların da iyi işler kıvracağını anlamak için de zekâ gerekir; bir çırpıda oralardan toz olmak için de at.

İtiraf ederim ki ilkten işim pek tıklarında gitmedi; ama bunda benim suçum yoktu; rıhtıma yakın bir sokağa gitmiştim ve ilk müşterim güç belâ karaya ayak basan Kanada'lı bir denizci olmuştu.

Ancak zavallı bir çocuktum ve dünyanın kaç bucak olduğunu anlamaktan yoksundum. Kanada'lı denizcilerin boyacılar karşısındaki tutumlarını bilmiyordum. Kanada'lı denizci açılıp - kapanır iskemleye kurulur, boyacı ayakkabılarını parlatsın diye, keyifle bekler, işi bitince de ayağını boyacının alnına dayar ve ve zevkten kasılarak boyacıyı sırt üstü yere serer. Bundan sonra, ellerini kemerine geçirerek, pantolonunu da çekerek, basıp gider.

Ben ise, bunu pek anlamayan bir çocuktum ve denizcinin ayakkabısını alnıma yer yemez, arkaya düşmecek için ilk davranışım bir hamle yapmak oldu; bu hamle tabancanın tetiğine asılmam demekti. Eh ne de olsa, atının da bana bu konuda yardımını dokundu.

Ama benim anlatmak istediğim olay Valparaiso'da (1) boyacılık ederken başıma gelmedi; Valparaiso masalı hepten başkadır.

İşim yolunda gidiyordu ve aklıma esince, kimi doğuya ve kimi sefer de batıya gidip yerleşerek, güzel güzel çalışıyordum.

Bir öğleden sonra Cabecita sokağının köşesine yerleşmiştim, tam burada bir su akıntısı vardı, derken gözlüklü ve sivri sakallı biri gelip açılır - kapanır iskemleme otudu. Pek çenesi düşük bir adamdı. Hiç bu kadar geveze bir insan görmemiştim. Bana zamanın git gide kötüleştiğinden ve bu günahkâr günlerde Valparaiso'da geçen uğursuz şeylerden söz açtı. Bir yığın meraklı şeyler anlattı.

Geveze adam bana:

— Çok uyanık olmalı, dedi, burada, Valparaiso'da pek kötü şeyler oluyor. Zaten gazeteleri okumak yeter. Söz gelişi adı bilinmeyen şu adam; iyi dümenler çeviriyormuş!. Okudunuz değil mi evlât?

— Hayır, okumadım, dedim.

— Aman evlâdım, dünyadan haberin yok. Baksana herif kalkmış, karısının âniden hastalandığını haber veren bir pusula götürmüş berbere. Berberde bir telâş. Dük-kânda başka kimse de yok. Adam, «hemen koşup gidin» demiş, «siz dönene kadar, ne yapalım, ben bekler dükkâna göz kulak olurum». Tek başına kalınca, sırtına beyaz gömleği geçirmiş ve müşteri beklemiş. Derken içeri bir adam damlamış, bizimki müşterinin suratını sabunlamış ve tıraşa başlamış. Usturanın ucu tam müşterinin gırtlığına dayanınca, bizimki nazikâne bir şekilde cüzdanını kendisine vermesini aksi halde başsız kalma ihtimali olduğunu hatırlatmış. Cüzdan böylece sahip değiştirmiş,

(1) Pasifik üzerinde bulunan ve Şili'nin limanı olan bir şehir. Çev.

sonra da müşterinin ağzını sabunla doldurup paşa paşa çekip gitmiş. Başka bir sefer de, trene biniyor, başına bir kontrol şapkası geçiriyor ve kontrol bahanesiyle yolcuların tekmiil biletlerini istiyor. İlk istasyonda, şapkasız iniyor, bir gün önce göndermiş olduğu atı bagajdan alıyor, gene Valparaiso'ya dönüp garın önünde dolaşmağa başlıyor ve böylelikle bütün biletleri bir bir okutuyor.

— Vay anasını, dedim, malın gözüymüş.

— Evet, malın gözü, dedi. Doğrusu merak uyandırıcı bir adam! Hem biliyor musun, bu sıralarda ne halt karıştırmış diyorlar?

— Bilmiyorum bayım.

— Şimdi, gene küçük bir dolap çevirmeğe kalkmış. Bir su arkı gözüne kestiriyor, onu açıyor, bir sokağın yarısını sular içinde bırakıyor ve bir yolcunun çamura batmasını bekleyerek geçitlere yerleşiyor da müşteriye: «Haniya, boyacı, boyayalım beyim!» diyormuş.

Şaşkınlıklar içinde kalarak:

— Böylelikle de paraları kırabiliyor ha!... dedim.

— Hem de tomarla, çünkü fırsatını bulunca müşterinin ayaklarını tutuyor ve adamı alaşağı ediyormuş; tabii ayakkabılar da elinde kalıyor, bunun üzerine atına atlayıp, ayakkabılarla birlikte sırta kadem basıyormuş. Uğurlar ola!...

— Harikulâde!... dedim.

Sonra fırçayı elimden bıraktım ve hemen ayağa kalkıp küçük adamın asıldım ayaklarına. Her zamanki gibi pabuçlar elimde kaldı ama gördüğüm şey bana fırçalarmı ve müşterimi öylece bıraktırdı; dona kalmış bir vaziyette zor atladım bizim Düldül'e: müşterimin ayakları keçi ayağıydı.

Ben o zamanlar yalnız zavallı bir çocuktum.

Korkuyu bir kere daha tattım; ama bu macera Mendoza haydudu ile ilgili değildi. Şili hâtıralarını bir yana bırakmalı ve hemen bu macerayı anlatmak için Arjantin'e dönmeliyim.

O sıralar ben çiftlik deresinde birbiri peşinden yüzen, ve alınyazısının bilinmez okyanusların delişmen sularına sürüklediği, minik yirmiüç balıktan biri, o zavallı çocuktum. Amcam beni Valparaiso'da bırakmıştı ve ben de bundan sonra Arjantin'e dönmüş ve Buenos Ayres'e geçmiştim.

Bu pek belâlı bir yolculuk oldu; hatırlarım, Villa Mercedes durağında, tekerleklere çekiçler vura vura yol boyunca ilerleyen bir demiryolu işçisi beni, Mendoza ile Saint - Louis arasında kış vagon altında büzüldüğüm yerden dehlemeğe zorlayarak, uğursuz çekici ile kafama vurmuştu. Çocuklara mide bulandırıcı örnekler vermekten daha şapşalca hiçbir şey yoktur. Çocuklar, hayatın dikenli yollarında kılavuzları saydıkları için, yetişkinlerin yaptıkları her şeyi taklit etmeğe can atarlar. Kafama bir çekiç yedik'en sonra kalkıp hemcinsimin başına demirden bir şey indirmeğe karar vermiş olmam sanırım kimsecikleri şaşırtmaz. Sırf bunun içindir ki tutup tabancamın namlusunu demiryolu işçisinin alnına dayadım. O zamanlar zavallı bir çocuktum; ayakkabımın tabanı delinmişti, elbiselerim param parça; hiç şüphesiz çocuk, çalmanın iyi bir şey olmadığını bilmek zorundadır, ben de bunu biliyordum, biliyordum ama, karşımda düzgün bir ceket, bir çift yeni pantolon, iki sağlam çizme ve fiyakalı bir şapka görünce, üstümü başımı tahkim için bunları yürüttüğümü söylersem, acaba beni namussuzlukla mı suçlandırırlar?

Bazan insana zorla bulaşırlar. Andavallının biri kalkıp da, demir yolu işçisi kılığına girmiş bir çocuğun, bir yük

vagonu altında yolculuk etmesini rezilce bulur ve daha kötüsü-bağırıp, çağırmağa başlamaz mı!.. Bereket ki iş, Buenos Ayres'ten bir kaç kilometre uzakta, dört yanı çayrılık bir durakta olmuştı. Bu gibi durumlarda, tabanları yağlayıp son hızla koşmak ve ata atlayıp karanlığa karışmak evlâdır; ancak böyle paçayı kurtarır insan.

Akşam karanlığında pampadan daha hüznünlü hiçbir yer yoktur: Yalnızlık artık sonsuz boyutlara erişir ve bu ot denizinden kurtulmak imkânsızmış gibi görünür. İnsan zaman zaman ayağının altında bir at iskeletinin kuru kemiklerinin takırdadığını duyar da içinden şunları geçirir: «Belki de, altı aya varmaz, bir goşo da benim iskeletimin ayaklarının altında işte böylece takır takır ettiğini işitir».

Bir yarım saat yürüdükten sonra Tanrı, yoluma bir canlı çıkararak yaşama sevincimi yeniden kazanmamı sağladı. Bu, kulübesinin önünde oturmuş, gitar çalan genç bir goşo idi. Beni demiryolu işçisi kılığında görünce, alaylı alaylı trenimi mi yitirdiğimi sordu. Goşolar olağanüstü şapşal insanlardır; karşımdakiyse, bunların en sinir bozucusu idi. Alaylı Alaylı bana o soruyu sorduktan sonra kayıtsızca gitarını çalmasına müsamaha edemedim. Geçirdim ceketimi başına, canavar gibi gitarasının tellerini kopardım ve bir goşa atı, bir goşa kadar enayi olduğundan, gene yayan yapıldak düştük yola... Eşek denilen mahlûkun kafası öylesine işler ki değme bir at hiçbir zaman böyle bir düşünce seviyesine erişemez. Başı boş kaldığında at kaçmağa kalkar da, eşek gene sakın sakın otlamağa devam eder, at ona niçin kaçmağa çalışmadığını sorar. Bizimkide şu karşılığı verir: Sanıyor musun ki, kaçmakla adam sahibinden kurtulur? Ondan kurtuldum sanırsın, bir başkasının eline düşersin. Dalma bir sahibi olur bu at, eşek milletin... Ne diye kaçıp da bilmediğim, tanımadığım bir insanın eline düşeyim? Huyunu suyunu bildiğim sahibimin

yanında kalırım, daha iyi. Pampanın şu hödük atları ömürlerinde böyle bir söz edemezler. Onun içindir ki rastladığım başı boş bir eşek, ben üstüne atlamaya çalışınca sadece art ayaklarını kaldırıp beni sırtüstü yere düşürmekle kalmadı, peşinden yetişemiyeceğim bir hızla kaçıp kurtulmayı da becerdi.

Gece bastırıyordu; doğuya doğru, ot silsilesi içinde, Buenos-Ayres'in ilk ışıklarının titredikleri görölüyordu. Ortalık soğumaya yüz tuttu, sırtıma geçirecek birşey aradım. Ben o zamanlar ceketsiz ve şapkasız zavallı bir çocuktum. Yol üstünde bulunan bir şeyin onu bulanın malı olmadığını biliyordum ama yolda daha bir kaç günlük bir buzağı buldum. Buzağıyı omuzladım diye, benim ahlâki ilkelerimin sağlamlığından ille de kuşkuya düşmekmi gerekir? Buzağı sevimli ve güzeldi, sahipsizdi ve şefkate ihtiyacı vardı.

Anlatmak istediğim olay Mendoza'da kahveci yamağı olduğum sıra başıma geldi, yoksa küçük buzağımın Meksika tarihinde yer alan macerası değildi anlatmak istediğim.

Buenos-Ayres'e vardığımda henüz akşam oluyordu. Karanlık şehre varmışım ki tam bu anda omuzlarımdaki buzağının izahını kendisine anlatmamı isteyen ciğeri bozuk bir herife rasladım. Herif işe adamakıllı merak sarmıştı anlaşılan, peşime takıldı.

Omuzlarımda bir buzağı olduğu halde, ondan daha hızlı yürüyordum. Böylece alçak bir kapının bulunduğu küçük bir meydana kadar koştum. İçeri daldım, bir merdiven gördüm, tırmandım, bir sahanlığa vardım, bir başka merdiven gördüm, gene tırmandım, bir başka sahanlığa geldim ve bu işte böylece sürüp gitti. Beşinci sahanlık dardı ama pek havadar bir yerdi. Altımda, Buenos-Ayres tabak gibi uzanıyordu. Üstümde çanlar asılı idi; bundan anladım ki bir çan kulesine gelmişim. Çanlar altında uyudum ve

ertesi gün öğle sularında çanların sesiyle uyandım, buzağı melil melil yüzüme bakıyordu.

Buenos-Ayres'de uzun zaman kaldım ve Tanrı bereketli ülkede nasibimi benden esirgemedi. Epey pesos kazandım ve Santa-Maria çan kulesini de bırakmadım. Sabah karanlığı çıkıyor ve ancak akşam dönüyordum. Buzağıma süt, yumurta, şu bu, çikolata ve su ibriği taşıyordum. Kendime kuş tüyünden bir yatak yapmışım ve birikmiş paracıklarımı onun içinde saklıyordum. Yer baştan başa tahta idi; çanları çalmak için öğleye doğru bir zangoç koşa koşa geliyordu; hiç bir zaman kimse benim kata kadar çıkmıyordu. O zamanlar yufka yürekli bir çocuktum ve çan kulesinin son katında beni bekleyen gözüpek buzacığımı düşününce gözlerim dolu dolu oluyordu. Onu bir evlât gibi seviyor bağrıma basıyordum. Buenos-Ayres'te hayli uzun zaman kaldım. İşlerim tıkırında gidiyordu. Bir gün öğleden sonra sebepsiz bir iç sıkıntısıyla her zamankinden daha erken döndüm ve ortalığı insanla dolu gördüm; herifler bağıışıp duruyorlardı.

Bu Allahın kahrı buzağı sanki ne demiye çan kulesinin mazgal demirlerine yanaşmıştı? Ön ayaklarını dışarıya çıkarmış keyifli keyifli bakıyordu. Bütün sevgime rağmen eşek sudan gelinceye kadar onu pataklamayı nasıl istedim bilseniz. Kalabalık bağıırıyordu: «Çan kulesinde bir inek var!» Evet dikkat edilmedi mi dişi bir buzağı, iki yıl içinde, bir inek olur çıkar ve insanlar da bir ineğin merdivenleri nasıl tırmanabildiğine ya da el kadar geniş bir merdiven kapağından nasıl geçebildiğine akıl sır erdiremediklerinden işin içinde esrarengiz şeyler ararlar.

Tartışma alçak sesle oluyordu. Sonunda, kalabalığın en babayiğiti, elde kutsal bir kova, çan kulesinin son katına kadar tırmandı. Burada, yatak, bir kaç tane saat, altın zincir, gümüş tabaka, banka senetleri filân buldu. Bunu

kalabalığa bildirdi, artık millet suçlunun ulu Tanrı'nın yardımı ile ineğe kalbolduğuna karar verdi. Doğrusu, iki yıldır ne idüğü belirsiz bir herif şehri haraca kesiyordu. Gönüllü temiz kişiler buna mim koyarak: «işte cezasını buldu» dediler.

O zamanlar zavallı bir çocuktum ve Arjantin'in en masum ineği olmakla birlikte milletin suçlu diye üzerine çullandığı hayvanıma olduğu kadar, uçup gitmiş paracıklarına da gözyaşı dökmeğe başladım.

İneği merdiven kapaklarından geçirmek insanın harcı olmadığı için sivri akıllının biri hayvanı oracıkta boğazlamak gerektiğini ileri sürdü. Ama bir ses: «Kanunsuzluktur bu!» diye bağırды, «madem inekleşmiş bir adamdır bu, dâvâsına bakılmadan cezalandırılmaz».

Bu sözü işitince, usul usul ordan sıvıştım ve ineği hatla ustalıkla bir şekilde aşağıya indirdiklerini uzaktan görerek içim rahat etti. Dünyadan habersiz yaratığın başına ne geldi? Sonunda mezbahaneyi mi boyladı yoksa kodesi mi? Öğrenemedim.

Haydut hikryesi Mendoza'da kahveci çırağı iken başıma geldi: İneğin acıklı masalı, başımı alıp uzaklara, Orizaba'da (1) bir çitin yanına kadar gittiğimi izah eder sanırım. Çitin öte yanında bir dana, küçük bir domuz ve bir tavuk vardı ve ben içlerinden birini seçmek zorunda kalınca, tavuğu tercih ettim. Dana, domuz tavuk başka başka barınaklardaydı. Tavuk başıma iş çıkardı benim. Aralıklı lâtalardan yapılmış ve çatısız koca bir kümesi olacağı yerde, iyice örülü ve hertarafı kapalı bir kümesi vardı. Bıça-

(1) Orizaba: Burası da bir bölgenin adıdır ve Mendoza do-laylarında bulunur. Çev.

re tavuğu muhkem kümesinden çıkarmayı başardım ama arası pek geçmeden, kapı gibi köylünün biri gelip bana davranışımı beğenmediğini söyledi. İnsan özgürlüğü yolunda savaşıırken, damdan düşercesine inandırıcı sözler söyler.

O zamanlar Ulu Tanrı'nın zavallı bir kulu idim ve iki sözü bir araya getirmeyi beceremezdim; ama özgürlük savaşına atılınca, köylülerin en belâlısı olsa bile arkasını dönmeyen çekip gitmesini, yoksa alınının orta yerinde altı kurşun yarası açılmasının imkân dahilinde olduğunu söyleyecek çene gücünü kendimde buldum.

Ama Chichita, azat olmuş tavuk, bana uğurlu gelmedi; bunun hikâyesini öğrenmek isteyen, beni Vera Cruz'a (2) kadar takib etsin; çünkü o zamanlar artık Arjantin'de değildim ve mucize kabilinden geldiğim Meksika'da idim.

Martin Garcia'nın kaptanı beni bir kurtarma sandalının muşambası altında yakalayınca, kendimi kalkıp denize atmasaydım ve yüze yüze, pek yakındaki kıyıya çıkmasaydım, doğrusu, Vera Cruz limanını, hiç bir zaman ebediyen tanıyamıyacaktım. Üstelik de çulu düzmüş olarak Meksika'daydım.

Ulu Tanrı istememiş olsaydı, adem babaninkine yakın kıyafetle denize atıldıktan sonra küçük bir kumsala varabilir miydim? Ve rahat rahat, açıktan gelen bir yüzücü gibi, kumda soluğumu tutarak göz ucuyla bir kulübe arayabilirmiydim? Az sonra da, adı geçen kulübeden giynik olarak çıkabilir miydim?

Sanmam.

O zamanlar zavallı bir toy, kaderin oyuncağı olmuş ve

(2) Vera Cruz: Meksika körfezinde, Meksika'ya bağlı bir liman. Çev.

Okyanusların azgın sularına atılmış, sonra gene Meksika toprağında karaya vurmuş küçük bir balıktım.

Yüksek yaylâda tozup durdum; şehirlerde, gizli işler dönüyordu. O zamanlar Meksika'lılar cihanda barışı sağlamışlardı ama, yurtlarındaki barış için pek öyle denemedi. Karşılıklı ihtilâller yapıyordu boyna. O tarihlerde Meksikalıların birbirine düşman olması ve benim ise tek düşmanımın bulunmaması doğrusu ne kadar merak uyandırıcıdır!..

Bir it gibi sürtüp durdum ve günün birinde kendimi St. Louis'de buldum. O gün alışveriş günü idi, güneşten ve işten şapşallaşmış Yerli'lerin aralarına ustaca sokuldum. Birden adamın biri ile üzeri saman yüklü bir arabanın çıkageldiğini gördüm. Araba, birine arabacının kurulduğu, iki at tarafından çekiliyordu. Arabacı tam yanımda durdu benden atlara gözkulak olmamı rica etti. Yerli'nin biri yüke bir baktı ve omuzlarını silkti, derken beyazlar giymiş, başında kocaman panama şapkasıyla, sağ elinde bir şemsiye ve sol elinde de bir yelpaze bulunan efendinin biri de yüke göz attı, üstelik kayıtsız davranmadı.

Arabanın sahibi hemen:

— Beyim, dedi, kuru ota ihtiyacınız yok mu?

Adam karşılık vermedi.

— Bey, dedi arabanın sahibi, beni dinleyiniz. Paraya ihtiyacım var; kuru otu satın almazsanız, bari arabayı satın alın; kuru ot, pazardan daha düşük fiata.

Beyazlar giymiş bay, yüke alıcı gözle baktı ve araba sahibi hemen yere değen sarı sacağı kaldırdı.

Tekerleklerle parmakları ile tık tık vurarak:

— İyi maldır, dedi. İhtiyacım var paraya, onun için düşük fiyata satıyorum.

Kellifelli bay bir kâğıda bir adres karaladı:

— Arabayı evime götürüp boşaltın, ben bakarım sonra; evet, sonra görüşürüz, adet böyledir, dedi.

Araba sahibi bana, yükü boşaltmağa yardım etmek şartıyla yanına katılabileceğimi söyledi. Günlük güneşlik bir avluya vardık. Değerli bay gene orada idi ve bizi bekliyordu. Kuru otu boşaltmakta arabacıya yardım ettim; alıcı mala gene inceden inceye baktı ve sonunda bir değer biçti. Arabacı karşı fiat ileri sürdü ama, işi pek fazla uzatmadan anlaştılar. Sonra avludan çıktık herbirimiz bir ata bindik; kaşla göz arasında St. Louis'den toz olduk ve ancak o zaman hayvanlarımıza bir soluk aldırabildik.

— Filippo amca, dedim, uzun zamandır mı top ticareti yapıyordun böyle?

— Topçu çavuşluğundan beri, dedi.

— Ya !..Peki hangi partidensin? General Garcia'nın kinden mi yoksa General Zyrillo'nunkinden mi?

— Her ikisinden de; düne kadar, General Garcia'nın onikinci bataryasındandım. Bugün General Zyrillo'nun hesabına iş çevrilir. Bundan sonra Zyrillo'nun onikinci bataryasına geçecek ve General Garcia adına Hidalgo'ya para devredeceğim ve General Garcia'nın onüçüncü bataryasına kapağı atacağım; sonra Zyrillo'nun onüçüncü bataryasına geçeceğim, senin anlıyacağın bir o yana, bir bu yana.

— Daha çok batarya var mı?

Filippo amca bana:

— Her iki tarafta da daha altı batarya var, dedi ve, atını durdurarak yüzüme baktı:

— Sen, diye devam etti, hiç Tanrı'nın insanlara bir partinin 75 topunu öbürüne ve öbürününkini de buna aktarmağa izin verdiğini Kutsal Kitap'ta okumadın mı?

O zamanlar ancak zavallı bir çocuktum ve gazetelere yazı yazmağı aklımın ucundan bile geçirmiyordum ama, Kutsal Kitab'ı okuyor ve ezberliyordum.

— Okumadım, dedim; okumadım; Ulu Tanrı hiç bir yerde toplar üzerine en ufak bir ima da bile bulunmuyor.

Amcam:

— Tanrıyla arası iyi olanın kulla da işi iyi gider. Aldırma sen!.. dedi, atlarımızı yeniden hızlandırdık.

Sözünü etmek istediğim macera Mendoza'da kahveci çırağı olduğum sıralar başıma geldi, yoksa Filippo amcam ile savaş üzerinde dolap çevirdiğimde değil.

Evet, Filippo amcam beni çabuk başından savdı ama, bunda yerden göğe kadar hakkı vardı: Zyrillo'nun bir topunu dikkatsizlikten olacak, Zyrilloculara okuturken, kaçmak zorunda kalmıştı.

İşte o sıralar Chichita'yı hani şu azat olmuş tavuğu bir başına bırakmıştım ve yeme içme ile birlikte 90 peso-sa, kiralanan, alelaide bir tavanarasına saklanmak zorunda kalmıştım. Böylelikle Zyrillo'nun adamlarının eline düşmemem mümkün oldu, günlerimi tavuğuma tek ayak üzerinde yürümeyi, sıçramayı ve daha başka hünerleri öğretmekle geçirdim. İki general de gözden düşünce, inimden çıktım ve gidip bir sirke kapıldım. Benim gibi zavallı bir çocuk daha başka ne yapabilirdi?

Atları, filleri, sakallı kadını, akrobatları, balerinleri, hokkabazları ile pek ün salmış bu sirkin adı dillerde dolaşıyordu ve millet içeri girmek için birbirini yiyordu. Numaram, ön sıralardan bir yere üç pesos bayılabilen burjuvaları pek hoşnut ediyordu. Ötekiler tavuğu göremiyorlardı ama hemen alkış tutma gibi bir illetleri vardı. Numalarım bittikten sonra, Chichita'yı kollarıma alıyor ve ön sıraların arasına dahi yordum; ağzı iki karış açık kalan seyirciler bir metelik çıkarıyorlardı; Chichita parayı gagası

ile kaptığı gibi cebime indiriyordu; kibar ve pek takdir toplayan bir manzara idi bu. Ama, bir akşam, kızılca kıyamet koptu ve Chichita'yı artık ebediyen kaybettim. Kadının biri yaygarayı basınca millet çil yavrusu gibi kaçışmağa başladı. Bu önemli birinin karısı olmalıydı, çünkü o saat jandarmalar damladı ve erkekleri dışarıya dehlemeğe kalk tılar. Artık ortalık birbirine girmişti ve biz de birbirimize girdik; seksen kişi kadardı jandarmalar ve «yuh olsun size» diye bir yaygara kopardılar. Böyle olduğu halde pırlantayı bulamadılar. Kadın bunu bir altın zincire takıp taşıyormuş. Biri zinciri koparmış ve pırlanta da yok olmuştu. İki bin pesos edermiş. İşte bu civcivli anda bizim Chichita ölümün yolunu tuttu. Ben ise o sıralar ancak Tanrı'nın kendisine sunduğu şeyle estek-köstek yuvarlanıp giden zavallı bir çocuktum ve bunun acısına dayanamazdı yüreğim; ama, biçare Chichita ölmüşse, bu biraz da benim suçumdan ileri geliyordu şüphesiz. Sirk numaramızı tamamladıktan sonra, kalkıp ne diye, Chichita'ya bu belâlı pırlantayı yutturmuştum?

Bir çocuktum ve çocukların da olayların akışını beklemeye pek sabırları yoktur. İşte böylece, daha o akşam, Chichita hayatın nimetlerini terk etti.

Bunca felâketin sebebi olan o uğursuz pırlantayı, Chichita'nın midesinin bir köşesinde buldum ve elimden başka bir şey gelmediği için, Chichita'yı kebab edip yedim; ama bu zehir oldu bana, yemin ederim.

Eski çocukluk günlerimin hatıralarına daldım da, Bay Dublé'nin durumunu daha iyi anlatacak, başımdan geçmiş bir hâdiseyi nakletmeyi unuttuverdim.

Bu hâdisе başıma, Mendoza'da kahveci yamağı ol-

duğum sıra geldi. Allah bilir niçin, kalkıp Meksika'dan Arjantin'e gelmiştim. Filippo amcam beni, bir kere daha ekmişti. O zamanlar, uçsuz bucaksız çayırarda, yalnız atlar ve goşolar göre göre, yalınayak başıkabak, açlıktan gözü dönmüş, zavallı toy bir çocuk olarak sürtüp duruyordum ki, sonunda bir medeniyet ışığı gördüm: demiryolu. Raylar arasında dolaşmağa başladım ama bir saat içinde bir tek kula rastlamadım. Derken, sonunda, bir dönemecin ötesinde bir insan kalabalığı gördüm; yolda bir yığın işçi çalışıyordu. Sanki otuz altı kişinin işini üzerlerine yüklenmiş gibi anası ağlayan beş zavallı goşo idi bunlar; başlarında da kasketli bir demiryolu çavuşu vardı, bu içime su serpti; demek haydut filân değildi bunlar. Yanlarına vardığımda işlerini bitiriyorlardı. Demiryolu çavuşu valizden kütük defterlerini çıkardı, birşeyler yazdı, sonra herbirine tutup üç pesos verdi. Ana yol ile Rio Rarana arasında demiryolu makasını açtıkları ve bunu yapmakla yüz metrelik bir alan sağladıkları düşünülürse, doğrusu, aldıkları ancak açlıktan nalları diktirtmeyecek bir ücretti. Arjantin'de demiryolları kötü para verir. Buna rağmen, bizim şapşal goşolar, kırallar gibi mutlu, tekerlek şapkalarını çıkarıp memuru selâmladıktan sonra atlarına atlayıp gittiler. Yalnız, çavuş hazretleri bana, buralarda ne sürtüp durduğumu sordu.

— Toprak herkesindir, dedim, yoksa sırf Arjantin'deki İngiliz demiryollarının değil.

Dereden tepeden konuşup ettikten sonra çavuş atına atladı ve dolu dizgin gitti. Akşam oluyordu, bir manevra yoluna yorgunluktan leş gibi oturdum ve arası çok geçti geçmedi, bir yük treninin geçtiğini gördüm, yaptığı rüzgâr şapkamı uçurdu. Bir ıslık çalarak, demiryolu makasını değiştirdim ve nedense o anda lokomotiften ayrılan katar bir güzel ana yoldan çıktı ikinci yola girdi. Demiryolu memuru freni tutuyor ve hızı ayarlıyordu. Makası gene açık bı-

raktım, nazlı nazlı gelen bir ata atladım ve katarın peşinden gittim. Katar Rio'nun kıyısında yavaşladı. Buraya kocca bir sal bağlanmış bulunuyordu. Besbelli ki önceden salın güvertesine usturuplu bir yol döşenmişti, çünkü katar bunun üzerinde güzel güzel kaydı ve zınk diye durdu. Demiryolu memuru vagondan indi, vagonun salın dışına kaymasına engel olmak için tekerlekleri takozla tıkadı, motörü çalıştırttı, demir aldı ve sal akıntıya kapıldı.

Rio'nun ortasına geldiğimizde:

— Güç bir meslek, değil mi Filippo amca? dedim.

Dümen tutan amcam:

— Hayır, dedi, yalnız biraz karışık. Şirket bana epey imkân yaratıyor; şimendiferlerin yol boyunca bıraktıkları her çeşit ray ve traversten faydalanırım. İşçilere gelince, bunları bulmakta güçlük çekmiyorum; bu hödük goşolar üç pesosa boşaltma işini görürler. Son vagonu çıkartmak işine gelince, bu da pek zor değildir. Hele bir kere vagon çözülünce kolayca manevra yapar: insan hızı istediği gibi ayarlar ve yol değiştirince çabucak vagonun hızı kesilir. Sonraki sapma yolunu yeniden kapamayı unutmamak lâzım. Yoksa iş güme gider!..

Gece yarısı, sal küçük bir rıhtıma vardı, burada arabalar ve adamlar durmuş bekliyordu; vagonu boşalttılar; amcamın eline hayli para geçti ve keyfi yerine geldi. Gene sala bindik, artık akıntının ortasına gelince amcam, tekerlekleri tutan o demirden takozları kaldırdı ve vagon yavaş yavaş suya gömüldü.

— Yüce Tanrı dedi: hiç çalmıyacaksın; ben de çalmıyorum işte, demiryollarında çalışıyorum. Bir sapma yolu kurmak günah mıdır? Sen ki mürekkep yaladın, Tevrat'ta ya da İncil'de: «Sapma yolları kurmayacaksın» diye yazıldığını gördün mü?

Şüphesiz ne Tevrat'da ne de İncil'de sapma yollarının

kurulmayacağı hakkında hiç bir bahis yoktu. Amcam kafası işler adamdı vesselâm!..

Anlatmak istediğim olay Arjantin'de iken ve orada kahveci yamağı olarak çalışırken oldu, yoksa Filippo amcamla birlikte demiryollarında iş çevirirken değil, zaten bu iş ancak bir kaç gün sürdü. Bir akşam amcam, sapma yolunu kapamağı unuttu da yüklü bir vagon boyladı Rio'nun dibini. Memurlar yüzme bildikleri için ölen olmadı; gelgelim kodamanlar meseleye şüpheli gözle baktılar; artık amcam çekip doğuya giderken, bana da batıya gitmemi öğütledi.

Benim o zamanlar topu topu bir çocuk olduğumu ve aklıma düşte bile, gazetelere yazı yazmak düşüncesi gelmediğini bir kere daha söylemem gerek. Şimdi ise, durum öyle değil. İş başa düşünce, yazı makinesinde yazılmış sahifeleri bir Direktör'e vererek geçimini sağlıyor insan. Ama herşeye rağmen bu işi yapabilmek için insanın bir çift ayakkabısının da olması lâzım. Mendoza'ya kapağı attığımda yalınayaktım; nasıl olur da bir gazete Direktör'ünün karşısına çıkabilirdim? O zamanlar zavallı, adı batasınca memlekette yetişmiş, bütün sevdiklerinden uzakta, üstelik bir baltaya sap olamamış bir çocuktum; kahveci yamaklığından başka ne halt edebilirdim?

Doğrusunu söylemek gerekirse, Don Pedro'nun kahvesine girdiğimde sütlü bir kahve içmekten başka bir niyetim yoktu. Don Pedro beni masalarından birine kurulmuş görünce, şöyle yan yan baktı. **Ama gene de bana bir sütlü kahve getirdi, onu yarım dilim ekmekle temizledim.** Sonra Don Pedro'yu çağırdım.

— Kaça bu? dedim.

— Seksen beş santim.

— Güzeel!.. Bana onbeş santim verirsiniz, size bir pesos borçlanmış olurum.

Don Pedro cebini karıştırdı ve bana onbeş santimi uzattı.

— Bak, dedi, taşlıklarımı silecek, aynalarımı parlatacak ve mahzendeki bütün şişeleri temizleyeceksin.

Akşam mahzenden çıktığım zaman, açlıktan imanım gevremişti, elimdeki onbeş santimimle, bir sütlü kahve ile iki dilimcik ekmek yedim. Bir peyke üzerinde uyudum ve ertesi sabah, gene Don Pedro'nun yanına gitmeğe karar verdim. Bir kahveci çırağına ihtiyacı olup olmadığını sordum.

Başını sallayarak:

— Evlâdım, dedi, alırdım ama, yanımda biri var, seni almak için, onu kapı dışarı edemem ya.

O zamanlar zavalı bir çocuktum ve şu anda beni gülümseten aksilikler, o zamanlar acı acı otururdu içime. Bu söz üzerine mahsun melûl dışarı çıktım yürümeğe başladım. Allahaşkına siz söyleyin, hiç yalınayak, başı kabak bir çocuğa kös kös giderken lâf atılır mı? Kabul edersiniz ki: başı yerde yürüyen bir avare ilk gelenin midesine toslayabilir ve onu alaşağı edebilir. Eliyüzü kir içinde zavallı bir çocuğu haş'amanın ve ona «köpoğlu» demenin anlamı yoktur.

Böylelikle, adamın biri yeri boyladı. Boylarken de, bir yandan ailemin ve bir yandan da köpeklerin şerefiyle oynamaya devam etti. Ailemin ve köpeklerin şerifini korursam, kimse benden bunun hesabını soramaz artık. Herifcioğlu bir damacana gibi suratı şişmiş bir halde basıp gitmek zorunda kaldı ki bugün bile bu işe içim yanar. İki saat geçmemişti ki kendimi gene Don Pedro'nun kahvesinde buldum; acıkmıştım.

Don Pedro bana:

— Kısmetin varmış, dedi; yamak haber gönderdi, bir serseri ile kavga etmiş te üç gün dinlenmesi gerekmiş.

Üç gün, kahve garsonlarının en fiyakalısı ve en mutlusu oldum. Temizce giyinip yıkandım, kendime çeki düzen verdim, öyle ki Don Pedro'nun tohuma kaçan kızlarından biri bana kaş-göz bile etti.

Fakat dördüncü günün sabahı, bizim ve köpeklerin aile namusuyla pek ilgilenen o adam, Don Pedro'nun kahvesinin çevresinde gözükmeyen mi?

Alnının akı ile çalımağa susamış bir ipsisize, başı dik bir insana, bir geçitte dinleniyor bahanesiyle, pusu kurup üstüne çullanacak, anasının karnından doğmamıştır daha.

O zamanlar topu topu zavallı bir çocuktum ve içim yana yana bizimkileri, yirmi iki kız-erkek kardeşimi düşünüyordum. Böyle bir anda bana «köpoğlu» diye budanmağa hiç sebep yoktu, kan beynime sıçramış ve geliş güzel sille tokat sallamıştım. Adamın bir ileri bir geri gidip geldiğini görüyordum. Don Pedro beni kahvenin çevresinde göremeyince çağırttı: işte bir serserinin elinde dünyası ters dönmüş yamaklarından biri daha beş gün çalışmadı. Yüce Tanrı bana yardım ediyordu. Altıncı günün sabahı, bizim o düşük kulaklı serseri, gene Don Pedro'nun kahvesinin çevrelerinde göründü.

İnanmazsınız ama, üçüncü sefer başımla midesine tosladığım adam kalkıp bana gene «köpoğlu» dedi.

Alçak herif söve-sava tabanları yağlayıp kaçtı ve böylece Tanrı elimden bir kaza çıkmasına engel olmuş oldu; o zaman Don Pedro'yu hayli sinirli buldum. Bu kavga hikâyesine ve yamağının durumuna bir son vermek istiyordu. Üç kere aynı şey, artık kabak tadı vermişti. Sarhoşlar cehennemin dibine gitsinmiş!.. Usanmışmış artık.

Don Pedro kızgın kızgın:

— İşte seni artık kesinlikle işe alıyorum, dedi.

İşte böylece terkedilmiş ve masum çocukların dostu Yüce Tanrı siyanetini göstermiş oldu.

Anlatmak istediğim macera Mendoza'da kahveci çirağı iken geldi başıma. Çocuklar için sabit mekân yoktur ve ben de işte Mendozada'daydım. Müşteriler bana boyuna içecek şeyler veriyorlardı; kendime fiyakalı bir elbise ile sağlam bir çift ayakkabı alabilmeği becermiştim. Kibar ama kullanışlı bir oda kiraladım. Bütün gün çalışıyor, ancak gece yarısı işim bitiyordu. Bununla beraber, geceyarısından saat üçe kadar kendileriyle eğlenebileceğim bir kaç kafadar edindiğimden, zamanımı gene de iyi geçirmiş sayılırım. Bir akşam kumar oynuyor, bir akşam gevezelik ediyor, bir akşam da ay ışığında dolaşıyorduk.

O zamanlar bir çocuktum ama korkuyu hiç tatmamıştım; evet, anam avradım olsun ki korkuyu tatmamıştım!... Hayatımdaki en büyük korkuyu Mendoza'da çırakken tattım işte. O sıralar, Mendoza'da, boyuna Chico'dan söz edilirdi. Gazeteler hep ondan bahsederdi; yollarda adı dillerde dolaşırdı. Chico ve şürekâsı Mendoza'da hali vakti yerinde olanların baş belâsı idi. Sinemadan ya da kahveden çıktılar mı, Mendoza'lılar, her kuytu köşebaşında Chico'ya ya da onun adamlarından birine rastlayacaklarını sanırlardı. Her gece bekçiler boşuna dört dönüp dururlardı. Yüz kere araştırmışlardı heryeri. Şehrin doğusuna baskın mı yaptılar, Chico ve şürekâsı bu kere batıda iş çeviriyorlardı. İşte böyle!... Ben, evime döndüğüm o geç saatlerde, Chico'yu şu kadarcık olsun düşünmüyorum ya da düşünsem bile, «pöf» deyip geçiyordum. Alt tarafı, bir çocuktum işte. Chico'yla ne alıp vereceğim olurdu ki? Chico cebi dolu burjuvalara askıntı oluyordu. Ben işe her

zaman ıslık çala çala evime dönüyordum. «Cep delik, cepken delik» ti ve kimseden korkum yoktu.

Bir akşam, kahveyi kapamağa hazırlandığım sıra, salonda bir kişinin hâlâ oturduğunu gördüm. Bu, şimdiye kadar görmediğim, iri yarı ve orta yaşlı bir adamdı.

— Kahve kapanıyor, bayım, dedim.

Ters ters:

— Ay, bu saatte mi kapanıyor, dedi.

— Gecenin yarısı oldu, ben de evime gitmek zorundayım. Puerta do Sul'da oturuyorum.

Yabancı:

— Puerta do Sul'da mı? dedi, siz her gece Puerta do Sul'a mı gidiyorsunuz?

— Hıhıh!... orada oturuyorum. Puerta'ya pek kestirme olur diye Paz'dan gitmek aptallık demektir, malûm ya...

— Ya Chico hangi cenennemde oturuyor?

Başladım gülmeğe, Chico ile ne ilgisi var bunun. Benim gibi kahveci yamağı ile Chico'nun ne alış - verışı olur ki!...

— Yani, dedi, Chico'ya rastlamaktan korkmuyor musunuz?

Yabancı besbelli azbuçuk korkuyordu ve hiçbir şey korkudan daha bulaşıcı değildir. Bir başına eve giderse başına birşey geleceği düşüncesine kapılmış, korkudan ödü patlıyordu. İtiraf etti bana.

— İçime öyle doğdu, bu akşam Chico'ya rastlayacağım! Oğul, evime kadar yanıma yoldaş olursan, sana yirmi pesos veririm.

Hiç istifimi bozmadan kabullendim. Bakın gene söylüyorum; ben olup olacağı bir çocuktum ama şimdiye kadar korku nedir bilmemiştım: ama o akşam, sokakta bu

yabancı herifi görünce, yüreğimin küt küt attığını duydum.

Bir ara sessizce yürüdük, derken yabancı, birden kolumu tuttu:

— Şuraya bak, dedi.

Küçük bır sokağın köşesinde bir gölge kıvıldıyordu. İtiraf ederim ki içime tabanları yağlayıp kaçmak gibi delice bir istek geldi. Bir sıktım kendimi; doğrusu korku denilen şeyle hayatta ilk defa karşılaşıyordum.

Birden sırtımdan bir ürperme geçti : Ya bu yabancı... Ya bütün bunlar ancak bir oyun ise?

Sonunda Tanrı bana acıdı ve yabancı şöyle mırıldandı :

— Geldik işte; ve bana parayı verdi.

— Hele bir dakika daha dur, dedi, dur da odama çıkayım, bağırdığımı işitirsen yetiş!...

Söz verdim. Sözümün eri bir insanım ama, yemin ederim, kapı kapanır kapanmaz, tabanları yağlayıp kaçmağa başladım. Kendini tutamayan biri gibi, bir uğursuz oğlu uğursuz gibi, gölgelere yumruk sallaya sallaya, dişlerimi sık sık kaçmağa başladım. O anda Chico'nun ellerinin boğazıma sarıldığını hissediyordum. Sonunda kendimi, kanter içinde, turşu gibi, Puerta do Sul'da buldum. Şu anda Chico odamın daracık bir köşesinde pusu kurmuş olabilir diye düşündüm. Hızla kapıyı açtım ama dinine yandığının odasında, bir sürü insan buldum.

— Gecen hayrolsun Chico, dediler.

— Hayırlı geceler, dedim.

Çünkü Chico bendim.

Karıncaya basmaktan çekinen insanların haydutlardan korkma illetleri vardır. Müthiş bir şeydir bu ve an-

cak korkuyu duyabilen korkudan söz açabilir. Okuyucu bu küçük hikâyeyi düşünsün de, Bess adasındaki Troll vil-lâsının kapısı önünde bir belâlı ile burun buruna gelen Filimario'nun, gösterdiği ruh gücünü değerlendirsın.

V.

Filimario ve arkadaşları elleri havada sırasıyla bir dehlîze, bir salona, sonra da şöminede alev alev yanan odunların ışığı ile aydınlanmış köca bir mutfığa daldılar. Ocağın başında bir sürü insan toplanmıştı, iriyarı adamlardı bunlar ve insana güven vermiyorlardı.

Mahkûmları getiren kabadayı :

— Hey Bill, dedi, işte gelenler!..

Odayı bir gaz lâmbası aydınlattı. Adamlar ayağa kalktılar, yukardan aşağı süzerek, Filimario, Pio ve Settembre'a doğru yürüdüler.

Filimario o her zamanki soğukkanlılığı ile :

— Affedersiniz, dedi, biz böyle bir şeye, elleri havada durmağa alışık değiliz, onur kırıcı geliyor bize. İzin verirseniz, ben....

On tabanca namlusu ona çevrildi.

Bill :

— Kımıldayan öbür dünyayı boylar, dedi.

Settembre her zamanki atılganlığıyla lâfa karıştı :

— Hayli garip bir düşünce.. Acayip!..

Bill :

— İlk kımıldayan öbür dünyayı boylar diyorum, işte bu kadar, diye tekrarladi.

Filimario alttan alarak :

— Tamam, tamam anlaştık, dedi, ne de olsa iyi bir

aile terbiyesi aldığımız için ellerimiz aşağıda da olsa edebimizi muhafaza edebiliriz. Değil mi ya?

Bill besbelli konuşmadan pek hoşlanmıyordu.

Hışmıla :

— Kesin artık be!... diye bağırdı.

Filimario gene :

— Haklısınız, dedi, kesmek lâzım. Bir mesele üzerinde çok durmak insanın canını sıkar. Patronunuza söyleyin, bu sevimli şakaları bütün iyi niyetlerimizin köküne kibrit suyu ekti... Evet, şimdi elbiselerimi kurtarabilir miyim?

Böyle dedikten sonra Filimario, kollarını indirdi ve ardına bakmadan ateşe sokuldu. Herifler, bir an ne yapacaklarını şaşırdılar. Filimario bir koltuğa kuruldu, ellerini ateşe tuttu. Ama Bill'in tabancasının namlusu da Filimario'nun ense köküne dayandı.

Çamyarması hiddetten köpürerek:

— Kollarını kaldır da dik kafalılık etme! diye gürledi, yoksa hapı yutarsın.

Filimario oturduğu yerde öylece durdu, ellerini kaldırdı, sonra dedi ki:

— Beyni sulanmış gemi kaptanı neyse ama sizin gibi genç kanı kaynayan insanların bu sıska, şapşal kadının işini görmesi, doğrusu ayıp.

Tam bu sırada sıska, şapşal kadın Filimario'nun arkasında bitiverdi.

— Ya, demek ki size göre ben sıska, budala bir kadınam ha?

— Evet, dedi, siz bayan Clotilde Troll iseniz, ecişbücüş, şapşal bir kadınsınız.

Kadın :

— Ayağa kalkın, diye emretti.

Filimario ayağa kalkmasıyla kendini şimdiye kadar

hiç görmediği ateşli, sarışın bir dilberin karşısında buldu. Kollarını indirdi. Şövalyeler gibi yerlere kadar eğildi.

— Özür dilerim, dedi, garip bir şakanın kurbanıyım. Bayan Troll bize iğrenç bir oyun oynadı, önce yatına davet edip sonra da bizi bu Allahın belâsı adaya çıkmaya mecbur etti. Kaptan, adada tek bir bina olduğunu, onun da Troll'e ait bulunduğunu, hasbanın gönlü oluncaya kadar bu evde barınabileceğimizi söylemişti. Düşünüp taşındım, herhalde kızacağ:z işi daha sıkı tutmak için bu adamları parayla kiralayıp, buraya getirmiş dedim, Demek yanlışmışım. Demek bu villâ bayan Troll'e ait değil.

Güzeller güzeli :

— Yo, diye karşılık verdi, tam aksine, Bess adasındasınız, bu villâ da bayan Troll'ündür. Yalnız bu adamlar onun parayla tuttuğu adamlar değildir, sizin durumunuzu biraz çapraşıktıran da bu işte.

Filimario eğildi :

— Özür dilerim hanımefendi, dedi, ne var ki boş olduğunu sandığımız Troll villâsına gelip de, kendi malları olmaması gereken bir evde, bu adamları karşımızda bulunca, kendimi bir yığın eşkiyayla yüzyüze bulduğumu sanmam, sizi pek şaşırtmaz sanırım.

Sarışın dilber :

— Tam tahmin ettiğiniz gibi, dedi.

Filimario gene ellerini yukarı kaldırdı :

— Öyleyse kendimi, bu adamların geleneklerine uydurmam gerekecek, galiba.

Bundan sonra Bill'e doğru dönerek, ona :

— Sizi belki de incitmiş olan sözlerimi bağışlayın, dedi, ben öyle önemsiz şeylere pek kulak asmam.

Çamyarması :

— Al benden de o kadar, diye homurđandı; yalnız ne var ki emri veren o.

— Kaderimin bundan böyle bir kadının ellerinde olacağı alnıma yazılmış demek.

— Ellerinizi indirebilirsiniz, dedi kadın.... Ötekiler, siz de, dedi.

Settembre dehlizdeki divana kurulmuş, yarım saattir uyku çekiyordu. Pio Pis, yuvalarından dışarı fırlamış gözleri ve umutsuzca havaya kaldırılmış elleriyle bir köşede dikiliyordu. Korkudan sanki donmuştu; kimse ellerini indirmiyordu, nihayet Bill'in aklına bir çare geldi ve :

— Indir be adam ellerini, diye bağırdı, yoksa çekirim tetiği!...

Pio Pis şıp diye ellerini indirdi.

Sarışın dilber dehlize inmişti. Fingir fingir dolaşıp duruyor ve bacaklarının eşsiz güzelliği hemen göze çarpan kadın, bir yandan da, şömine önünde ayakta duran, buhar çıkan elbiselerini kurutmağa çalışan Filimario'ya yiyecekmiş gibi bakıyordu.

Bill usul usul :

— Ketty, diye sordu, ne yapıyoruz bunları?

Dilber :

— İlkin, ilk anda yapılması gerekeni, dedi.

Bill :

— Üzerlerini arayın şunların, diye gürledi.

Bill'in adamları bizim üç kafadarın üzerlerini aradılar ve Ketty ile fısıllı fısıllı birşeyler konuştuktan sonra, burundan solurcasına :

— Çok pişmanım, dedi, özür dilerim. Ben sizleri işsiz sapsız birileri sanmıştım. Anlarsınız ya, bay Dublé, bugüne bugün, insan kimlerle karşı karşıya bulunduğunu bilmeli. Ne ise, şimdi sağ - salim emniyettesiniz, her halde ailelerinize haber salmak istersiniz, değil mi?

Filimario :

— Güzel bir jest, dedi, demek tanışıyoruz artık.

Bill :

— Düşünün, diye devam etti, karınız emin ellerde olduğunuzu öğrenince, ne kadar sevinecek.

— Bir karım olsaydı, şüphesiz sevinirdi, ama maalesef ben böyle bir saadetin mahrumum.

İlk andaki umudu suya düşen Bill :

— Ama ne de olsa, dedi, akrabalarınız vardır. Onlara : «Canım dostlarım, ben iyiyim ama yüzümü görmek isterseniz bu mektubu getirene hemen ve tereddüt etmeden 500.000 frank verin» filân gibi birşeyler yazabilirsiniz, değil mi? Ha, ne dersiniz....

— Güzel olurdu, hattâ mektubu siz kendi elinizle götürseydiniz, bu bana ayrıca da zevk verirdi.

— Niye?

— Akrabalarımın hepsi ebediyetin sükûnuna kavuşmuş durumdadılar da ondan. Herhalde dostum, sizlere yardımcı olabilmek için, bu mektubu kendime yazmam gerekecek.

Bill «şimdi ne olacak» der gibi Ketty'e baktı; sonra hırsıyla kükredi :

— Öyleyse, hemen sökölün paraları masanın üstüne. İçinde en cebi dolgun olan da sizsiniz. Ketty de biliyor bunu. Kendinizi de arkadaşlarınızı da kurtarmak istiyorsanız, istediğimiz parayı vermeniz lâzım. Başınıza iş açılırsın istemiyorsanız, bin franklık beşyüz banknot çıkarın; bize başka bir devletin de olsa bu kadarcık para ağır gelmez. Dönüş yolculuğunuza gelince, bunu da bir halle yola sokarız.

Filimario, imkânsızlık bildiren bir tavırla omuzlarını silkti.

— Bankacınıza mı, noterinize mi, kime isterseniz ona

yazıp çizin, yalnız beşyüz banknot istiyoruz, aksi halde işiniz bitiktir.

Filimario, «olmayınca mâbut, neylesin Mahmut» gibilerden geniş bir hareketle kollarını indirerek :

— Doğrusu üzüldüm, dedi; bu parayı bulabilmem için kendim bizzat Nevaslippe'e gitmek zorunda kalacağım. Daha kırk gün önce, sevgili anneciğim göçtü gitti bu dünyadan, bazı veraset meselelerini halletmek kalıyor geriye artık.

Bill Ketty'yi şöyle bir yana çekti, sonra dikildi milletin ortasına.

— Sizi Nevaslippe'e göndeririz ama, iki arkadaşınızı da rehin olarak yanımızda tutarız. Bize bu parayı iletmezseniz onların başları belâyaya girer. Görüyorsunuz, işinizi kolaylaştırmak için elimizden geleni esirgemiyoruz.

— İyi niyetiniz konusunda mutabıkız ama bu herşeyi halletmez. İşin kötüsü şu ki, mirasa konmam için annemin ben daha altı yaşındayken içeyim diye verdiği ve o zaman reddettiğim bir Hintyağı şişesini gövdeye indirmek zorundayım.

Bill yumruklarını sıktı.

— İnsanı ayak üstü uyutacak bu yalan da nerden çıktı? Hemen söyleyeyim bu halinizi pek beğenmiyoruz.

Bunun üzerine Filimario sükûnetle, okuyucunun da bildiği, Hintyağı hikâyesini tane tane anlattı, sonra da,

— İster inanın, ister inanmayın, dedi, hikâye böyle işte; artık görüyorsunuz ya, ne kadar iyi niyetli olursam olayım teklifinizi kabul etmem imkânsız.

Bill :

— Ne bakımdan? diye sordu.

— Şu bakımdan, bu uğursuz Hintyağını içmektense, o saat kendi hayatımdan vazgeçmeği tercih ederim, hattâ şuradaki iki asılzadenin hayatından da.

Sonunda Settembre uyandı ve ocağın başında halka olmuş millete sokuldu, Pio Pis de arkasından.

— Şey, işinize karışmak gibi olmasın ama, son derece midevî olan bu nesneye karşı duyduğunuz nefret bana hiç öyle akla yakın birşey olarak gelemedi. Bu yağı içtiniz mi, kendinizi ne kadar dinç hissedeceğinizi bir düşününüz.

Pio Pis onayladı :

— Hintyağının Siyamlı şairlere ilham ettiği mısraları bir bilseydiniz... diye geveledi.

Ama sözünü bitiremedi, Filimario sakın sakın :

— Bir Dublé'nin dediği dediktir, dedi, onu içmektense ölmeği tercih ederim; hattâ onu içmektense kaçak afyon satın almayı bile tercih ederim. Oysa kaçak afyon almak benim için ölümden de beterdır. Çünkü o, dünyanın en alçakça işidir.

Bir anlık sessizlikten sonra Ketty :

— Ne aksilik, dedi, biz de tam o işle uğraşıyoruz.

Filimario gülümseyerek eğildi :

— Buna şaşmam, dedi; hattâ, çeteyi bir kadının idare ettiği hesaba katılırsa, daha kötü şeyler de beklenebilir.

Hava gittikçe bozuyordu. Haydutlar çene kemiklerini gıcırdata gıcırdata esniyorlardı boyuna. İlk anların korku ve şaşkınlıklarının atlatan kafadarlar, şimdi hiçbir şeyle ilgilenmiyorlardı. Pio Pis ile Settembre divana yan gelmiş uyuyor, Filimario ise, bir yandan elbiselerini kurutuyor bir yandan da düşünüyor, kendi deyimiyle dalgasını geçiyordu.

Saat 15.45 de, günün ilk önemli olayı meydana geldi. Uykusunda sağa sola dönen Settembre, sahilde bulup ya-

nına aldığı zarlarla gene farkında olmadan oynuyordu; bir an zarlar yere düştü; zarların yukarı bakan yüzünde altışar nokta.

Meşum zarların çıkardığı ses bitişik odada adamlarıyla ordugâh kuran Bill'i yerinden fırlattı. Bill şimdi hemen kaptanla aynı durumdaydı. Zarlara içi gidiyordu ama kalıp kendi adamları ile oynayamazdı. Bu konularda Ketty çok ciddi idi. Bir ikinci reis kendi komutası altındakilerle böyle şeyler yapamazdı.

Ama Settembre, kendi adamlarından biri olmadığı için, onu şiddetle yerinden kaldırdı.

Bu iş 15.45 de oldu. Saat 16.45 de koca salonun manzarası şuydu : Dipte bir ocak; ateşin başında ısınmağa bakan Filimario, solda üzerinde bir adamın uyku çektiği divan: Uyuyan ise Pio Pis. Ortada, daracık bir halka ve birbirlerine abanan yirmi kaçakçı; halkanın ortasında bir masa; masada ise yedi yüz yirmi altı kere düşüş gelen iki zar.

Şu anda kimse konuşmuyordu : Bill'in yerinden fırlamış gözleri, Settembre tarafından sallanıp sallanıp atılan, durmadan düşüş gelmekte devam eden zarları takip ediyordu. Saat 16.50 de Bill, yalnız kendi paralarını değil, üstelik bütün adamlarının parasını da kaybetmişti. Settembre'nın cepleri dolarlarla şişmişti ve kaçakçıların ise metelikleri kalmamıştı artık. Son paracıklar da elden girdince ortalığı dinî bir sessizlik kapladı, Bill sonra birden ayağa kalktı ve tabancasını çekerek :

— Eller yukarı, diye bağırды, sököl paraları!.

Settembre kem küm ederek paraları geri verdi. Kendisine de azıcık para bıraktı.

Bill :

— Haydi bakalım, diye buyurdu, yeniden başlayalım. Bir yarım saatlik oyundan, Settembre'nın attığı zarla-

rın sekizyüz kere düşüş gelmesinden sonra, eşkiya hazretleri gene ütüldü ve Bill'in tabancası gene Settembre'in burnuna çevrildi. Bu oyun sekiz sefer yenilendi ve Settembre'yı yorgun düşürttü. En sonunda dişini sıktı, bütün sinirlerini gere gere zarları salladı.

Hep yek!..

Bunu gören Bill tabancasını çekip ayağa fırladı :

— Hile yapıyorsun ulan! diye gürledi, doğru at.

Settembre titriyerek zarları salladı : Düşüş gelmişti.

Bill yerine otururken :

— Hah şöyle, dedi.

Gece geçti ve sıkıcı yeni bir gün başladı. Öğleye yakın, Bill Filimario'ya sokuldu ve beşyüz banknot olmadıkça yemek yiyemeyeceğini bildirdi kendisine.

Filimario :

— Eh, dedi, nalları dıkeriz açlıktan.

Bill kaşlarını çatarak :

— Niçin? diye sordu.

— Beşyüz banknotun şu anda gölgesini bile göremeyiz de ondan.

Bill yüzünü ekşiterek:

— Sizin gibilerle çene yarışdırılmaz zaten, diye mırıldandı.

Settembre, Pis ve Filimario, bütün gün esnemeğe devam ettiler. Bütün gece de esnediler; ertesi gün, öğleye doğru, Bill gelip Filimario'ya Ketty'nin kendisini beklediğini bildirdi.

Her zamankinden daha gözalıcı Ketty, ana hatlarını belirten ve ötekilerini de hayal ettirmeğe imkân veren, kendisini çıplakmış gibi gösteren bir elbise giymiş, olanca

şuhluğunu ortaya koymuştu. İlk katın bir odasında üzeri yiyecek ve içeceklerle dolu bir masa başında oturuyordu. Masanın görünüşü iki gündür aç olan birisi için hiç de yabana atılır cinsten değildi.

— Günaydın bay Dublé. Buyrun, rica ederim.

Filimario oturdu ve kollarını kavuşturdu. Ketty karşısındakini imrendiren bir iştahla yemeğini yemeğe devam etti.

— Doğrusu, lezizmiş bu hayvan... Bence dinlenmiş keklik taze keklikten çok daha iyi... Jambon, hele bunun gibi yumuşacık oldu mu, başlı başına bir cennet tâamıdır.

Filimario başını sallayarak ciddi ciddi onayladı. Kendine hiç bir şeye aldırış etmiyormuş süsü veren Ketty, önemsemez bir şekilde sözü kendine getirdi:

— Giyimim sizi rahatsız etmiyor ya? İstemezseniz yalnız şimdi için değil, yarın için de, öbür gün için de, hâsılı, istediğiniz zaman kılığımı değiştirmeğe hazırım.

— Kendi hesabıma, şu anda saçtığınız cazibe bana hiçbir hoşnutsuzluk vermiyor. Doğrusu, tam ağzınıza göre yaratılmış inci gibi dişlerinizi seyretmek benim ruhumu okşayan bir zevk ziyafeti.... Terbiyesizliğimi bağışlayın. Bir keklik kadar sevimli göğsünüz, yediğiniz aynı addaki yemekle ilgili değil ama, seyrine doyum olamaz bir manzara....

Ketty ayağa kalktı, gezinmeğe başladı.

Birden:

— Doğrusu ya, dedi, sizin yarın, öbür gün de aynı açık sözlülüğü devam ettirip ettirmeyeceğinizi görmeğe can atıyorum. Bahse girerim ki yemek başına beşyüz bin frank artık fazla gelmeyecektir size.

Filimario:

— Beşyüz bin frank tabî ki gelmeyecek, onda haklısınız; ama sözkonusu bir şişe Hintyağı olunca iş değişir.

Bu uğursuz şişeye dudaklarımı dünyada değdiremiyeceğime and ettim bayan Ketty, ben Dubléy'im. Büyük babam, albay Guglielmo Dublé, Ruslar tarafından bir ay muhasara altında kalmış. Onların istediği dedem değil bir un deposu saydıkları garnizonuymuş. Garnizonda un var ama onun dışında başka yiyecek hak getire. Düşman bunu biliyor ve her gün yelin yönünü ölçüp biçtikten sonra mutfaklarını öyle bir yere yerleştiriyorlarmış ki yiyeceklerin kokusu tâ tabyalara gelsin. Otuz birinci gün, büyük babam, albay Guglielmo Dublé, muhasaracı general Ostrow'a bir elçi göndermiş. «Kumandanım Albay Guglielmo Dublé, rüzgârın kendisine getirdiği kokular arasında hiç öyle fırından çıkma ekmek kokusu bulunmadığına dikkat ederek; sizin bu ucuz besinden yoksun olduğunuzu veya kuruyup kalmış bayat peksimetlerle karın doyurmak zorunda kaldığınızı düşünerek, size dumanı üstünde ekmek dolu bir çanta göndermek istedi». Elçi böyle dedikten sonra, hayvanın terkisinde asılı bir çantadaki son un çuvalından yapılma ekmekleri boşaltmış, onları General Ostrow'a vermiş, o da üç gün sonra muhasarayı kaldırıp gitmiş; General Ostrow, kalede bir lokma ekmek bile kalmadığını biliyormuş. Bayan Ketty, görüyorsunuz ki, bir Dubléyi açlıkla avlamak imkânsızdır.

Ketty bir koltuğa kuruldu, bacak bacak üstüne attı ve başını yastığa dayadı.

Anlaşmak için başka bir yola başvurdu:

— Siz hoş bir insansınız, dedi.

— Bayan Ketty, bir Dublé'yi aşkla yola getirmek de imkânsızdır; benim dedem...

— Bir Dublé ile nasıl olursa olsun başa çıkmak meğer zormuş, diye bağırdı Ketty; sonra sakinleşerek aynı düşüncesini daha başka bir biçimde ileri sürdü:

— Anlaşıyor ki, sizin işinizi görmekten başka çare kalmıyor.

Bu da dikkate değer bir ciddiyet taşıyan, alçak sesle ve gözler yarı kapalı, savrulmuş bir tehditti. Ama, eğer bunu söyleyen bir kadınsa hiç de yabana atmaya gelmezdi.

Fırtına sekiz gün sürdü ve kaçakçıların buharlı teknesi ada koyunda nazlı nazlı sallanıp durdu. Sonra, bir sabah güneş pırıl pırıl bir gökte gösterdi yüzünü.

Ketty:

— Yola çıkıyoruz, diye emir verdi.

Tayfalar ve çantalar bir kaç dakika içinde hazırlandı. Filimario, Settembre ve Pis, Ketty tarafından doldurulmuş ve bayan Troll'ün elbise dolabından yürütülmüş çeşit çeşit elbiselerle dolu üç ganimet sandığının yola hazır edildiğini gördüler.

Bill, bizim üç kafadara bakarak:

— Ya bunlar ne olacak? diye sordu.

Ketty:

— Bizimle geliyorlar. Tanıkları ortada bırakmamalı, diye açıklamada bulundu.

Bill tabancasının namlusunu sıvazlaya sıvazlaya :

— Yoksa, daha iyi bir çare var, diye mırıldandı.

Ketty sözünü kesti :

— Enayileri senin istediğin gibi susturmaktan çok daha başka yollar da var.

Bill :

— Ne gibi? diye sordu.

— Öyle ki, gık bile diyemez aptallar.

Bill :

— Peki öyleyse,

Tekne denize açıldı. Teknenin arkasındaki küpeşteye abanmış Filimario ile Ketty, Bess adasının gözden kayboluşunu seyrettiler.

Ketty birden Filimario'ya gözünün keskinliğini gösterircesine :

— Fil, dedi, bak şu ilerdeki tekneye!..

Filimario gözlerini kısarak baktı, sonra o da gözlerinin keskinliğini ispat etti!.

— Ketty, dedi, bu tekne nedir biliyor musun? Delfino!... Clotilde Troll'ün yatı. Bizi getiren işte bu yat. Ya ötekini, kumanda köprüsünde görülen, beyazlar giyili adamı görüyor musun?

Ketty :

— Bir kadın, dedi.

Birden kederlenen Filimario :

— Hayır, dedi, Clotilde Troll.

VI.

Bay Filimario Dublé üzerinde uzun uzun durduk; en küçük davranışlarına varıncaya kadar yazıp çizdik : onu yalnız başına ya da dostları ve düşmanları ile bir arada gördük, dinledik; özellikle kadınlar yanında takındığı tavra dikkati çekti. Şimdi biz onun kaderini tâyin etme görevini yüklenmiş bulunan bayanı yakından inceleyelim; Fil Bess adasından uzaklaşırken, meşum Delfino ile karaya yanaşan Coltilde Troll'ü.

Bu nikâyeye başladığımızda, Clotilde Troll, Nevaslippe'in yirmi beş yaşındaki en güzel ve en küpü dolu mirasçısı idi. Hattâ memleketin en göze batan genç kıızıydı da. Fakat o, yalnız yirmi beş yaşında değil, tâ, hayatının beşinci yılında bile, büyümüş de, küçülmüş bir bastı ba-

caktı. Beş yaşına bastığı gece, Clotilde Troll, Joséphine'i yatağına almak için dayattığında Bay Troll gülmeğe başlamış, Bayan Troll ise Clotilde'in dikkatli bir kız olduğunu biraz yüksek sesle ileri sürmüştü.

On dakika geçmemiştii ki Bay Troll, adının çağrıldığını duydu; ses yükseklerden geliyordu ve başını kaldırdığında gördü ki, çağıran Clotilde'di : Evin çatısına oturmuş, minicik ayaklarını boşluğa sallandırmıştı; ay ışığında, bir babanın yüreğine tarifsiz heyecanlar veren bir manzaraydı bu. Bay Troll, Bayan Troll, dadı, vekilharç ve uşaklar çakıllı taşa diz çöktüler de itfaiye arabaları gelene kadar kımıldamaması için Clotilde'e dil döktüler.

Clotilde o zamana kadar kımıldamamayı kabul etti ama onlar gelince kendini aşağıya atacağına dair yemini bastı. Bayan Troll'le tekmil hizmetçiler birlikte düşüp bayıldı. Bay Troll çevrede en tüyler ürpertici yangınlar da olsa, itfaiyecilerin koşuşlarından çıkmamağa yeminli olduklarını bildirdi; sonra da Clotilde'le konuştu.

Clotilde :

— Joséphine yatağıma gelince inerim aşağıya, diyor-du.

Böylece, Joséphine'i Clotilde'in küçük odasına kadar çıkarmak lâzım geldi. Yorucu bir işti bu. Şimdi de hayvanı yatak çarşaflarının altına yerleştirmek gerekiyordu; Joséphine de bu işten hoşlanmamış olacak ki, zor kullanmak ve sonunda hayvancağızı kalın halatlarla bağlamak gerekti.

Ne olursa olsun o gece Clotilde, Nevaslippe'deki Troll çiftliğinde bulunan ineklerin en yaşlısı ve en gözdesinin, Joséphine'in yanında uyudu.

Clotilde'in inatçı oluşu garipliğini de çoğaltıyordu. Ah!.. Bir roman ufak tefek günlük olayların soğuk dökümüne bel bağlayamaz; bu yüzden biz, beş yaşından yirmi

beş yaşına kadar onu alıp götürmek zorunda kalan bütün yol boyunca Clotilde'in ardından gitmeyeceğiz. Ama gene de Clotilde, altı yaşına bastığında, Bay Troll'ün başına gelenleri anlatmadan geçemeyeceğiz :

O sabah Bay Troll :

— Clo, diye sordu, Louis ile mi oynuyorsun?

Clo :

— Yok be moruk, dedi, Louis sırsıklam salağın biri; ben, domuz kasabının çocukları ile dalgamı geçiyorum; şeytana madik atan soydan çocuklar.

Nevaslippe'deki ancak serserilerin bu tarzda konuştukları hesaba katılınca, Bay Troll'ün kızının da Nevaslippe ayak takımının ağızyla konuştuğu ister istemez kabul edilir. Bay Troll şaşkına dönmüştü; radikal çarelere başvurdu; hemen tek gözlüklü, birkaç diplomalı, bilgi kütüğü gibi bir edebiyat öğretmeni getirtildi. Bay Troll, sevgili kızını bilimin eline emanet etti. Ve edebiyat öğretmeni de ciddi ciddi, kızının ağzından Akademi'ce kabul edilmiş olmayan söz çıkmıyacağına dair yemin etti.

Bir kaç gün sonra, akademik konuşma yolunda kızının almış olduğu ilerlemeleri öğrenmek isteyen Bay Troll, şu karşılığı işitti :

— İşler tıkırında gidiyor : Kitap gibi konuşuyor, daha ilk günden dalgamızı iyi geçmiye başladık!..

Bir hafta sonra da, çok saygı değer öğretmenle konuşması gereken bir adam, onu gidip rıhtımda aramak zorunda kalıyordu. Bizim şerefli ve çok bilmiş öğrencimiz de tabii yanında... Ensesinde düşük tüylü şapka ve ağzında pipo, adamcağız, hammallarla çene yarıştıyordu.

Bu küçük olay, herhalde, Clotilde'in yaratılışını belirtmeğe yeter.

Yirmibeş yaşında Clotilde, gene Nevaslippe'deki mirasçı-kızların en alımlısı ve en varlıklı idi ama,

sınırsız topraklara sahip olduğundan ve olayların akışı üzerine damdan düşer gibi pek garip düşünceler ileri sürdüğünden çok tehlikeli bir kız olup çıkmıştı. Doğrusunu isterseniz, bu güzelim zıpırca düşünceler öyle iyi filiz veriyordu ki Nevaslippe'de yaşayan insanların yarısı, Clotilde'den nefret ediyordu. Gerisi ise hayrandı, tabii bu yarı erkek kesimiydi.

Erkeklerin Clotilde'e taptıkları su götürmez. Bizimki hergün, delikanlıların olduğu kadar görmüş geçirmiş erkeklerin de kalemlerinden çıkma, ortalama yirmi ateşli mektup alıyordu; olay — Allah için — fazlaca dal budak salmıştı ve haksız ithamların baskısı kendini duyurur hale gelmişti. Nevaslippe halkının öbür yarısının Clotilde'e beslediği kin gitgide alevlenmiş, büyümüşü.

Bir gün Clo, bir yerde bir genç kızın cinsiyet değiştirdiğini okudu. Bu, Clo'nun dünyada şimdiye kadar aklına gelmeyen bir fikirdi; bu işi hemen benimsedi ve gazeteler daha o akşam, Clotilde Troll'ün birdenbire cinsiyet değiştirdiğini en son baskılarında ve şaşısalı bir şekilde yayınladılar. Birkaç gazete Clotilde'i erkek elbiseleriyle gösteren resimlerle donanmıştı; bu resimlerin birinde ince bir kaytan bıyık ıslıl ıslıl ışıldıyordu.

O akşam, Nevaslippe kadınları, kahkahalarının ve kıs kıs gülüşlerin çın çın öttüğü salonlarda ve barlarda toplandılar. Revue tiyatrosunda, gözde kantocu Meliby, şarkı sırası geldiğinde, «zavallı bayan Clotilde» in başına gelenler üzerine bir dörtlük düzdü; salonda şapkalar ve çantalar havada uçtu; heyecan öylesine aldı yürüdü ki Meliby başarısından gocundu bile.

Ertesi sabah Clotilde, erkek hayranlarından bir tek mektup, bir tek satır yazı bile almadı; ama bu sefer, kadın hayranlarından 1300 adet mektup almıştı. Bu son olay da gösterir ki, Clotilde Troll, aslında, Nevaslippe halkının çoğunluğunca sevilmişti ve kadınlar kendisine cin - ifrit

oluyordularsa da bu yalnız kadınlara has bazı duygulardan ileri geliyordu.

Demek herkes Clotilde Troll'e tapıyordu; Pio Pis, deli gibi tutkundu ona. Yalnız Filimario Dublé, kızımıza abayı yakmamıştı. Clotilde onun için, hiç de öyle bulunmadık Bursa kumaşı sayılmazdı.

Biz şimdi bunları bırakalım da, Delfino kaptanının, ada dönüşünde raporunu vermek üzere Clotilde'in önüne dikildiği 20 Mayıs sabahına dönelim. Yoksa, olayları sıcağı sıcağına izleyemez, onlara yetişmek için iki ayağımızı bir pabuca sokmak zorunda kalırız.

Clotilde, sonucu öğrenmek için sabırsızlanıyordu :

— Ne oldu? diye sordu.

— Herşey emirlerinize uygun şekilde cereyan etti; hepsi ayrı ayrı geldiler.

— Ne dediler?

— Gık bile demediler; Bay Pio Pis güzelliğini dile getiren ve değerlerinizi göklere çıkaran şürler okudu avaz avaz. Bay Settembre ne demeğe Bess adasına gönderildiğini anlamadığı için bir parça canı sıkılmıştı, işte hepsi bu kadar.

— Ya öteki?

Sıkı deniz adamı, kasketini şaşkınca indirdi biraz.

— Şey, dedi, Bay Dublé bu işin az zarafetsiz olduğu hakkında bazı fikirler ileri sürdü ve bu arada size bazı ufak tefek iltifatlarda bulunmayı unutmadı.

— Sonra?

— Sonra da, âfiyetle yeyip içerek keyfine baktı.

— Karaya çıkma işi kolay oldu mu?

— Elimizde her imkân vardı. Bay Dublé ile Bay Settembre iyi yüzücülermiş doğrusu ve şüphesiz, tayfa başının dediğine göre, adamakıllı su yutan Pio Pis'nin başına

geleni hesaba katmazsak, kazasız belâsız karaya çıkmağa muvaffak oldular.

Clotilde kızdı :

— Ne diye bunu pek eğlenceli bir şeymiş gibi söylüyorsunuz?

Kaptan :

— Günahı uğursuz fırtınanın boynuna, dedi, sonra da üç kahramanın nasıl canları çıka çıka karaya doğru yol aldıklarını, tek tek anlattı.

Clotilde telâşla :

— Başlarına birşey gelmiş olabilir, dedi, hazır olun gidiyoruz.

Çingırağın ipine asıldı gelen hizmetçiye bağırarak, gidip Giorgino'yu arayıp bulmasını söyledi, valizleri de yanında olacaktı. Neye uğradığını şaşırان uşak ok gibi fırladı.

VII.

Az sonra Giorgino yol kıyafetini giymiş, bir demirci körüğü gibi soluya soluya karşısında dikilir vaziyetteydi.

Giorgino pek iri kıyım, küçücük bıyıklı ve azıcık saçlı bir adamdı. Son derece şıktı, hareketleri inceydi ama bu doğuştan gelme iriliğini yok edemiyordu. Clotilde, onu görür görmez boynuna atıldı.

— Giorgino, diye hıçkırdı, halim çok fena.

Giorgino kendine has kibarlığıyla :

— Clo, dedi sitemli sitemli, bu acıklı haberi öğrenmem için ille yol kıyafetine mi girmem lâzımdı, bu koca valizler de caba.

Clotilde, Giorgino'ya cevap bile vermeden hışımla bütün çingirakların iplerine asılmağa başladı. Bir kaç dakika sonra şaşkınlıklar içinde bir uşak alayı ellerinde elbise

paketleri, valizler ve şapka kutularıyla, Troll evinin koridorlarında cirit atıyordu. Bu gibi durumlarda, Giacoma, vekilharç, yeşil salonun ortasına dikilir ve trafiği ayarlardı; böylelikle de bir yığın ufak - tefek tatsız olayı önlerdi. Giorgino ise, böyle zamanlarda, işi mutlak bir vurdumduymazlığa verir; bir koltuğa kurulur ve kılını bile kıpırdatmazdı; tek kelime söylemez; hiç bir fikir beyan etmezdi. Ama bu kere, konuşmak zorunda kaldı :

Onun boğuk sesini duyunca Clotilde :

— Giorgino, diye bağırdı, Giorgino nerdesiniz?

Clotilde'in elbiseleriyle birlikte kapatıldığı sandığın içinden :

— Buradayım, diye bir ses cevap vardı.

Yarım saatten az bir zamanda herşey hazırlanmıştı. Clotilde, Giorgino ve yükler, katana iriliğinde dört at tarafından çekilen bir arabayla dolu dizgin Delfino'ya vardılar.

Yat limandan birkaç mil açılıp, herşey düzene girince, Giorgino yolculuğun sebebi ve istikameti üzerine korka korka soru sormağa yeltendi. Uzaklara dalmış olan Clotilde, başını lumbar deliğinden içeri çekti ve Giorgino'nun ellerini tuttu.

— Giorgino, dedi ya ölmüşlerse?

— Kimler?

— Filimario Dublé, Pio Pis ve Settembre Noir.

— Valla bilmem ki, dedi, ölmüşlerse, besbelli şimdi artık hayatta değildirler.

Bu söz muhatabını çileden çıkardı.

— Sen hayatta rastladığım en anlayışsız insansın. Ölüp ölmediklerinin sence zerre kadar önemi yok. Ama ben, mahvoldum demektir böyle bir şey olmuşsa.

Giorgino hiçbir şey anlamadığını itiraf etti. Bir gazette yazıldığına göre bu baylar, Atlantik'te alabalıklar tutmak üzere açılmamışlar mıydı engine? Bu durum karşısında Clotilde'ce yapılacak ne vardı?

Clotilde birdenbire tepeden inme :

— Giorgino, dedi, bunlar gezintiye çıkmamışlardı. Kendilerini bu yata bindirttim ve sonra Bess adasına çıkarttım. Ama, karaya ayak basabildiklerini hiç te sanmıyorum; kayığın fırtınada alabora olduğu biliniyor; hepsi bu işte.

Giorgino durumun bir parça karışık olduğunu anladı. Ama gene de, Clotilde'in ne demeğe bu işle uğraştığını anlıyamamıştı.

— Özür dilerim, bu işte senin ne günahın var anlamıyorum. Ne fırtınayı çıkartan sensin, ne de kayığı alabora eden.

Giorgino'nun mantığı bir felâketti. Nevaslippe'nin kanalizasyon tertibatı ile posta tevzi işi bile bu mantıktan daha çetrefil değildir. Hergün bütün mahalleleri pisliğe boğarak patlayan düzinelerce lâğım boruları ile kâğıt sepetlerinde yok olan ve sonra okka ile satılan tavsiye mektupları, işte bütün bunlar, Giorgino'nun mantığının yanında devede kulak kalırdı.

Clotilde :

— Hoppala!... diye bağırdı. Adamın biri kalkar da başına bir tabanca kurşunu sıkarsa, seni öbür dünyaya gönderen kim olur? Kurşun mu, adam mı? Yoksa fişekte bulunan ve kurşunu patlatan barut mu?

Giorgino kaşlarını çatarak :

— Hiç şüphesiz, dedi, fişekte barut yoksa, herif tetiğe yüz kere de bassa kurşun gene ateş almaz.

Clotilde dayanamayıp hıçkırmağa başladı.

— Giorgino, diye inledi, eğer bir insan ölmüşse, onu artık görmenin hiç mümkün olamayacağını aklın almıyor.

Giorgino kollarını havaya kaldırdı :

— Clotilde, ne demeğe bana kızyyorsun? Ben aksini söylemedim ki. Ölen birisini tabiî bir daha görmek mümkün olamaz. Ama şey, tehlikede olan bir değil galiba üç kişiydi.

Clotilde :

— Öyle ama, diye hıçkırdı, ben Filimario Dublé'yi düşünüyorum. Seviyorum onu.

Giorgino ayağa kalktı ve başını lumbar deliğinden denizi seyretmek üzere dışarı uzattı. Uzattı ama Clotilde ceketinin kuyruğundan çekti onu ve tekrar oturtmağa zorladı.

— Giorgino, dedi, ne diye böyle aptallık ediyorsun? İçimin acılarını nişanlıma dökmezsem, kime dökerim? Yoksa kalbin taş gibi kaskatı mı kesildi?

Giorgino :

— Yooo, diye direndi; yalnız canımı sıkan nokta şu, Filimario Dublé'yi sevdiğin halde, bana bu konuda şimdiye kadar tek bir söz söylemedin.

— Giorgino, şu anda şekil meseleleri üzerinde çene yormanın zamanı değil; iyisi mi başka şeyden söz açalım. Giorgino, beni seviyor musun?

— Bunu bana mı soruyorsun, Clo? Sana aşkımı başka nasıl anlatabilirim?

— Beni seviyor ve acı çekiyorsun demek?

— Clotilde, senin için bağrım yanıyor ve cehennem azapları çekiyorum.

— Güzel!.. Bak sen benim için nasıl azap çekiyorsan, ben de Filimario için öyle azap çekiyorum. Bir şekil meselesi üzerinde tartışmanın doğru olup olmadığına sen karar ver artık.

— Özür dilerim, Clotilde. Ama anlarsın ya, nişan-

laların bencil bir mantığı vardır. Clotilde, güven bana; seni anlamaya çalışacağım

Biz burada Giorgino'nun şerefini temize çıkarmak için, şöyle geçmişe bir yolculuk etmek ve bu fedakâr insanın lehine birkaç satır karalamak zorundayız.

Giorgino de Lunebelle pek soylu ve pek varlıklı bir aileden gelme olup Clotilde'in nişanlısı idi. Kızı aşkla ve ibret alınacak bir sabırla seviyordu. Clotilde kendisine: «Giorgino, Poste'ların otelindeki bayrak direğinin tepesine tırman da ertesi sabaha kadar orada kal» demiş olsaydı, Giorgino bu isteği tereddüt etmeden yerine getirirdi. Ama Clotilde Giorgino'ya hiçbir zaman böyle bir şey demedi; delişmen bir kızdı ama, duyguluydu ve kötülükten zevk almazdı. Bir erkeğin duyduğu aşktan, ona delilikler yaptırmak uğrunda yararlanan bir kadın, akıldan ve zevkten yoksun bir kadındır. Clotilde, Giorgino'nun kendisine sonsuz bir aşkla bağlandığını görünce, ona içten içe bir yakınlık duydu. Ve dedi ki:

— Giorgino, biliyorum beni seviyor ve seni sevmediğim - hatta hiç bir zaman da sevemiyeceğim için cennem azapları çekiyorsun. Senin artık dertlerini, umutsuzluğunu yana yakıla anlatabileceğin bir dosta ihtiyacın var. Giorgino, nişanlanalım, bu candan dost, ben olurum, akıl hocalığı etmeğe ve seni avutmağa da çalışırım.

Doğrusu, Clotilde'in Giorgino'ya ne zaman ihtiyacı olsa, bizim bağı yanık yanında olurdu. Aşkı üzerine tek söz etmezdi ama azap içindeydi. Bu durum Clotilde'i birgün çok üzdü ve bazı çareler aradı.

— Giorgino, dedi, seni sevmeyen ve asla sevemiye-

cek olan bir kadın uğruna acı çekiyorsun... Boş yere yiyip bitiriyorsun kendini, ne demeğe karşı koymağa çalışmıyorsun?

Giorgino :

— Elimden gelmiyor ki Clo, diye inledi. Seni çok seviyorum.

— Ama gene de bir denemelisin. Niçin başka kadınlara bakmıyorsun? Sana yardım bile ederim, benden kat kat güzel olan arkadaşlarımdan bir kaçıyla tanıştırirım seni.

Ne dese, ne yapsa kâr etmedi : Giorgino denedi denemesine ama gözü Clotilde Troll'den başkasını görmüyordu.

— Giorgino, bir de içmeği denesen, dedi bir gün Clotilde.

Clotilde bizimkine en sert içkileri buldu, eğlence yerlerinde kendisine refakat etti, onunla birlikte kafayı çekti; gene boşuna, Giorgino içti mi, bu sefer bir yerine on Clotilde görüyordu : bu daha kötüydü.

Bundan sonra adamcağızı yolculuğa, okumağa, yüzmeğe, resim, koleksiyon yapmağa teşvik etti.

Giorgino her seferinde :

— Clo, diyordu, seni eskisi kadar belki daha da çok seviyorum.

Clotilde perişan olmuştu; Giorgino'nun acı çektiğini görmek çok zoruna gidiyordu. O zaman hiç bir kadının yapamıyacağını yaptı: ona karşı içi hatalar, hat-ta kötülükler dolu zalim bir Clotilde kesildi.

Giorgino :

— Hayır, Clo bu sen değilsin. Mahsus yapıyorsun bunları, diye direndi.

Clotilde git gide öyle bir duruma düştü ki içinde iki kişilik yaşıyordu : normal Clo ve Giorgino'ya acı çek-

İren Clo. Normal Clo, vurdumduymaz ve zalim Clo'nun yüzünden çok defa amansız bir kızgınlığa bile kapılıyordu.

Sonunda bir gün gidip ona :

— Hey Giorgino, dedi, beni ne demiye ıslatmıyorsun?

Yatın yeşil salonunda, Clo Giorgino'ya sırlarını döktü.

— Giorgino, Filimario Dublé'ye aşığım ben. Bunu sana hiçbir zaman açmadım diye bana güvenmemelisin; kimse bilmiyor bu aşkı hatta kendisi bile.

Giorgino bir an düşündükten sonra :

— Clotilde, dedi, bu adama abayı yaktığın halde, neden iki kişiyi de yanına takıp Bess adasına gönderdin, anlamıyorum?

— Filimario'yu seviyorum ama bir yandan da nefret ediyorum. Nevaslippe'nin bütün erkeklerini bir tebessümümle kendime râm ederken, o alay ediyor benimle... Onun için gözünde bir hiçim ben, bir hiç. Düşün; yoksullara yardım balosunda, açık arttırmaya çıkarılan Clotilde Troll'ün bir öpücüğü altmışsekiz bin franga kadar yükseldi. Oysa başka bir sefer, hayvanları koruma derneği yararına piyango bileti satmak için masalar arasında dolaşırken, Filimario Dublé'ye de bir bilet vermeye kalktım ve kendisine : «bay Dublé, bir tek bilet beş franktır, bir biletle bir öpücük ikisi on frank» dedim de, hayvan herif, tek söz etmeden, beş frangı tutuşturdu eline. Bu da yenir yutulur cinsten birşey değildi, olaya şahit olan Kontes Heperville ona : «Bay Dublé, beş frank iktisat etmek için böyle bir nezaketsizliği etmeğe değmez» dedi. Pis sırtkan haliyle

kadına: «beş frank iktisat etmek için değil, bir öpücük tasarruf etmek için bu...» karşılığını verdi.

Giorgino :

— Doğrusu ağır bir hakaret, dedi. Ben olsaydım, yaradana sığınıp bir çift tokat aşkederdim suratına.

Clo sözlerine devam etti :

— Düşün Giorgino, dedi, böyle bir kendini beğenmişin karşısına geçip de nasıl : «bay Dublé sizi seviyorum!» denilebilir. Sırf yüzünü bir daha görmiyeyim diye Bess adasına dehlâdim onu. Görünce dayanamayıp herşeyi itiraf etmekten korkuyorum.

Giorgino, bütün bunların kendisine pek makûl geldiğini söyledi : ama öbür iki herifin ne demeğe bu oyuna karıştığını anlamamakta devam ediyordu gene.

— Clo, yoksa öbür iki adamı da mı seviyorsun?

— Rica ederim, Giorgino, saçma sapan şeyler söyleme. Ne yapabilirdim başka. Sırf Filimario'yu göndermiş olsaydım, meseleyi hemen anlardı. O ne oldum delisi herif pis pis sırtır da : «Bıldırcın ille de dikkatimi çekmek istiyor» derdi. Bu yüzden, öbür iki adamı da işin içine soktum. Şu anda belki, üçü de suyun dibini boylamışlardır, ben de bu mendebur herifi bir daha görmeyeceğim.

Sözlerini hıçkırarak tamamladı :

— Kendimi, tutup Poste Oteli'nin balkonundan atmak kalıyor bana da.

Giorgino asilce :

— İkimiz birlikte atarız, dedi.

Clotilde gözyaşları içinde göğüs geçirdi :

— Ah!... Giorgino, ikimiz de ne bedbaht kişilermişiz.

Giorgino bir süre düşünceye daldı, sonra:

— Peki, hepsi kabûl, ya yaşıyorsa? diye sordu.

Clotilde sandalyesinden sıçradı ve o dakika ağlamayı kesti.

— O zaman, eşek sudan gelinceye kadar dayak yemek ne demekmiş, gösteririm ona. Nefret ediyorum ondan.

Delfino Bess adasına doğru son hızla ilerlerken, Clotilde bir yandan Filimario'nun ölmüş olmasından korkuyor bir yandan da «sağsa nasıl yüzyüze geleceğim» diye düşünüyordu.

VIII.

Jeannette bütün gün yol aldı. Akşam, vardiya tutan Bill, tehlike işareti verdi ve bütün tayfa güvertede toplandı.

Bill Ketty'e :

— Şu ilerdeki môtör, dedi, gümrükçülerin kontrol teknesine pek benziyor.

Ketty hiç heyecanlanmadı. Bill'e emirlerini yerine getirip getirmediğini sormakla yetindi. Bill herşeyin düzene konduğunu, herkesin de işinin başında olduğunu söyledi.

Yarım saat sonra, üç polis Jeannette'e tırmanıyordu; bizim Bill onları büyük bir saygı ile karşıladı.

Şef :

— Gemi kâğıtlarınız tamam mı? diye sordu.

Bill gelenleri kamarasına aldı ve onlara ıvır zıvır bir tomar kâğıt gösterdi.

Şef :

— Güzel, dedi, bu taraflarda ne arıyorsunuz böyle?

Bill :

— Bayan Ketty Blimont kol gezintisi yapıyor; Jeannette onundur ve biz de tayfalarıyız. Gemi defterinde zaten herşey bir yazılı.

Şef alaylı alaylı,

— Bak hele, dedi, demek bayan Blimont bu köhne tekneyle kol gezisine çıkıyor ha?

Daha da alaylı oir ses :

— Herkesin bir polis komiseri maaşı ile küçük avantajları yoktur, dedi; Amerika vatandaşları talihin kendilerine verdiğiyle yetinmek zorundadırlar.

Üç polis bir tek göz olup alelade maviler giymiş Ketty'e yüklendiler.

Şef :

— Özür dilerim, dedi; ama bu tekne hiç şüphe yok ki bu kadar güzel bir kadını taşımağa lâayık değildir.

Ketty iltifatları severdi, gülümsedi.

Sonra da :

— Ziyaretinizin sebebini öğrenebilirmiyim? diye sordu.

— Bize, sağda solda hayli miktarda afyon dolaştığını söylediler. Biz de çarnaçar her rastladığımız gemiyi bir baştan bir başa aramak zorundayız.

Ketty hafiften eğilerek:

— Emrinize amadeyim, dedi.

Sonra rahat bir koltuğa kuruldu.

Şef, Bill'e adamları güverteye çıkartmasını ve her birine öteberilerini ayakları dibine koydurtmasını buyurdu. Filimario, Pis ve Settembre kuzu kuzu sıraya girmek zorunda kalmışlardı.

Filimario yavaşça Ketty'e :

— Ne oluyor böyle? diye sordu.

Ketty :

— Dediğimden fazla birşey söylememeye bakın, diye mırıldandı. Tesire kapılmayın; Fil, ne olursa olsun, ihanet etmeyin bana.

Şef, aramayı yaptı, Bill'in kendisine getirdiği kâğıtları inceledi, buyruk altında bulunan üç çelebiyi ararken, pasaportların tarihini gözden geçirdi; bizimkilerin kumanya ambarlarından çekiç sesleri işitiliyordu. Her tayfa ceplerini boşaltmak, çantasını ya da valizini açmak zorunda kaldı Ketty aramadan kaytarmak gibi şerefli bir yol tuttu ve elbiselerini çıkartıp plâj kıyafetiyle adamların karşısına dikildi.

Şef kaşlarını çatarak hemen :

— Kaptan! dedi, defteriniz yirmi kişi gösteriyor ama ben burada yirmi üç kişi görüyorum.

Bill üç rehini göstererek :

— Bu üçü tayfaya dahil değildir, diye bildirdi.

— Ya neye dahildirler? Bunların gemideki varlığını nasıl izah edersiniz? Hiç sizin gibi gemicilere yakışır mı bu?

Bill asil bir davranış yaptı :

— Affedersiniz, dedi, deniz kanununda kazaya uğrayanları kurtarmayı yasaklayan bir maddenin varlığından haberim yoktu. Bu yeni bir kaide ise, başka sefer üç denize düşmüş zavallı görürsem, gözlerimi kapatırım.

— Bana aptalca sözler söyletmeyin, kazaya uğramış insanlar elbet kurtarılır kurtarılır ama, hepsini de bir bir gemi defterine geçirmek gerekir.

Bill o anda elinde tuttuğu defteri açtı ve boru gibi bir sesle şunları okudu : «29 Mayıs, saat 16.30. Meşum bir fırtına yüzünden güç belâ sığındığımız bir uğrak yerinde, Bess adasında, teknelerinin paramparça olması

yüzünden kendilerini bu kıyıya zor atmış olduklarını ileri süren ve adlarının da Filimario Dublé, yaş 30; Pio Pis, yaş 39 ve Settembre Nort, yaş 30 olduklarını söyleyen üç kişiyi, üç Nevaslippe'liyi kurtarıyoruz. Kimlik kâğıtları bana teslim edilmiş olup, gerektiğinde ilgili makamlara ibraz edilecektir».

Şef, metnin, duyduklarına gerçekten uyup uymadığını bir bir inceledi, üç kazazedenin kimliklerini istedi ve onları da kırkırk yararcasına gözden geçirdi.

Birden Filimario'ya :

— Demek, dedi, sizsiniz bu üç kazazede?

— Filimario soğukkanlılıkla :

— Yooo, dedi, ben üç kazazededen sadece biriyim.

Öbür ikisi de işte sağında ve solumdalar.

Settembre :

— Doğru söze ne denir, yaşasın doğruluk! bay Dublé, dedi.

Bu kibar konuşma Şefi üzdü.

Kuru bir sesle Bill'e :

— Bu bayların yükleri var mı? diye sordu.

— Şurada gördükleriniz işte; üç küçük sandık. Yalnız birkaç kat elbise kurtarabildiklerini söylemişlerdi.

Şef alayla :

— Şu arkanızdaki üç küçük sandık sizin mi?

Pis, Settembre ve Filimario dönünce, Ketty ile Bill'in Troll villasından aşırıdıkları elbiselerle dolu üç küçük sandığı gördüler.

Filimario :

— Evet, dedi.

— Anahtarlarını verir misiniz bana, içini yoklamak isterdim.

Fil, Pis ve Sett söyleneni yaptılar; şef küçük sandıkları açtı; kapakları kaldırdı ve bir zafer çığlığı kopardı.

— Tamam!.. Burada bütün Amerika Birleşik Devletlerini zehirlemeye yetecek afyon var.

Tekmil tayfalar, ou arada kendisine abandığı sırada, Filimario'nun bir an o sıcacık göğsünü ve o baş döndürücü kokusunu duyduğu Ketty'de dahil, şaşkın yüzlerle gelip küçük sandıkların üzerine eğildiler.

Kanı tepesine çıkan Ketty :

— Aman Allah!.. dedi, inanılmaz şey doğrusu.

Şef alaylı alaylı .

— Ya siz, doğruluğu bu kadar seven bay kazazede, bu işe ne dersiniz? diye sordu.

Filimario istifini bozmadı :

— Ben mi? Bay şef, ben de bayan Ketty'yle aynı düşüncedeyim, inanılacak şey değil.

— Delikanlı, hayaliniz kısırmış sizin; numaranız çok bayat. İnsan malı bir kayalığa sığınır, kendisini acındırarak bir tekneye kapağı atar ve böylece afyonu bir güzel geçirir; kimsecikler şüphelenmez. Öyle değil mi baylar?

Filimario başını salladı :

— Bay Şef göz göre göre yanıyorsunuz. Bizler, şu iki efendi ve ben afyon kaçakçılığı yapmak bir yana, afyon denilen şeyle en ufak bir münasebeti bile olma yan üç asılzadeyiz.

Settembre'nin aklına birden şahane bir fikir geldi:

— Biz üç asılzadeyiz, hem ben zarı düşüş atarım, dedi.

Bunu derken zarlarını çıkardı ve bunları güvertenin döşemesine salladı. Millet bastı kahkahayı: üç bir

gelmişti zarlar. Bir mucize eseri olacak, zarlar ilk defa böyle geliyordu.

Şef adamlarına, üç küçük sandığı filikaya indir-melerini ve bizim üç kafadarı da yüklerinin ardı sıra alıp götürmelerini buyurdu.

— Siz yolunuza devam edebilirsiniz küçükhanım. Ben bu üç silahşörü götürüyorum. Dönüşünüzde, şahitlik etmeniz muhtemel. Bize gerekli herşeyi söylemek üzere yardımınıza başvurabiliriz. Buna da hazırlıklı olun. Hürmetlerimizin kabulünü rica ederim.

Filimario, Pis ve Settembre, apar topar filikaya bindirilmişti, Ketty'nin mendilini sallayarak kendilerine kibarca : «Yolunuz açık olsun!» dediğini gördüler ancak. Gördüler ama elleri kelepçeli olduğu için mukabele edemediler.

Bir dakika sonra Filimario :

— Bay Şef, konuşabilir miyim? diye sordu.

Deniz üzerinde bile yasayı unutmayan şef, vecize yumurtlarcasına :

— Olur ama, dedi, şu andan tezi yok söyleyeceğiniz her sözün size pahalıya mal olabileceğini de hesaba katın.

Filimario :

— Anlaşıldı, dedi.

— Deyin bakalım.

— Size iki önemli meseleden söz açmak isterdim : ilkin yürekler acısı bir daleverenın kurbanı oldunuz; saniyen elimin çözülmesi beni pek memnun eder. Bir insan, hele kibar bir insan, koca bir domuz sucuğu gibi bir sicimle bağlanmışsa, değersiz ama gerekli bir işi, burun silmeği beceremez.

— Kanaatınızı bölüşüyorum. Burun işini kendim

üzerime alıyorum. Ne yazık ki haşmetmeaplar bağlı kalmaya devam edecekler.

Şef Filimario'nun burnunu sildi: sonra da Settembre'nin burnunu temizledi. Yalnız Pis'in ellerini çözmek zorunda kaldı, çünkü adamakıllı sıkışmıştı Pis.

Bizim üç bahtı kara asılzademiz New - York limanını hayal meyal görebildiler. Akşam olmak üzereydi. Kendilerini alan ve bir süre sonra Gümrük Polis Müdüriyetine bırakan arabanın dört yanı kordon altına alınmıştı.

Fil, Pis ve Sett, yüksek rütbeli bir görevlinin kurulup oturduğu kocaman bir masanın önüne götürüldüler.

Şef, hafif yaltaklanarak :
 — Eh, Allah kolaylık versin, dedi.

— Kim bunlar

— Kaçakçılar.

— Ha!...

Şef, sevinçten artık kendini tutamıyordu. Fil'in küçük sandığını kaldırdı, masanın üzerine koydu açtı ve vahşi bir hayvan ele geçiren Afrika avcısı haşmetiyle bağırdı :

— İşte!...

Büyük rütbeli, küçük sandığa iyice baktı, sonra gözlerini şefe dikti.

Şef'in gözleri faltaşı gibi açılmıştı :

— Patates!... dedi.

Büyük rütbeli :

— Ben öteden beri kaynamış afyonlu beef - steaks

(1) bilirim ama, diye devam etti, ama patateslisini hiç görmemiştim.

Şef, Filimario'nun üzerine yürüdü.

— Bu patatesler nasıl oluyor da sandıklardaki afyonun yerini alıyor? diye sordu.

Filimario hiç orali olmadan :

— Bunu patateslere sormalı, diye karşılık verdi.

Şef yumruklarını sıkı fakat büyük rütbeli durumunu kullanarak araya girdi ve izahat istedi. Şef meselenin A'sına kadar herşeyi bir bir sayıp döktü, hemen anlaşılıyordu ki Fil ile kafadarları sandıklara el sürmemişler, hatta parmaklarının ucuyla bile dokunmamışlardı.

Şef :

— O halde bu şeytan işi, dedi.

Büyük rütbeli :

— Baylar, dedi, bence bu, tahlisiye memurlarımızın bir işidir; önceden hazırlanmış üç sandığı, en ufak ayrıntılarına kadar kendilerine benzeyen başka üç sandıkla karıştırmak kolaydır.

Şef, kararsız, müthiş kararsız kaldı.

Jeannette'i bir daha ele geçirmek imkânsızdı. Artık iyice akşam oluyordu ve zaman yoktu. Şu anda Jeannette kim bilir hangi cehennemde seğirtiyordu?

Şef, şimdi bu meseleyi inceden inceye düşünürken, birden Jeannette'in kazanlarının bu kadar küçük bir tekne için hayli büyük olduklarını hatırladı. Kendi başarısızlığını bizim üç yüreği yanık çavuşa yükledi.

— Yoksa siz rol mü yapıyorsunuz? ha!.. Ama gene de cezanızı çekeceksiniz; yarın sabah koğuşlarda gardiyanlar, üç patates sandığı değil, kalıbımı basarım, üç kaçakçı bulacaklar.

— Tabii efendim, aksini söyleyen kim size.. Haleti ruhiyenizi anlıyorum; ama size şu iki noktayı belirtmek zorundayım: oyun ortada, ne var ki oynayan biz değiliz; tersine esir olduğumuz için asıl oyunu bize oynadılar. Nitekim, yarın sabah, gardiyanlar koğuşlarda üç kaçakçı değil, alını açık üç insan bulacaklar, daha öncede söylemiştim bunu size.

Vakit çok geç olmuştu, üç kafadarı bir odaya tıktılar.

— İşler doğrusu şu kodaman herifin dediği gibi olmuşsa, dedi pis bir döşeğe uzanan Settembre, bayan Ketty muziplikte bayan Clotilde'den daha yamanmış demek. Kabul edelim ki kirli işlere karışmış bulunuyoruz.

Pis :

— Bizi kurşuna mı dizecekler dersiniz? dedi.

Filimario :

— Olamaz, diye karşılık verdi. New - York devletinde kurşuna dizilmez insan; asılır.

Pis'nin gözleri sulandı :

— Ama namuslu insanlarız biz!

Filimario :

— Benim canımı sıkan da bu ya, dedi.

IX.

Ertesi sabah, üç asilzadeyi büyük rütbelinin karşısına çıkardılar; adam masasına kurulmuştu ve şef ayakta yanında duruyordu.

Büyük Rütbeli :

— Şimdi - şüphesiz kâğıtlarınızda görüleninkinden pek farklı olan gerçek kimliğinizi söylemeğe ve bize şu

afyon ile patates masalını anlatmak için, samimi itiraflarda bulunmağa hazırsınızdır. Bizi zor kullanmağa mecbur etmezsiniz sanırım, dedi.

Filimario :

— Size başka bir şekilde karşılık verirsem, özür dilerim, dedi. Gene adalet namına, Konsolosumuz Baron Nederlet'yi dinlemeniz kabil mi? Kendileri herhalde bizim gerçek kimliğimiz hakkında sizleri aydınlatırlar.

Bir memur gönderildi konsolosluga, bu arada Filimario hikâyeyi kısaca anlattı.

Clotilde'in adını ele vermekten özellikle kaçınan Filimario :

— Vatandaşımız ve dostumuz bay Troll, dedi, villasını emrimize tahsis etmişti ama oraya vardığımızda villâ çoktan dolu idi.

Şef gülmeğe başladı; anlaşılan hikâyeyi gülünç buluyordu.

— Otuz yıldır karanlık işler içinde dönüp dururum da, ilk defa bu kadar tuhaf bir hikâyeye işitiyorum.

Filimario :

— Ben de öyle, dedi; yalnız ben otuz yıldır kibar insanlar arasında yaşıyorum da, bu iş beni sizden fazla şaşırttı.

Bu sırada konsolos hazretleri dehlizde bekliyordu. Birden içeri girdi ve burada Filimario'yu görünce, kollarını açarak ona koştu :

— Dostum Fil, aman bu ne güzel tesadüf böyle! Vay, vay, bay Pis de buradaymış, yanılmıyorsam bu da bay Nort değil mi?

En sonunda da yüksek rütbelinin farkına vardı.

O zaman :

— Merhabalar, dedi; size hangi konuda yardım edebilirim.

Büyük Rütbeli, üç yabancı efendinin kimliklerinin basit bir gümrük meselesinin aydınlatılmasında yararlı olacağını söyledi. Sonra da meseleyi olduğu gibi anlattı.

— Fil, afyon kaçakçısı mı? Ne yapıyorsunuz, üstad, Kont Filimario Dublé daha üç hafta önce altı yüz milyon franklık mirasa kondu. Rica ederim, mesele önemli ise, işe hükümeti karıştıırım.

Şef, konsolosa teminat verdi; bir yanlışığa kurban gitmiş üç bay hemen Amerikan polisinin özür dilemeleriyle serbest bırakılacaklardı.

Konsolos giderayak :

— Seyahatimi gerekirse iptal ederim, dedi, ama konsolosluktaki işlerimi de yarım bırakmam, zannedirim gerekmiyordur. Verdiğiniz sözü teminat sayıyorum.

Yeniden Fili'i kucakladı ve gitti.

Şef sararmış ve bozum olmuştu; büyük rütbeli üç asilzadeden özür diledi ve bir saat kadar daha dayanmalarını rica etti.

Filimario son derece ağırbaşlı davrandı; bir gün bile kalıp beklemeğe hazırды. Cepte metelik olmadı mı ne halt edecekti şu New-York'ta?

Yeniden koğuşa döndüklerinde Filimario arkadaşlarına :

— Böylesi daha iyi, dedi.

Pis :

— Ama konsolos... diye atıldı.

— Konsolos şu saatte çoktan denize açılmıştır. Hem bir Dublé taş çatlasa kimseden yardım dilenmez.

Ortalıkta derin bir sessizlik oldu; sonra Pis o özlü duygusunu ortaya döktü :

— Gerçek şu ki, iki yudumcuk yağ içmek yeterdi size....

Filimario ona sözünü tamamlamadı :

— Dublé'ler ile Merlette'ler, üç yüzyıl boğuşup durdu; sonradan barıştılar da babam Gelsomina Merlette ile evlendi. Böyle olmakla beraber bir Dublé'nin bir Merlette önünde dize gelmiş olduğu asla söylenmedi; Filimario Dublé taş çatlasa o Gelsomina Merlette'nin yağını içmez.

Bizim üç kafadar çene yarıştıra dursunlar, yüksek rütbeli ile şef de sohbet ediyorlardı.

— Bu üç Allahın belâsı herifi koyuvermek demek, mesleğimize son verip Brodway sokaklarındaki Barnum sirkinin gösterilerinde inzibatı temin için belediyeden görev istemek, demektir. Daha şimdiden gazeteler ortalığı velveleye verdiler. Bu anasının gözü kaçakçıları bırakırsak hapı yutarız. Üç saata kalmaz bütün cumhuriyet delik deşik eder barsaklarımızı. Patates haline getirilmiş üç sandık afyon bu! Güzel bir hikâye doğrusu. Yarın bütün iş yerlerinde «Gümrük polisinin patatesleri» hikâyesi anlatılacak, gazete satıcısı çocuklar: «Yazıyor, patates şövalyelerini yazıyor» diye bağırarak düşecekler yollara. Konso los emir bırakmadan çekip gitti; dönünceye kadar Jeanette'i yakalarsak, neyse, o arada bu üç serserinin ellerini çözebiliriz. Ama daha önce imkânsız. Şimdi biz boşa yumruk sallıyoruz. Bir yolunu bulalım da şunları elden kaçırmamağa bakalım.

Şef başını salladı.

Daha sonra :

— Ya, dedi, kefile bir müddet serbest bırakılmalarını isterlerse?

Büyük rütbeli omuzlarını silkti.

— Ceplerinde bir metelik bile yok, dışarı ile temasa geçmek için hiçbir dümen kıvıramazlar. Sonra, yakalandık-

larını kimse bilmiyor ki. Konsolos iki aydan önce dönmez. Amerikan polisine iyi bir kaçakçı kontenjanı sağlamak için elimizde bol zaman var.

Bir süre sonra, Filimario ile iki kader arkadaşı kodesi boylamak üzere nezaret odasını terkettiler.

Ağır demir kapı kapanmadan önce, Pis, gardiyana belli bir teminat akçesi ödeyerek geçici serbestliğe kavuşmanın yolu olup olmadığını sordu.

Gardiyan çenesini oğuşturarak :

— Elbet, elbet mümkün, diye karşılık verdi; ama sizin durumunuzda hayli yüklü para lâzım.. On bin dolar gibi. Ama değmez. Biraz daha dışınızı sıkıp; topu topu birkaç saat meselesi bu, en nihayet bir gün.

Bir gün geçti, sonra iki gün, üç gün de geçti. Dördüncü günün akşamı Pis içini çekti.

— Bu dine yandığım kırtasiyecilik yüzünden, daha bir hafta burada kalıyoruz demektir. Şüphesiz çok berbat bir yer değil ama, insanın canı sıkılıyor. Elimizde topu topu onbin dolar yani seksen bin frank olsaydı, herşey hemen yoluna girerdi. Sizce öyle değil mi Bay Dublé?

Filimario kısaca :

—Şüphesiz, diye karşılık verdi.

Dördüncü günün akşamı, Pis lâfı dönüp dolaştırıp yine aynı konuya getirdi.

— Affedersiniz Bay Dublé, yalnız nereden 80.000 frank bulabiliriz, bir fikriniz var mı?

Filimario kuru kuru :

— Yooo, diye karşılık verdi.

Dördüncü günün akşamı Pio Pis sırasını getirip gene içini çekmeğe başladı.

— Kodeste saç sakalı ağartmak pek zevkli bir şey olmasa gerek. Hele bir düşünün Bay Filimario, 80.000 frank bulsak her şey tamam. Siz bulamaz mısınız BaySettembre?

Settembre :

— Sık boğaz etmeyin canım, dedi; Bay Dublé'nin hapishaneden hoşlandığı besbelli, yoksa...

Filimario sordu :

— Yoksa ne?

— Yoksa küçük bir fedakârlık etmek yeterdi size, böylece 80.000 frangımız değil, 600 milyonumuz olurdu.

Filimario kendini tepeden tırnağa Dublé hissetti.

— Bu uğursuz Hintyağını içmektense, bir yüzyıl içinde kalmağı tercih ederim, diye bağırды.

Altıncı gün, sabahtan akşama dek yatağında yattı, bu sırada Settembre ile Pis bütün bitkisel yağların ve hele kene otundan çıkarılmış yağın faydalarını şairane bir şekilde sayıp döküyorlardı.

Akşam saat yedi sularında Pis :

— Batık'de, Hintyağının tamamen meçhul olduğu bir memlekette, otuzbeşine doğru nalları dikermiş insanlar, dedi.

Sonra saat 9'a doğru, adli hatalar yüzünden, yirmi yıl unutulup kalmış mahkûmlardan söz açtı, üstelik umutsuzluktan hücrelerinin duvarına başlarını vura vura nalları diken kişiler üzerine, örnekler de verdi.

Filimario, gece yarısına doğru birden ayağa kalktı ve deli gibi bir sesle :

— Peki, bu Hintyağını içmek için ne yapabilirim? diye homurdandı,

Sözümona uyuyan Settembre ve Pis, sözünü tamam-

lar tamamlamaz üzerine çullandılar, bir ağızdan haykırdılar :

— Hintyağı şişesini ve iki tanığı alıp hemen buraya gelmesi için notere yazmanız yeter.

Gene kaskatı kesilen Filimario ;

— Olmaz, diye gürledi, ölmek çok daha iyi!...

Filimario bu sefer çok geç kalktı; bütün gece düş görmüştü; düşünde Kont de Monte - Cristo'nun ilk bölümünü, İf şatosundaki rahip Faria'nın macerasını, o can sıkıcı ve sonu gelmez macerasını yeniden yaşamıştı. Gözlerini açtığı anda saat ondu; Settembre ile Pis, bizimkinin yoksul yatağının biri bir ucunda, öbürü öbür ucunda ayakta duruyorlardı... Birincisi bizimkine bir mürekkep hokkası ile bir kalem, ikincisi de bir yaprak kâğıt ile bir zarf uzattı.

Settembre :

— Gardiyanla zar attım, dedi. Altı milyon dolar para, şu bütün kodesi ve karısını kazandım. Sonra, beş aşağı beş yukarı derken, bir zarf, bir yaprak kâğıtla, yazılan mektubun postaya atılması şartıyla fit olduk.

Filimario sinirli bir kahkaha kopardı :

— Olmaz!.. dedim ya; olmaz!... Bir Dublé, bir sözü bir kere söyler ancak.

Sonra gene gözlerini yumdu.

Öğleye doğru şunu söylemek için uyandı :

— Bu pis kalemle yazı mı yazılır?

Sonunda Pis kalemi Settembre'in titreyerek uzattığı mürekkep hokkasına daldırdı ve çalkalem döktürdü: New-York, 7 Haziran 1885».

Hakaretle :

— Kalem değil, sanki çivi mübarek, dedi ve fırlatıp yatağa attı, neyse ki yatak yumuşaktı ve kaleme birşey olmadı.

Filimario, saat dörde doğru, sağa sola dönerek ve ısıklık çalarak bir kaç kere gezindikten sonra, kalemi tekrar

eline aldı ve zaman öldürmek için budala adam rolü oynamağa kalkan biri gibi, tarihin altına şu sözleri ekledi: «Sayın Noter, yanınıza iki tanığı ve Hintyağı denilen zıkkımı alıp hemen New-York'a geliniz».

Tam bu sırada gardiyan akşam katığını vermek üzere, elinde tekerlek gibi ekmeklerle, içeri girdi. Pis ekmeğini böldü ve içinde bir çekiç ile küçük bir keski olduğunu gördü. Settembre da kendisinininde ipekten bir sicim buldu. Filimario'nunkinde ise yasemin kokulu bir kâğıt vardı: «Canım Fil, pencerenin demir parmaklığından sıçra ve saat sekizde sokakta ol. Herşey önceden düzenlenmiştir; kaçışı örtbas etmek üzere cezaevinin önünde kavga kopacaktır; sokağın başında sizi sarı bir araba bekliyor olacak, binin ve sonrada biz üç kişiyiz, haydi yürü deyin. Seviyorum seni, Ketty'in».

Filimario mürekkep hokkasını, kâğıt ve kalemi hep birden pencereden fırlattı. Buluşma saatına daha dört saat vardı, şimdiden demir parmaklıklardan atlamak yersiz olurdu.

Keski ve çekicin sapı, gürültüyü boğmak için mendillere sarıldı ve Filimario duvarda usturuplu bir yere oturduktan sonra usul usul keskiye vurmağa başladı. Taş aksi gibi sertti ve işin heyecanına kapılan Filimario ihtiyatı elden bırakıp deli gibi vurmağa başladı.

Bitişik hücrenden bir ses:

— Ağır ool ahbap! dedi, uyuyamıyor insan be.

İçeri damlayan gardiyan:

— Delirdiniz mi yahu!.. Canıma mı okumak istiyorsunuz? Bu iş böyle olmaz, böyle olur!

Filimario çekiç ile keskiyi herifin eline tutuştururken, sinirli sinirli:

— Gücün yeterse, sen dene bakalım, diye karşılık verdi.

Gardiyan işe başladı ama Filimario'dan daha sıkı çalışıyordu.

Biraz sonra:

— Hadi ben işitmemiş olayım, ama böyle gürültü ko-parırsanız, ta Brooklyn'deki cezaevinin müdürünü bile a-yağa kaldırabilirsiniz. Bana öyle geliyor ki bu işin hakkından ancak testere gelir, diye fikrini beyan etti, sonra da ba-sıp gitti.

Bir testere ile geri döndü.

— Ağzını bozmamağa dikkat et ha, diye bizimkinin kulağını büktü. Testere benimdir. Sarışın dilberi görünce, testere kirası için bana beş dolar daha borçlu olduğunu söyle; yaptığımız hesapta bu yoktu.

Yeniden iş başına geçen Filimario:

— Olur! dedi. Elleri titrediğinden Pis işe burnunu sokmağa hiç kalkışmadı ve bereket gardiyanın sayesinde saat altıya iki kala demir parmaklık kesildi.

Doğrusu sıkı bir çalışma olmuştu! Filimario ömrün-de böyle çalışmamıştı. Ne ise kurtuluyorlardı artık. Pis ipin ucunu duvarda kalan demir parçasına bağlama işini üzerine aldı. Tam bu sırada koridorda gürültüler işitildi.

— 195 numaralı hücredekiler.

195 bizim bayların hücre numarasıydı. Demir par-maklık iğreti olarak yerine oturtuldu ve Fil tam geri dön-düğünde, kapı açıldı ve bir memur görüldü.

— İdareye kadar beni takip edin dedi.

Fil, Pis ve Settembre loş ve rutubetli koridorlarda arka arkaya yürüdüler. Böylece herşey suya düşmüştü.

Müdürün odasında, bir memur, üç çilekeş kahramana kâğıtlarını ve özel eşyalarını uzattı.

— İmzalayın şunları, diye bizimkilerine emredildi. Sık sık yazılmış bir kâğıdın altına imzalarını attılar. Memur bir kurutma kâğıdı ile imzaları kuruturken:

— Gidebilirsiniz, dedi. Teminat akçesi verildi; kefalete rapten serbest bırakıldınız.

Filimario şaşırıp kaldı:

— Teminatı kimin verdiğini öğrenebilir miyim? diye sordu.

— Bayan Troll, koridorda bekliyor sizi.

Filimario kararını hemen veren bir insandı.

— Kurusun diye pencereye astığımız mendillerimizi almağa izin verin de bir dakika gidelim.

Memur kibar kibar:

— Bir gardiyan gönderebilirim, teklifinde bulundu. Ama Filimario gülümsedi.

— Bunlar, ne de olsa, hissî meselelerdir, dedi. İçinde bunca acı çektiğimiz yerleri bir daha gidip görmeği istiyoruz. Bunu normal bulmuyor musunuz, siz?

Memur boyun eğdi.

Filimario kaşla göz arasında uzaklaştı, koşarak merdivenleri çıktı, deli gibi koridorları aştı, hücreye girdi, demir parmaklığı kaldırdı, ipi bağladı, pencerenin dışına çıktı ve ellerini paralama tehlikesini göze alarak kendini hop diye aşağıya koyuverdi.

Sokak ıssızdı. Ketty'nin gönderdiği adam, ortalıkta kimseyi görmediğinden, birkaç dakika bekledikten sonra çekip gitmişti herhalde.

Filimario sokakta kurum satarak dolaştı, gururu üstüne gösterdiği titizlik onu Amerikanın şu muhteşem binaları kadar yüceltiyordu.

Bu düşüncelerin sarhoşluğu içinde kendine doğru gelmekte olan ayak sesleri işitti.

Settembre ve Pis'yi görünce:

— Yalnız mısınız? dedi. Pek güzel, dostlarım. Artık iki kere serbestiz.

Alanda, cezaevinin önünde duran bir araba, arabada

da, pek güçlü kuvvetli ve anasının gözü bir adam gördüler.

Filimario sokuldu:

— Bay Giorgino de Lunêbelle'i selâmlayabilir miyim? diye sordu.

Giorgino:

— Vaycanına, bay Dublé'ymiş!. dedi.

— Bayan Troll'e kendisiyle karşılaşmak zevkinden mahrum olmak için, servis merdiveninden kaçtığınızı söylerseniz, çok iyi edersiniz.

Giorgino sadece «olur gülüm» gibi bir işaret yaptı. O anda Fil, Pis ve Sett kalabalık içinde kayıplara karışmışlardı.

7 Haziran 1885 akşamı. Gece kanatlarını geriyordu şehre. Sokak fenerlerinin mavi ışıkları, dükkânlardaki ve evlerdeki lambaların ışıkları parlıyordu. Üzeri mallar dolu kaldırımlarda millet sanki birbirini yiyordu: bir yanda bir insan kalabalığı öte yanda tramvaylar, minibüsler, yük arabaları ve otomobillerden müteşekkil bir taşıtlar kervanı vardı. Atlar, boyuna atlar!... Kamçılar, çingiraklar. Bu curcuna ortasında ona tezat teşkil edercesine hareketsiz kalabilenler sadece, iri kıyım, zebellâ gibi Kızılderili'ler, Napoléon erleri, Hollanda'lı zibidiler, tütün-cü dükkânları önünde kuyruğa giren, ağızlarında sigara, pipo bekleyen, kâğıt ve tahta çiğneyen kömür karası araplar.

Bu insan git gelinde arada bir uğultu kopuyordu. Bir kargaşalık bir çarpışmaya ya dalgın bir adamın aşırı sinirli birinin ayağına basması yahut bir kadının çantasını veya paketlerini kaptırması sonunda meydana geliyordu bu.

7 haziran 1885 gecesi kara kanatlarını şehrin üstüne geriordu ve bizim bahtı kara asilzadelerimiz de sessizce bu insan selinin içine dalıyorlardı.

Aralarındaki sessizliği Filimario bozdu :

— Durumun pek parlak olduğu söylenemez.

Settembre yana yakıla:

— Elimizde bir şehir rehberi olsaydı, geceleme için hiç değilse bir köprü altı arayabilirdik, dedi.

Pio Pis:

— Hürriyet ne harikûlâde şeymiş meğer!... diye içini çekti.

Fakat Fil ile Sett'in sert bakışları karşısında, hemen sesini kesti ve suç işlemiş bir öğrenci gibi başını önüne eğdi.

X.

Mousquet adında biri, Eski Dünya Hikâyelerinde, Madam de Stael'in konuğu olduğu sırada Mösyö Bertrand, bir gece Boulogne ormanında bir sırada uyumuş ve sonra da: «Size kalıbımı basarım ki mermer bir sıra ile kuştüyü bir yatak arasında büyük bir fark yokmuş» dediğini anlatır.

Bizim üç beyzadenin de, uyandıkları zaman, sıralarla yatakların karşılaştırılması konusunda, Yeni Dünya'nın sıralarının da o Boulogne ormanlarınınkinden bile yumuşak olduklarını kabul etmelerine, ve Mösyö Bertrand'ın düşüncesini paylaşmış olmalarına hiç de şaşılmaz. Parktan kemikleri kıkırdaya ve gözleri şişmiş vaziyette çıktılar. «New - York'un insan seli» gene akmağa başlamıştı barlar şimdiden sabah kahvaltılarını eden erkek ve kadınlarla tıklım tıklım dolmuştu. Settembre, bir insanın

yiyip içmeden ne kadar zaman dayanabileceği konusunda, Filimario'ya fikrini sordu.

Filimario:

— Herkese göre değişir, diye karşılık verdi.

Sett:

— İnsanın daha çok dayanabileceğini sanırdım; diye mırıldandı.

Üç kafadar gene sessiz sessiz yollarına koyuldular; bir ara Pis başını salladı ve durdu:

— Yürüyemiyorum artık, dedi, bacaklarım pusulayı şaşıyor.

Fil ile Sett hayretten gözlerini dört açarak ayağına baktılar. Sağ ayağı normal olduğu halde sol ayağı yön değiştirmişti. Daha açıkçası sol ayağı tersine dönmüş, burnu arkaya gelmişti.

İki kibar kişi:

— Zorluk veriyor mu? diye sordular.

— Zorluk vermiyor ama, işi karıştırıyor. Fazla yol yürüyünce her zaman başıma gelir bu. Artık iki ayağım arasında bir terslik olur; sağ ayağım gene yoluna devam eder ama sol ayağım eve dönmek ister.

Filimario yanından geçen birine birşey sordu.

Sonra arkadaşlarına:

— Ha gayret! dedi, dört adım ötedeymiş buradan.

Böyle olduğu halde, Pis, iki dostuna abana abana yürüyebildi. Şimdi bir demir parmaklık önüne vardılar. Filimario çınğırağı çaldı ve Direktör ile konuşmak isteğini bildirdi: «Pek acele» dedi.

Bizimkileri içi kitap dolu koca bir salona aldılar. Sekiz günlük sakalına ve çuvala dönmüş elbiselerine rağmen Filimario, asıl görünüşünü kaybetmemişti, dili gene inandırıcıydı. Nitekim, ciddi pos bııklı bir adam ortada belirir belirmez, Filimario, Pis'in durumunu bir bir

anlatarak herifi tava getirebildi. Profesör, Fil böyle diyordu ona, Pio'nun ayağını kılı kırk yararcasına inceledi. yürümesini rica etti, uzun uzadıya soru sordu ve sonunda Fil ile birlikte bitişik odaya çekildi. Filimario, bir çeyrek saat sonra geri döndü; üzerinde memnun bir hal vardı.

— Bir dakika daha dişinizi sıkın, Profesör şimdi parayı verecek; allem kallem edip sattım.

Pio Pis gözlerini iri iri açtı ve neyi allem kallem edip sattığını sordu.

Fil:

— Allah Allah, bacağınızı canım!.. dedi. Yalnız ayağı istiyordu. Bacak olmadı mı ayağın olağanüstülüğünün anlaşılamıyacağını izah ettim ona. 90 dolar veremiyor ama, ama bir fikrim daha var.

Pio:

— Bacağımı mı sattınız? dedi. Bay Double, dünyada razı olmam buna. Yaptığınız doğru değil; kibar bir insan arkadaşlarının bacaklarını satmaz.

Filimario ciddi bir edayla söze başladı:

— Kibar bir insan kötü günlerde arkadaşlarına yardım etmekten kaçınmaz. Kibar bir insan dünyada bencil olamaz. Kibar bir insan açlıktan ölemez. Üstelik ipe sapa gelmez sebeplerle de arkadaşlarını açlıktan ölüme sürükleyemez. Bay Pis, sizin hakkınızda ne iyi şeyler düşünmüştüm, yanılmışım demek, Turşusunu kurun bacağınızın. Bir bakıma haklısınız da. Kanunen bacağınız sizin malınızdır. Kanunen ermiş Martin'in cübbesi de ermiş Martin'indir ama ermiş Martin cübbesini üşüyen arkadaşlarıyla paylaşmıştır. Ermiş Martin kibar bir insandı çünkü.

Pio küplere binerek:

— Özür dilerim, bay Filimario, dedi, düşüncesizce

etmiş olduğum sözlerimi unutun da hakkımda gene aynı duyguları besleyin. Ben de ermiş Martin kadar kibar bir insanım. Bacaklarımı midesi açlıktan kokan arkadaşlarımla paylaşacağım.

— Bay Pio Pis, dedi, sizi yeniden kazandığımıza seviniyorum, Bay Settembre da benimle hemfikirdir herhalde.

Settembre bir reverans yaptı ve Pio Pis'nin içi rahatladı.

— Bay Dublé, dedi, ameliyat sırasında başıma başka bir şey gelmez herhalde, değil mi?

Filimario bir an şaşırıp kaldı, sonra şiddetle Pis'yi omuzlarından sarstı.

— Ay siz bacağınızın kesileceğini mi sanıyorsunuz? Bay Pis, siz doğrusu ermiş Martin'den daha fedakâr ruhluymuşsunuz: bir bacak yanında bir cübbe hiç kalır. Emin olun, bacağınızı profesör Wiewski'nin kliniğine sattığınızı dair bir anlaşma imzalamanız yeter, bacağınız ancak ölümünüzden sonra kliniğe konacak.

Pio içini çekti, Settembre alnında boncuk boncuk beliren teri sildi. Anlaşma imzalandı, Pio'nun bacağı ölçülüp biçildi, kataloğa geçirildi ve sonunda Pis de 90 doları aldı.

Zavallı Pis bütün gün taban tepmek zorunda kaldı ama Filimario akşamleyin bilânço yaptı ve bildirdi ki ortaklığın artık 810 dolarlık sermayesi vardı: bacak ayrı ayrı kliniklere satılmıştı.

Pis yavaşça:

— Bay Dublé, durum size biraz karışık gelmiyor mu? diye sordu.

— Hayır, bay Pis; alıcılar dokuz tanedir ama bilim bir tanedir. Olay nasıl olsa ilmin yararına incelenecek. Bir çok deney daima bir tek ilmi hakikati ortaya çıkarır.

Settembre:

— Mükemmel!... dedi.

Pio:

— Doğru, dedi; ama benim bacağıım öyle deneme tahtası olacak cinsten birşey değil ki.

Üç asılzadenin elindeki sekiz yüz dolar pek fazla dayanmadı, çünkü gene gardroplarını baştan aşağı düzenlemek ve kendilerine uygun, güzel otellere yerleşmek zorunda kalmışlardı.

İki hafta sonra tehlike işaretini veren Settembre oldu. Hemen bir gelir kaynağı bulmak gerekiyordu. Bereket versin Pis, New - York Herald Gazetesinin bir köşesinde tesadüfen gözüne ilişen bir ilânı arkadaşlarına okudu: «Çok acele olarak birkaç asılzade aranmaktadır».

Bizim üç kibar apar topar verilen adrese gittiler ve içerisi tıklım tıklım dolu bir bekleme salonuna alındılar; burada erkekler, kadınlar, içi geçmiş adamlar, gençler, kahveci çırakları, çocuklar, zenciler ve ağzı kalabalık soydan çeşitli kişiler vardı. Bizimkileri sonradan içi duşman dolu bir odaya soktular ki burada başında şapka ve ağzında bir sigara bulunan, kapı gibi bir adam, kendilerini bekliyordu; yarı beline kadar bir koltuğa gömülmüş, telefon ediyordu.

Ahizeyi yerine koyar koymaz Fil, iri yarı adama:

— Asılzadeleri arayan siz misiniz? diye sordu.

— Evet, nerede onlar?

Fil:

— Bizleriz, dedi.

Adamın gözü bizimkileri tutmamıştı.

— Adamı güldürmeyin dedi. Bayan Thomson'a sizin gibi asilzadeler gönderirsem, benimle selâmı sabahı keser.

Filimario doğrusu o katıksız serinkanlılığını gene elden bırakmadı.

— Sayın bay, sizin hesabınıza doğrusu üzıldüm. Ama ne yazık ki bizler sahici asilzadeleriz; üstelik kimliklerimiz de var.

Adam kendisine uzatılan kimlik kâğıtlarına baktı.

— Vay anasını! dedi, yabancıymışsınız, yabancılar söz konusu olunca akan sular durur artık. Ama benim pek öyle güvenim yok.

Sonra içeri seslendi:

— Peggy!

İçeri bir genç kız girdi.

— Peggy, işte sana üç yabancı. Kendilerini asilzade adı altında, bayan Thomson'a gönderebilir miyiz ne dersin?

Peggy, Pis, Sett ve Fil'i yukarıdan aşağıya süzdü, önünde dönmelerini işaret etti; sonra omuzlarını silkti:

— Kabul töreni gece olacak; gölgede kalırlarsa, belki.

Filimario gülümsedi:

— Biz kendi memleketimizde, gündüzün de asilzade diye geçinirdik. Küçükhanım, sizi temin ederim ki, itimadınıza lâayık olacağız.

Adam:

— Elbiseniz var mı? diye sordu.

— Var.

— Tamam! şu halde gecede iki dolar. Eğer elbiseyi benim bulmamı isterseniz, bu bir buçuk dolara iner; haydi beyler, gözünüzü dört açın.

— Ne bakımdan?

— Şu bakımdan; bir tek gümüş çatal eksik geldi mi, suratınıza çarşamba pazarına çeviririm. İkinci olarak; yerden izmarit toplamak, tıka basa yemek yemek, gecede iki kereden fazla büfeye sokulmak yasaktır. Ceplere börekler indirmek yasaktır. Ana avrat düz gitmek, duvarlara ya da yerlere tükürmek yasaktır. Dâvetlilerin omuzuna el atmak yasaktır. Mümkün olduğu kadar az, ancak size birşey sorulduğunda konuşacaksınız. Bayan Thomson size kendi bildiklerini öğretir. Dikkat edin ha! yoksa iki dolar burnunuzdan gelir.

Peggy söze karıştı.

— Bilhassa, dedi, genç kızlar, ve kadınlarla meşgul olmak tamamiyle yasaktır.

Filimario üzgün bir tavır takındı:

— Bütün öncekiler anlaşıldı ama bu neden yasakmış?

— Neden mi?

— Neden ya! önüme sizin gibi güzel bir dilber düşerse, değil iki doları iki bin doları bile gözüm görmez.

Kapı gibi adam şapkasını geriye devirdi:

— Delikanlı, yoksa yarım düzine dışından mi olmak istiyorsun?

Fil eğildi:

— Sizin değil de, çenesini kolaylıkla dağıtabileceğim sünepe bir adamın karşısında olsaydım, o zaman güzel bayan Peggy'e iltifat etmeden düşünürdüm.

İriyarı adam Filimario'yu omuzlarından aşağı şöyle bir süzdü ve gülerek yelkenleri suya indirdi:

— Vay canına!.. hakkınızda tereddüde düşmekte haksızmışım meğer. Siz sahiden kibar bir adamsınız.

Bundan sonra, Settembre'nin omuzlarının daha geniş olduğunu görerek, sözünü tamamladı:

— Vallahi siz de öylesiniz.

Pis'in omuzları çöp gibiydi. Buna rağmen adam onu da beğendi. Peggy gene işe karıştı:

— Dans etmeği biliyor musunuz?

Filimario gülerek:

— Evet, diye karşılık verdi.

Adam:

— Güzel! dedi, bu durumda ev sahibinin size göstereceği kadınları dansa kaldırmak için de bir dolar alacaksınız. Artık, iki değil dört kere büfeye gidebilirsiniz; gidebilirsiniz ama, sırf su içmek için. Son olarak, bayan Thomson gönderilen asilzadelerin ağızlarının kokmasından nefret eder, onun için içki içilmiyecek. Bundan sonra... Gerdanlık dalgaları da yok öyle. Bu gibi şeyleri yapmak isterseniz, dışarıda yapınız. Yoksa evde, adam gibi oturacaksınız.

Filimario:

— Anlaşıldı, dedi.

— Bu iş tamam; işte usulen bir dolarınız. Giyinip, kuşanıp akşam saat dokuzda gelin; bir şey aksamış mı, aksamamış mı o zaman göreceğiz.

Akşam saat dokuzda, Fil, Sett ve Pis, iki dirhem bir çekirdek, kapı gibi adamın karşısında duruyorlardı.

Adam:

— Doğrusu, gerçek asilzade hali akıyor üzerinizden!.. dedi. Hele bir parça beni dinleyin, bakalım; bir kont olabilir misiniz?

Filimario:

— Hemen olurum, ben zaten kontum, diye karşılık verdi.

Dev adam omuzlarını silkeli ama Peggy'nin bakışları bulanmıştı.

— Kont oldunuz mu, üç dolar yerine beş dolar daha veririm size. Ama Almanca biliyor musunuz?

— Hayır, bilmiyorum; Fransızca, İngilizce, İspanyolca, ve Rusça konuşurum.

Adam heyecandan yumruğunu indirdi masaya.

— Mükemmel!... Bayan Thomson'un evinde Rus kontlarına pek itibar edilir. Kendisi de bir Rus, kontuna karşılık seve seve yedi dolar daha vermeği göze alır.

Fil, Pio ve Sett o kadar esaslı bir reverans yaptılar ki dev adam aptallaşıp kaldı. Kızardı, bozardı, şapkasını çıkardı, kabaca eğildi, gürül gürül de soludu. Peggy içini çekti.

Bizimkiler çıkınca adam:

— Bu herif, dedi, ya beynelmilel bir hırsız ya da sapına kadar bir kont.

Bizim anasının gözü üç kafadar bayan Thomson'un evine gelmiş, kendilerinden biraz dışarıda beklemeleri rica edilmişti. Bir oda uşağı onlara göz kulak oldu. Sonra da, Allah'ın izniyle bayan Thomson çıka geldi.

Yüksek perdeden:

— Görelim bakalım, dedi.

Bütün ışıkları yaktı ve alıcı gözlerle trio'ya baktı.

İlk deneme memnunluk verici olmuştu.

— Buraya kadar, tamam; elbiseler yerli yerinde. Son olarak, direktörünüz bana pantolonu tarazlı bir adam göndermişti de. Şimdi, lütfen yürüyün bakalım, diye buyurdu.

Kelebek gözlüğünün içinden bizimkileri süzerek:

— Sizde üç sığır çobanı kılığı var, dedi. Diyeceğim, elbiseler hoşuma gitti ama... Patronunuz öteden beri elbiseleri iyi seçer zaten. Biraz daha yürüyün hele. Güzel yürümeğe başlayacağınız zaman, size işaret ederim.

Filimario eğilerek:

— Olur bayan, dedi.

Bayan Thomson ciddi ciddi:

— Salonda iki sivil müfettiş olduğunu unutmayın, dedi; ellerinizi şöyle serbest bırakın. Elbiseleriniz vallahi hoşuma gitti; fevkalâde elbiseler. Üzerinizde silâh filân var mı?

Fil, Pis ve Sett ceplerini ters yüz ettiler.

Bayan Thomson gerçekten içini gıcıklayan elbiselere bir daha bakarak:

— Çok güzel! diye buyurdu. Sonra birden önemli birşey hatırladı.

— Hani kont? Patronunuz bana bir kont vâdetmişti; o nerde?

Filimario eğilerek:

— O bendenizim? dedi.

Bayan Thomson sinirli bir hareket yaptı. Bununla birlikte kelebek gözlüğünün arkasından Filimario'yu inceden inceye süzdü ve yüzü parladı.

— Gene de bir görelim hele, dedi: hangi soydan kont olabilirsiniz?

Fil bir bir saydı.

— Patron bize, sizin bir Rus kontu bulmaktan hoşnut olacağınızı söyledi.

Bayan Thomson başını red anlamında salladı.

— Hayır, hayır, Rus kontu olmaz! dedi. Kabul törenlerinde şimdi herkesin Rus kontları var. Rus kontu olmaz, istemem, şimdi bakkalların bile Rus kontları var. Hiç başkasını beceremez misin?

— İspanyol kontu veya Fransız kontu olabilirim...

— Çok iyi işte, Fransız kontu daha orijinal olur gibime geliyor. Tamam Gösterin bakalım, nasıl Fransız kontu oluyormuşsunuz!

Filimario bir an ne yapacağını şaşırdı ama Bayan Thomson ateşlenmişti:

— Haydi bakalım! delikanlı, görelim nasıl Fransız kontu oluyormuşsunuz. Böyle, **kazık** gibi durmayın.

Filimario gülümsedi:

— Bayan, dedi, sizi temin ederim ki, Fransız kontları da ne yapacaklarını şaşırmışlarsa, benim yaptığım gibi **kımdamadan dururlar**. Bir Fransız kontu ancak kendisine **fırsat verilince** açılıp saçılabilir. **Kazık** gibi durdular mı, bütün kontlar birbirlerine benzerler.

Bayan Thomson, Filimario'nun haklı olduğunu kabul etti.

Durumu inceledikten sonra :

— Ama biraz birşeyler görelim canım, dedi; ha şu Fransız kontlarında yoksa şeytan tüyü mü vardır kuzum? **Bleemann'larda**, «Volga, Volga!» diye şarkı söylerken pek göze çarpan bir Fransız kontunu tanımıştım da, adamcağız bacaklarını kıra büke ve kollarını göğsünde çaprazlaya çaprazlaya, fır fır dönüyordu; çok güzeldi doğrusu.

— Bayan, dikkatinizi çekmeme izin verin. «Volga, Volga!» diye şarkı söyleyen ve buyurduğunuz üzere dans eden çok kere Rus kontlarıdır. Ama işin aslına bakılırsa, Rus kontları onu da yapmazlar, besbelli sahte bir Rus kontuymuş sizinki.

Bayan Thomson acele acele:

— Evet, evet, dedi. Doğru. Hay kör şeytan hay! Fransız kontlarının ne halt ettiklerini hatırlamıyorum. Ama siz, siz bu yolda biraz kafa yorabilir misiniz, delikanlılar?

— İzin buyurursanız, bayan, Fransız kontlarının şiarının **zarıflık** olduğunu söyleyebilirim. Fransız kontu incedir ve sadece iltifat etmesini bilir.

Bayan Thomson:

— Tamam, zaten biz de böyle birini arıyorduk!... Tam üstüne bastınız! incelik, nezaket, şiir, lâtin kanı, roman-

tizm, bir yağın romantizm. Romantik görünmesini bilmeyen bir Fransız kontu beş para etmez.

Filimario:

— Evet, dedi; romantizmden nasibini alamamış bir Fransız kontu, kokusuz bir çiçek gibidir.

Bayan Thomson bir divana oturmuştu, Pis ile Settembre'a bir kenarda durmalarını ve Filimario'ya da gelip yanına oturmasını söyledi.

— Haydi bakalım delikanlı, nasıl iltifat edersiniz, gösterin bana.

Filimario boyun bağını düzeltti, hafifçe öksürdü ve tatlı bir sesle :

— Bayan, seviyorum sizi, dedi.

Bayan Thomson:

— Olmaz, diye direndi; bu bayağı.

Filimario hiç istifini bozmadı; yalnız sesi daha tatlı ve daha ciddileşmişti:

— Orası öyle, bayan, adi, hayatın asıl olan herşeyinin âdi oluşu gibi; doğum adi, ölüm bayağı. Herkes doğar, herkes ölür, herkes sever. Bir kadına: «Sizi seviyorum!» demek âdidir; ama sizi sevmek âdi değildir. Sizi sevmek, dünyanın en güzel kadını olduğunuz için, muhteşem bir şeydir. Bir çiçeğe tapmak âdidir; ama Amerika'nın en güzel çiçeğine gönül bağlamak bayağı değildir. Sizi seviyorum bayan, o enfes dudaklarınızdan bir bûse koparmak isterdim, yumuşacık saçlarınızı okşamak isterdim.

Filimario, bayan Thomson'un dillere destan güzelliğini içli bir sesle öylesine dile getirdi ki, kadıncağız provada olduklarını hepten unutup:

— Sevgilim... dedi.

Bir yandan da kendini Filimario'nun kollarına bıraktı.

Pis ile birlikte çıt çıkarmadan sahneyi izleyen Settembre, artık, heyecanını tutamadı ve yüksek sesle:

— Bravo!... diye bağırdı.

Bayan Thomson sıçradı, dudaklarını Fil'in ağzından ayırdı ve işi kendi seviyesine yaraşır bir hoppallığa vurarak:

— Güzel, çok güzel... dedi. Tamam. Yalnız kılık kıyafetinizi azıcık değiştirmeli. Rezalet istemem. Anlıyorsunuz ya, kont.

O akşam, bayan Thomson'un kabul töreni doğrusu muhteşemdi. Bir yığın kodaman ve takıp takıştırmış bir yığın kadın vardı. Pis ile Sett işlerini iyi gördüler ve sempati topladılar.

Filimario ise üstün başarı kazandı. Yedi dolarını, anasının ak südü gibi haketti. Düzünelerce iltifat savurdu, bütün kadınlarla, üstelik dullarla bile dans etti ve bir yığın aptallıkta bulundu.

Köpüklü şarap ile kokteyl (Amerika'lılar bir yığın içki karışımına böyle derler) herkesi çakır keyf etmişti. Ama Filimario, gene de sıkıldığını hissetti. Gönlünü eğlendirmek için bankacı Babith'in karısı ile dalga geçmeğe başladı. On dakika sonra güzel kadın, yarından tezi yok kocasından boşanmağa hazır olduğunu söyledi bizimkine. Fil, teresa çıkmak için kibarca bir bahane uydurdu; bir yolunu bulup Bayan Mobilkel'den ardından seyirtti. O olmayınca salondaki gürültü, konuşup gülüşmeler kadıncağıza pek aptalca geliyordu.

Fil, bayan Mobilkel'i daha fazla üzmemek için yeniden salona döndü. Sıkıntısı birden dağılıverdi: Kendisini sarışın bir İspanyol kontesine, Mercédès de la Sierra'ya takdim etmişlerdi. Ve salonun korkunç havası gerçekten kontesin sınırlarını bozduğundan bizimki, kadını terasa kadar çıkarmak şerefini elde etti.

Başbaşa kalınca Filimario güzel sarışına:

— Ketty, dedi, gene ne dolaplar çeviriyorsun?

Ketty:

— Fil, dedi, nasıl çıktın kodesten? Neden saat sekizde aşağıya inmedin? Arabacı daha fazla bekleyememiş, korkmuş, çekip gitmiş.

Bizimki:

— Paçamı iyi kurtardım, dedi. Ya sen, sen ne arıyorsun burada?

— Fil, Fil'ciğim, görmüyor musun? İspanyol kontesliği yapıyorum.

— Sen de mi büro tarafından gönderildin?

Doya, doya dertleştiler. Bundan sonra Ketty, şimdilik sekiz gün önce rastladığı bir yabancı hesabına «iş gördüğünü» söyledi.

Fil:

— Afyon dalgası mı? diye sordu.

— Yooo, dedi Ketty.

— Dolandırıcılık mı?

— Hayır, bir evlenme dalgası.

Fil çenesini oğuşturarak:

— O halde ciddi, dedi

Sonra, kendisini görmeyince sevgilisinin kılıktan kılığa girdiğini söylediği için Ketty'i salona götürdü. Artık gene cümbüşün uğultulu dalgalarına karışmışlardı, tâ ki Ketty:

— Fil, şuraya bak: Bayan Thomson'la konuşuyor, deyinceye kadar dans ettiler.

Fil gösterilen yöne baktı ve Bayan Thomson'un yanında dev gibi pek göze batan bir adam gördü; karalar giymiş genç bir kız koluna asılıyordu adamın.

Ketty:

— Tam benim tipim, dedi.

Dans sona ermişçi ve Ketty, Filimario'nun kollarından sıyrıldı.

— Gel Fil, seni tanıştırayım. Sen yanındaki küçükle dans edersin, ben de büyükle dalgamı geçerim. Yeğenlerinden biriymiş yanındaki.

İri yarı adam karşısında Ketty'yi görünce gözleri açıldı ve şimdi sahne aynen şu şekilde cereyan etti:

Bay Beden (Şaşkın) — Kontes, bu ne tesadüf!... Müsaade edin de size bayan Clotilde Troll'ü takdim edeyim... Clotil'de, işte size durmadan bahsettiğim kontes de la Sierra...

Clo (Şaşkın) — Memnun oldum, kontes...

Bay Beden (soluk soluğa) — Clo, özür dilerim... başışlayınız beni... bay Dublé... Kontes, müsaadenizle.

Ketty — Evet, evet, dans edelim, bay de Lunebelle!

Ketty ile Giorgino fırıl fırıl dönen çiftlerin akıntısı içinde gözden kayboldular ve Filimario da Clotilde Troll ile başbaşa kaldı.

XI

Jeannette uzaklaştığı sırada, Bess adasına yanaşan Clotilde ile nişanlısı Giorgino, evi darmadağın buldular. Ortalıkta Fil'in, Pis'nin ve Sett'in gölgeleri bile yoktu. Fakat iz olarak bir kapıya iliştirilmiş bir mesaj gördüler: «Bir afyon kaçakçısı çetesinin serseri bir Bill'yle birlikte çeteyi idare eden Ketty'nin biz esirleri, Jeannette teknesi ile yola çıkıyoruz. Saat 10, 19 Mayıs 1885. Pio Pis» sonrası malûm...

Bu durum karşısında dehşete düşen Clotilde:

— Bu olsa olsa gelirken karşılaştığımız tekne ola-

bilir! dedi. Giorgino ne olursa olsun, bu salapuryaya yetişmeli.

Giorgino:

— Yetişmeli elbet! diye karşılık verdi.

Giorgino, bu gözü kanlı heriflerden uzak durmanın, tercihe şayan olduğunu düşünüyordu. Ama, Clo ona kafasını işletmek için fırsat vermedi.

— Giorgino, haydi yata!

Jeannette'e varmak için gerekli rota verildiğinde, kaptan kazanları patlatmakla görevlendirilmiş oldu.

İşte Jeannette ufukta kaybolmak üzereydi. Clotilde, bu delice kovalamı boyunca bir tek söz etmedi. Delfino'nun bütün cıvataları gıcırđıyordu; kumanyacılar da şafak atmıştı. Manometrelere bakıyorlardı. Delfino su üzerinde adetâ uçuyordu; gene de gümrük polisinin mucizevî araya girmesi olmasaydı, taş çatlasa Jeannette'e yetişilemezdi. Yirmi dakikalık mecburî durduruluşta, Jeannette zaman kaybetmişti. Delfino ile Jeannette bir an yan yana geldiler. İşte o zaman Clotilde'in acı acı söylediği sözler:

— Giorgino, beni seviyorsan, şu tekneye atla da Fil'i kurtar; işte tabancam, gerekirse bas tetiğe.

Giorgino birşeyler mırıldandı ve Jeannette'e yöneldi. Clo'yu delicesine seviyordu ve bu aşk yumuşak başlı adamı cesaretlendiriyordu. Bundan başka, gene eli silâhlı bir tayfa tarafından takviye edilmişti.

Burada şunu işareť edelim ki, Jeannette'nin yaklaştığı liman New - York limanı değildi; hattâ liman da değildi öyle, sadece avuç içi kadar, inadına ıssız ve polislerle gümrükçülerden başkasının bulunmadığı bir koydu.

Giorgino Jeannette'e atladı ve yirmi belâlının karşısına dikildi; hepsinin de sağ elleri ceketlerinin ceple-

rindeydi. Bu bizim yaman dostu korkutmadı ama pek hoşuna gitti de denmez.

Giorgino:

— Kaptanla konuşmak istiyorum, dedi.

Bill bir adım ilerledi.

Giorgino:

— Bakın, diye devam etti, bu teknenin güvertesinde bulunan üç asilzade hakkında bana malûmat verirseniz, minnettar kalırım size.

Çam yarması Bill:

— Sen kimden bahsediyorsun? diye sordu. Bu tekne yolcu taşımaz. Kontes de la Sierra'ya aittir, işimiz gücümüz kontesi gezdirmektir.

Bill pek yenilir yutulur bir lokma değildi, onun içindir ki Giorgino biraz dereden tepeden söz etmek zorunda kaldı. Sonunda, gemici de, yumuşak başlı Giorgino'nun polisle işbirliği etmediğine gönlü yatmış olduğundan, ona üç asilzadenin başına gelenleri bir bir anlattı.

Giorgino:

— Bana şu anda nerede bulunduklarını söyleyebilir misin? diye sordu.

Bill sakın sakın:

— Şimdi mi neredeler, dedi, üç efendinin bacakları arasından üç afyon sandığı çıkınca, onlara da kodesi boylamak düştü.

Bu söze, Ketty çıkageldi ve Giorgino eğildi.

Ketty:

— Ne oluyor, kaptan? diye sordu.

Bill Giorgino'yu göstererek göz kırptı, yere tükürdü ve şı karşılığı verdi:

— Hiç, kontes; efendi şu aşağıda gördüğünüz yataın sahibiymiş, bize yol sormağa gelmiş. Pusulası bozukmuş.

— Evet, kontes. Pusulayı şaşırdık; tam deyimi bu. Bozuk bir pusulaya sahip olmak doğrusu gerçek bir belâ; yolu sormak için her dakika durmak gerekiyor.

Hepsi işte bu; ama Giorgino kontesi görmüştü ve bu kadının Pis'nin mesajında sözünü ettiği Ketty'den başkası olmadığını anlamıştı. Ve içinde bir ılıklik duydu. Jeannette'i terkederken Ketty de kendisini hiç de fena bulmadığını ona imâ etti.

— Siz çok ilgi çekici bir insansınız, dedikten sonra, ha, diye devam etti, Çarşamba günü öğleden sonra, saat beş sularında sizinle Grand Mog salonunda bir kere daha görüşmekten memnun kalırım.

Clotilde, Giorgino'yu görünce, kalbi küt küt atarak:

— Ne oldu? diye sordu

Seninki keyifli keyifli:

— Herşey yolunda gidiyor, dedi. Gran Mog salonunda gene görüşeceğiz, saat beşte. Ben ömrümde böylesine cana yakın insan görmedim.

Clo, alık alık ona baktı:

Bir solukta:

— Ayol sen kimden bahsediyorsun? diye sordu.

Giorgino:

— Kontesten, dedi.

— Hangi kontesten?

— Kaçakçı kontesten.

Clo Giorgino'nun boyunbağına asıldı.

— Söylesene bana sen, bay Dublé neredeymiş? diye bağırdı.

— Ha, bay Dublé mi? İçerdeymiş? İçin rahat et-

sin Clo, sahi söylüyorum; hapisteymiş.

Delfino olanca hızla New York'a süzüldü. Düşündükçe Clo rahatladı. Ne de olsa Fil, demek artık emin bir yerdeydi; polisler arasında olmak, kaçakçılar arasında olmaktan çok daha iyiydi. Bu Giorgino'ya da ne olmuştu kuzum, yoksa abayı mı yakmıştı? Ağzını aramalı şunun.

— Bak Giorgino, dedi, unutma ki bu kontes, olsa olsa bir macera kadını, belki de Allah'ın belâsı bir şeydir.

Giorgino omuzlarını silkti:

— Mazur gör, Clo; sen de bir kaçakçıya âşık değil misin? Senin durumun belki daha karışık; Bay Dublé hapiste; Ketty ise bir kuş kadar hür...

Clo soluğunu tutup durdu. Hı... hım... Giorgino baş kaldırıyor. Demek düşündüğüm doğruymuş...

Yavaşça:

— Beni bu durumda yalnız bırakmazsın, değil mi? dedi.

Fakat Giorgino'nun kulaklarında hâlâ o güzel kaçakçının büyümlü sözleri çınliyordu ve başka birşey işitecek gibi değildi.

— Clo, dedi, Çarşamba günü saat 4.30'a kadar yanında kalırım, saat tam 4.30'da ayrılacağım, çünkü traş olmam gerek.

Ve Clotilde, New York'da 8 Haziran 1885 gecesı üç kafadarın pencereden sıvışmış olduklarını öğreninceye kadar, su gibi para harcadı Giorgino'dan meseleyi öğrendiğinde bayağı üzölmüşüü

Öyleyken nasıl oldu da Clotilde ile Fillimario, bayan Thomson'un tertiplediği gecede karşı karşıya gelebildiler, diyeceksiniz?

Nasıl mı?

Kader işte; evet kader. Clotilde'i peşinden sürük-lüyordu.

*
*
*

Şimdi o harikûlâde gecenin üstünden tam beş gün geçmişti. Filimario'nun izini bulmak için, Clotilde'nin New-York'un bütün ajanlarını görevlendirmesi bir se-mere vermemişti.

Üç iğne bir saman balyasında nasıl kaybolursa, üç asırlık de öyle kaybolmuştu şehirde. Ama Clotilde içten içe umutlanıyordu ve elinde bazı ip uçları yok sayılmazdı.

Nitekim 14 Haziran sabahı, Giorgino kontes de la Sierra'nın güzelliğini göklere çıkarırken, oda hizmetçi-si Clotilde'e bir ziyaretçinin geldiğini bildirdi. Bay Pio Pis...

Pis:

— Üç gündür sizi bütün otellerde arayıp durdum, dedi. Allah'a şükür sonunda buldum!...

Clotilde pek neşeli görünmüyordu. Buna rağmen:

— Sayın bay Pis, dedi, maaşınızı iki katına çık-a-rıyorum.

Giorgino böyle durumlarda süt dökmüş kedi gibi durur ve bir köşede oturup kalırdı. Ama şu andaki du-rum olağanüstü bir tepki yarattı onda:

— Beni mazur gör Clotilde, dedi, bu iki maaş uy-durması da ne oluyor?

Clotilde gülerek:

— Ah! Zavallı Giorgino! diye karşılık verdi. Sana Pis'nin düşman kampında bizim casusumuz olduğunu söylememiş miydin? Zavallının akibetini bildirecek bir adamımız olmasaydı bu muzipliğin sonu nice olurdu?

Bunda yazar da suçlu; Pio Pis'in Fil'in korunması-nı sağlamaktan başka bir işle görevlendirilmemiş olduğu-

nu daha önce yazmayı unutmamış olsaydı, okuyucu da Giorgino'nun durumuna düşmezdi.

Pis:

— Bess'e varınca, ne idüğü belirsiz Ketty denen biri tarafından yönetilen amansız bir çetenin ellerine düştük...

Giorgino'nun kaşları çatılmıştı:

— Beni mazur gör, Clo, siz de bay Pis, dedi, gitmem lâzım; beni ilgilendirmeyen hikâyeleri dinlemekten hoşlanmam zaten.

Clotilde, Giorgino'ya sırtarak gülmeseydi, daha nazikçe davranmış olurdu.

Giorgino hışımla uzaklaşınca Pis:

— Bu ne idüğü belirsiz Ketty, diye devam etti, bay Dublé'ye tesadüfen abayı yakmaz mı?...

Clotilde'nin gözleri kıvılcımlandı:

— Abayı mı yaktı? Nasıl yâni?

Pis kızara bozara:

— Hassas noktalara temas etmemeği tercih ederim, dedi.

Clotilde:

— Artık bana bu kadının lâfını etmemenizi rica ederim, diye parladı, devam edin.

Pis devam etti ve son olarak Clotilde, iş olsun diye:

— Sizce, bay Dublé acaba benim hakkımda ne düşünüyor? diye sordu.

Pis garip bir işaret yaptı.

— Galiba, dedi, en samimi arzusu bundan sonra size hiç rastlamamak, sizden bahsedildiğini işitmekmiş.

— Yoksa benden nefret mi ediyor?

— Galiba hayır. Bayan Troll, bay Dublé'nin apayrı bir karakteri var. Düşüncesini ilk gün açtı ama, son-

radan bu mesele üzerinde, ağzından hiç bir lâf alamadık.

Clotilde artık iyiden iyiye soluyordu; oysa kendisi Fil'e rastlasaydı; sanki hiç birşey olmamış gibi, onu gene en saygılı biçimde selâmlayabilirdi. Demek ki o....

Yüreği küt küt atarak:

— Nevaslippe'ye ne zaman dönmek niyetinde? diye sordu

— Tahmini güç. Bay Dublénin cebinde metelik yok, şu afyon kaçakçılığı işinden yakasını bir sıyrabilseydi.

Clotilde gülmeğe başladı:

— Siz ne diyorsunuz? Bay Dublé, daha bir ay önce, annesinden altıyüz milyonluk bir mirasa kondu.

— Mirasa konmadı. konmak niyetinde de değil. Ortada Hintyağı meselesi var.

Clotilde gözlerini iri iri açtı:

— Hintyağı mı? diye sordu.

Pis bu meseleyi olduğu gibi anlatınca, Clotilde bir zafer çılgılığı kopardı.

— Hiç bir şey bitmemiş daha!... Harikûlâde şey bu! Bana meseleyi bütün teferruatıyla anlatın, bay Pis. Olanı biteni en ince noktalarına kadar öğrenmek istiyorum.

İşte şimdi herşey ayan beyan ortada; artık kaderden maderden dem vurulamaz. Daha doğrusu, Clotilde, kendi kaderini kendi çiziyordu ve her olay, bile bile yaratılmıştı aslında.

Hayran olunacak bir mantık, olayları birbirine bağlar ve yazar da kendi hesabına buna memnun olur,

o gerçekten karışık işleri çözmeği ve içinde gönül hoplatıcı değişikliklerin keçi yolları gibi iç içe geçtiği dolambaçlı işlerden hoşlanmaz. Böylece Clotilde ile Filimario'nun karşılaştıkları bayan Thomson'un salonuna dönebiliriz

XII.

— Bay Dublé, acaba size nasılsınız diye sormam saygısızlık mı olur?

Filimario, o yedi dille destan ' soğukkanlılığından daha da ürpertici, vurdumduymaz bir tavır takınarak:

— Hiç de olmaz, bayan Troll diye karşılık verdi. Hem sıhhatime karşı gösterdiğiniz ilgi beni memnun bile eder. İyiyim, bayan Troll, umarım siz de iyisinizdir.

Artık çekişme başlamıştı: Bu, deveyi hendekten atlatmaya benzer bir çekişmeydi ama Clotilde de boyun eğmemeğe iyiden iyiye karar vermişti.

— Umulmadık bir kazanın bizi bu şekilde karşı karşıya getirmesine doğrusu üzüldüm. İyi yolculuk edip etmediğinizi öğrenmeğe can atıyorum.

— Fevkalâde, bayan Troll. Bess adasının o güzel havasından ne kadar memnun kaldığımı ifade edecek söz bulamıyorum doğrusu; destlar başına bir dinlenme yeri.

Clotilde hemen Pis'in yüzünü kızartan ve söylemekten kaçındığı o hassas noktaları düşündü. Gene de o alaycı kibarlığından birşey kaybetmedi.

— Bay Dublé, Bess adasındaki ikametinizin size

iyi geleceğinden emin dim zaten. İnsan kafa dengi kişilerle bir arada oldu mu, samanlık seyrân olur.

Filimario içinde bir burkulma hissetti ve hemen başka bir strateji kullanmağa karar verdi:

— Bayan Troll, üzgünüm, ama acele bir iş beni, sizin tadına doyulmaz sohbetinizden mahrum edecek... gitmek zorundayım. Hayırlı geceler bayan Troll.

Clotilde bir atılıştâ bizimkini durdurdu:

— Yapmayın bay Dublé, yedi dolarınızı kaybedeceksiniz. Bayan Thomson mesainizden pek memnunmuş, öyle dedi bana. Ama ne de olsa bir Amerikalıdır, onlar için iş her zaman iştir. İyisi mi siz beni dansa kaldırın, anlaşmalarınıza uygun değil mi?

Filimario emniyet tertibatı olmadan bir torpili kullanmak için kazanmış olduğu maharetle, Clotilde'in narin güzelliğini ışıl ışıl salonda ortaya serdi. Pis ile Sett harikûlâde çifti delice bakışlarla süzdüler.

Settembre:

— Bana kalırsa, kızın aklını başından alıp, hakkından gelecek, diye mırıldandı.

Pis:

— Bay Duple, müstesna bir insandır: Kızgınlığını belli eden tek söz söylemez, dedi.

Gene de ne olur ne olmaz diye Pis ile Sett kendilerini Clotilde'in imdadına koşmağa hazır bulundurdular ama, işe daha fazla burunlarını sokmadılar. Filimario, hayran olunacak soğukkanlılığını kaybetmemekte olanca dikkatini gösterdi.

Clotilde birden:

— Bayan Thomson, dedi, yedi dolara pek parlak Fransız kontu bulduğunu söylemekte haklıymış.

Filimario avizeye baktı.

Clotilde:

— Bayan Thomson'un yalan kıvracağını sanmam, dedi. «Elimde gecesi yedi dolara bir Fransız kontu var. Hiç yoktan onbeş dolar eder aslında, güzel hikâyeler anlatmasını ve çok hoş iltifat etmesini biliyor». Bayan Thomson bana aynen böyle söyledi. Doğrusu sözüne inanırım; bulunmaz bir dosttur o. Bana da güzel bir hikâye anlatıp iltifatlar savursanıza.

Fil, Giorgino'nun dans ederken sımsıkı kucakladığı Ketty'ye gülümsedi. «Halim harap!» diye düşündü, ama yapacak bir şey bulamıyordu; zaman kaybediyordu. Bu muzip yumurcağı seve seve pataklayabilirdi.

— Hiç de nazık değilmiştiniz; memleketliniz olmama bile kulak asıyorsunuz.

Dans bitmişti. Fil eğildi ve hiç oralı olmadan geriye döndü.

Clotilde Fil'in arkasından:

— Bay Dublè, bana terasa kadar eşlik ederlerse, sarışın kontesin yüreğini ağzına getiririm diye mi korkuyorlar? diye mırıldandı.

Artık zafere ulaştığını hissediyordu. Filimario'ya gelince, tersine hali bitikti. Fakat atalarının dağ deviren metanetini aklına getirdi ve dişlerini sıktı.

— Dünyada hiç bir şeyi, sizinle şu yıldıza kesmiş Amerika göğü altında başbaşa kalma zevkine değişmem.

Bu; sokak lâmbalarının sarı ışığının, klâkson seslerinin, cilâlı bir ayakkabıyı alı pullu gösteren ışıklı ilânların, sadeliğini bozamadığı muhteşem bir Haziran gecesiydi. O zamanlar Harlem henüz keşfedilmemişti ve şehri büyüleyen biricik müzik, Avrupa'nın hasret ko kan müziği idi. Zenci, Beyazın kırbacını unutmamıştı henüz; insanca bir hayatın hayalini kurarak, küçük kulübesinde sessiz sedasız oturuyordu. 1885 yılının bulunmaz bir gecesiydi bu. Aşağıda deniz yıldızlar altında

çalkalanıyor ve kaybolmuş bir vapurun imdat düdüğü umutsuz bir aşk çağrısı gibi inliyordu. Teras genişti, çiçeklerle ve tatlı bir alaca karanlıkla bezenmişti. Parmaklığa dayanmış Clotilde, ilerdeki denize bakıyordu. Filimario'nun yanındaydı işte. Ve aşkın mûcizesi şimdi bir kere daha, kendini gösteriyordu. Bir kadın kinlerini unutuyor ve artık tek şey düşünüyordu, sevdiği erkeğin yanında olmayı. Clotilde oynadığı zorlu oyunu unuttu, o Allahın belâsı Clotilde olduğunu unuttu ve Filimario'yu sevdiğini hatırladı.

— Bay Fil, beni affediyorsun değil mi?

Filimario kılını bile kıpırdatmadı.

Clotilde gene:

— Bay Dublè, dedi mesele umduğumdan fazla uzadı. İnanın başınıza bu kadar iş açmak değildi benim niyetim. Sizi seviyorum Filimario!

Filimario ciddiye almaz bir sesle:

— Siz de mi? dedi. Hey Allahım! Ne sıkıcı monotonluk! Kaçakçıdan tut da milyonere varıncaya kadar bütün kadınlar, birbirine benziyormuş meğer...

Fil üstün gelmişti, kesinlikle üstün gelmişti.

Aşkın büyüğü bozuldu birden. Clotilde dudaklarını ısırırdı

Dişlerini sıkıp:

— Nefret ediyorum sizden, dedi.

Filimario yüzünü yavanlaştırıp gözlerini kısarak:

— Siz de mi? diye bağırdı. Hey Allahım! Ne korkunç monotonluk! Bütün kadınlar birbirine benziyormuş meğer...

Clotilde koşa koşa gene salona döndü. Kadının tek başına döndüğünü gören Pis ile Sett, aptallaşıp, kaldılar.

Settembre:

— Temizlemiş, dedi.

Pis:

— Ağzını hayra aç, dedi; bu oyunun bir ölümle sonuçlanması gerekirse, cesedin bayan Troll'den de Bay Dublé'den de başkasına ait olmasını tercih ederim.

Bu arada Bay Dublé, gülerек keyifli keyifli çıkageldi. Bizimki arkadaşlarına rapor verince, Sett pek kaygılan-
dı.

— Sizi sevdiği için başımıza gelen ortada.. Ya şimdi sizden nefret ettiğine göre olacakları bir düşünün.

Giorgino ancak kontesi selamlayacak kadar zaman buldu. Clotilde onu kolundan çekti ve gık bile dedirtmeden otele kadar kendisine eşlik etmesini kibarca söyledi.

Araba bindiklerinde, Clotilde:

— Giorgino, diye köpürdü, domuz herif beni kâinatın sanki son kadınıymışım gibi hakir görüyor. Giorgino anlıyor musun?

Giorgino:

— Evet anlıyorum, dedi. Ama doğrusu senin ona oynadığın oyun da yenilir yutulur cinsten değildi.

— Oyun! Oyun! Hep lafı buraya getiriyorsunuz. Kendisini sevdiğimi söyledim de bana körolası kafasını sallaya sallaya: «Ya! siz de ha!» dedi.

Giorgino:

— Sana bu karşılığını verdi bay Dublé? Gerçekten bu karşılığı mı verdi?

— Evet.

Giorgino hayran hayran :

— Doğrusu ya, yabana atılacak bir cevap değil! dedi. Tarihe geçecek bir karşılık bu.

Clotilde, böyle aptal aptal sözler söylemekten vaz-

geçmesse suratına bir tokat yiyeceğini Giorgino'ya soğuk soğuk bildirdi. Zavallı dilini tuttu.

Clotilde:

— Bu inatçı herifi öldürmeliyim, diye bağırdı.

Giorgino ezile büzüle:

— Bence, dedi, onu öldürecek yerde, evlenmelisiniz onunla.

Clotilde ilkin, Giorgino'ya tokat aşketmenin tam sırası, diye düşündü; sonra gene, meseleyi ölçüp biçti: Giorgino belki de haklıydı, kim bilir?

Gece, Clotilde düşündü, uyudu uyandı düşündü; ama çok çok düşündü.

XIII.

Sıraladığımız garib olayların ertesi günü, bizim üç asılzade bakımından, gerçekten civcivli oldu.

Ajanın sağ kolu öğleye doğru bizimkileri görmeye gelince, heyecanlı bir gösteri ile karşılandı. Bayan Thomson pek memnun kaldığını söylemiş ve ücretlerini iki misline çıkartmıştı. Hele, Filimario'nun başarısı karşısında, haftalığı elli dolara, iki yıllık bir anlaşma yapmağa hazır olduğunu bildiriyordu.

Safdil adam:

— Tek sakınca, bayan Thomson biraz alıngandır, evlenme teklifinizi reddedeceğini sanmam, dedi; sizin içinde fena bir iş olmasa gerek.

Fakat Filimario, artık asılzade olmak istemediğini bildirdi; memur olmağı tercih ederdi.

Karşısındaki:

— Hakkınız yok, delikanlı, diye söylendi. İlk başarıda hemen durmamalı; fırsat bu fırsat deyip, elli dolara

konmalı insan. Sizin gibi bir adama burada her zaman iş vardır. Bakın söz gelişi, bugün iyi bir işim var.

Adam, bizimkilere ayrı ayrı çalışmakta bir mahzur görüp görmediklerini sordu.

Filimario:

— Hiç bir mahzur yok, dedi.

Öteki keyifli keyifli:

— Çok iyi, dedi. Şu halde bay Pis'ye hemen iş buluyorum. «Coper İnstitute» de bir işçi mitingi var, şimdi. Otobüs şöferleri bilmem neden gayri memnunlarmış. Otobüs şirketleri bir bozguncu istedi. Altı hatip konuşacak ama bir Bettel var ki ağzı en kalabalık odur; konuşmasını beceren bir o vardır içlerinde; nazariyeden dem vurduğu, durmadan ortalığı birbirine kattığı için onu engellemek lâzım. Aslında bu zor değil; cereyanı kestirmek yeter. Herifçiöglü küplere biner o zaman, sövüp sayar; polisler kendisini götürürler, miting de böylece suya düşer; işinize geliyor mu?

Pis:

— Yalnız... diye geveledi.

Önemli bay hemen sözünü kesti:

— Bu işte hiçbir tehlike yok ki. «Cooper İnstitute» de mitingler hep aynı olur: salonda kodamanlar, erkekler kadınlar vardır; mitingi yapanlar dışarda, sokaktadırlar. Yarınki miting de, salonda, gene polis müdürleri, otobüs şirketlerinin müdürleri ve otobüs şöferlerinin cehennem dibini boylamasını isteyen herkes bulunacaktır. Şöförler dışarda olacak ve kendi aralarında büyük nutuklar çekeceklerdir.

Yüreğine su serpilen Pis:

— Öyleyse, dedi, kabul ediyorum.

Önemli bay:

— Herifleri güldürmenin yolunu bulursanız, onbeş

dolar alırsınız. Yok, çenenizi kapatırlarsa, sekiz dolar. Eh, kapı dışarı edilerseniz, dört dolara düşer ücretiniz. Okuma biliyor musunuz?

Pis:

— Bilirim, dedi.

Adam kendisine bir broşür uzattı.

— Burdan meseleyi teferruatıyla öğreneceksiniz; içinde Bettel'in gerçekten parmak basacağı noktalar üzerinde açıklamalar göreceksiniz. Şuna bir göz gezdirin de herifçiöglu ne numaralar çeviriyor görün. Size tahsis edilmiş bir de koltuğunuz var. İşte davetiye.

Pis broşürü aldı ve adam devam etti:

— Bir de, boşanma servisinde 25 dolarlık bir iş var. Tanınmış bir kadının, kocasının önünde, göz göre koluna girilecek.

Settembre:

— Kabul ediyorum, dedi; 25 dolar temiz para.

Adam güldü:

— Bence de öyle ama, biz bu paray ı bahşış diye vermiyoruz. 25 doları gözden çıkarıyorsak, değer de onun için; mesele sandığınız kadar kolay değil öyle.

— Niçin? kadın razı değil mi?

Adam:

— Kadın razı, diye karşılık verdi; razı olmayan kocası; herifte ensem kadar yumruklar varmış.

Settembre omuzlarını bir metre havaya kaldırdı; katıla katıla güldü.

— İşte içinde her derde deva bulunan bir dolap. İçinde boks eldivenleriyle bir talaş torbası var. Azıcık bir antreman fena olmaz. Bütün bunları alıp otele götürün. Kadın dedi ki, sağlı sollu vurmahymışsınız; kafasına vurmak hiç işe yaramazmış; duvara vurmuş gibi olurmuşsun.

Pis ile Sett yola düzüldüler.

Fil:

— Bu akşam otelde buluşuruz, demişti.

Fil ile o kapı gibi adam bir başlarına kaldıkları zaman, simsar ellerini çırptı:

— Arkadaşlarınızın da kendilerine uygun iş bulmalarına memnun oldum. Şimdi elimde öyle bir iş var ki sizin için biçilmiş kaftan. 500 dolarlık bir iş bu. Herşey yolunda giderse, bahşiş de caba. Bütün masraflarınız ödenecek. Sakın cimrilik yapmayın.

Fil muvafakatını bildirdi.

— Sesinizdeki zarefetten de faydalanırız.

— Efendim, dedi Filimario, işte o işte yokum. Sizi temin ederim ki ses öğretmenliğini beceremem.

— Ses öğretmenliği mi? Kim size ondan bahsediyor? 5 dolar verirler ses öğretmenliğine. Hayır, ben size asıl zadelere yaraşır bir iş teklif ediyorum. Her şey garantili. Zaten sütkuzusu da değilsiniz, işi bir çırpıda kavrarsınız. Hayır demeden önce, gidip bir görün işi. Bu akşam saat 7 de Imperial Otel'i'ne gidin, Bay Stick'i bulun.

Peggy, güzel yosma, içeri damlamıştı. Fil eğildi.

— Bay Stick'i ziyaret edecek yerde, bu harikûlâde güzeli ziyaret etmekten dem vurulsa, seve seve giderdim, diye içini çekti.

— Tamam, diye gürlledi, bir bu eksikti. Bakın dostum ben size milyonerlere yaraşır işler bulmak için çalışıyorum, buna karşılık hiç olmasa, Peggy'yi bana bırakın, olmaz mı?

Fil gülerek:

— İnanın ki, dedi, ben kibar bir adamımdır, hepsi o kadar. Yanlış anlamayın. Size Peggy'nin Brodway'ın en güzel kızı olduğunu söylüyorsam, bu samimiyetimin ifa-

desi; Peggy'e göz koyduğum için değil, gerçek olduğu için söylüyorum bunu.

Bizim işinin eri üç asilzade için gün, gerçekten civ-civli geçti.

Pio Pis, otobüste broşürü baştan aşağı okuduktan sonra, mitinge girdi ve koltuğuna yerleşti. Bayramlıklarını giymiş şöförler söz aldılar, daha doğrusu ıvrır zıvrır bir kaç lâf ettiler, derken bay Bettel çağdaş düzenin girdisi çıktısı hakkında ateşli sözler söylemeğe başladı ve tarih dağarcığını ortaya döktü. Pio tepeden inme ama kibarca söz istedi ve karanlıkta kalan bir nokta üstüne soru sordu. Bettel kızardı ve işin içinden güç sıyrıldı. Pio hiç üstelemedi; gene yerine oturdu ve tekrar tekrar teşekkür etti.

Sağındaki ona doğru eğilerek:

— Buradan kalkıp giderseniz elli dolar var, dedi.

Solundaki bunu işitmişti ve karşı taaruza geçti:

— Kalıp ta işi alevlendirirseniz, yüz dolar.

Solundaki adam yeniden:

— Yüz elli dolar, diye mırıldandı.

— İki yüz, dedi sağındaki.

— İkiyüz elli!

— Üç yüz!

— Üç yüzelli!

— Dört yüz!

Pio Pis bu işe şaşırıp kalmıştı. İki hasım, dişlerini sıkarak rakkamları arttırdıkça, ikisi arasında kalmış Pio, tavukların yaptığı gibi, başını bir sağındakine bir solundakine çeviriyordu.

Sonunda soldaki bay:

— Yirmi altı bin üçyüz elli! dedi.

Öteki:

— Yirmi yedi... diye başladı. Ama durdu: dışarda bile yankılar uyandıran alkışlar, bütün salonda çınliyordu. Bettel sözünü bitirmişti ve selâm veriyordu.

Sağdaki bay kahkaha kopardı ve soldaki de ondan aşağı kalmadı. Pio soğuk terler dökmüştü; aklı başına gelmişti ama iş işten geçmişti. Oyuna getirilmişti. Yaralı bir aslan sandı kendini; kâğıtlarını toplayan Bettel'e kapının eşiğinde yetiştirdi ve önüne dikildi. Adamı hayran olunacak bir lâf ebeliğiyle çeneye tuttu, yerinde çiviledi, heyecana düşürdü. Bir mola vermeden, gözlerini Bettel'den ayırmaksızın, bir yarım saat konuştu, adamın söylevini bir bir çürüttü; paçavraya çevirdi hatibi; halsiz bıraktı. Sonunda Bettel yürekten elini sıktı bizimkinin.

— Efendi, dedi, öyle yerinde deliller gösteriyorsunuz ki beni bile yenebilirdiniz. Bütün bunları salon doluyken söylemiş olsaydınız, canıma okurdunuz.

Pio arkasına döndü. Koca salon bomboştu. Çoktan herkes işinin başına dönmüştü. Bizim zavallı asılzade başını salladı.

— Onbeş dolar uçtu havaya! diye içini çekti..

— Bir ajan hesabına mı çalışıyorsunuz?

— Evet, ya siz?

— Ben mi? Hayır, ben mücadele aşkıyla çalışıyorum, diye karşılık verdi. Bu yol sapadır biraz ama, sonunda muhakkak kazanır insan.

Settembre'ın macerası daha renksiz geçti. Söylenen yerde kadını buldu, dosdoğru yanına gitti ve ona kolunu uzattı. Avdan, zeplinlerden ve Barnum'un son atreksiyonlarından söz ettiler. Birden bir çalılıktan gürleyen bir adam çıktı ve kadın Sette:

— Sağlı sollu vurunuz, dedi. Kafasına vurmayın, duvara vurmuş gibi olursunuz.

Sett'in ne de olsa kendine göre dümenleri vardı; adanın kafasına öylesine sert bir şekilde vurdu ki bir kaç saniye içinde yumruk büyüklüğünde bir şiş meydana geldi tepesinde. Adam bir koşu avukatın yolunu tuttu.

Koca gözden kaybolunca Settembre:

— İyi oldu mu? diye sordu.

Kadın kollarına atılarak:

— Evet, diye inledi; ben ömrüm boyu sizin gibi güçlü kuvvetli gözü pek bir adam bulmağı yaşattım içimde.

Pis'nin onbeş, Settembre'nın yirmibeş, cem'an kırk dolar uçmuştu havaya.

Ne varki iş bununla bitmedi, hesabı tam yapmak için, şunu da söylemek boynumuza borçtur ki, aslında havaya uçan, onbeşi Pis'nin, yirmibeşi Sett'in, beşyüzü Fil'in olmak üzere, tam beşyüz kırk dolardı.

Filimario kararlaştırılan saate otele geldi ve bay Stick'i sordu, adam Filimario'yu tenhaca bir stüdyoda kabul etti. Bay Stick, İmperial Otel'de hatırı sayılır bir insana benziyordu. Ağzından dirhemle lâkırdı çıkan ufak tefek bir adamdı. Fil'i şöyle bir süzdü.

— Aynasızlarla başınız belâda mı? Serbestçe dolaşabilir misiniz? Kâğıtlarınız? Verirmisiniz bana.

Keyiflenen Fil:

— Başım hiç te belâda değil, kuş kadar hürüm, dedim.

— Güzel! İş hem kolay, hem de çetrefil. Biri adına üçüncü bir şahısla dostluk münasebetleri kuracaksınız. Bu şahsın ciddi mâli zorlukları varmış; bu durum işi kolaylaştırıyor; ama dikkat edin, herif sinekten yağ çıkaracak kadar zekidir ha, bu işe dört elle sarılmak gerek. Tekrar ediyorum size, çok temiz bir iş. Adamla münasebet kura-

caksınız sadece: dostluğunu, güvenini kazanacak, derken onun başına öyle bir çorap öreceksiniz ki, artık onu, ancak herhangi bir insanın mucizevî dahli bu işlerin içinden çekip çıkarabilecek. Hizmetiniz için ne kadar para isterseniz var.

Filimario:

— Demek bir şantaj meselesi, diye üstüne gitti.

Küçük adam sinirlendi:

— Ben bir kötülükler emprezariosu değilim: Bill Stick'im ben, kime isterseniz sorabilirsiniz, herkes tanır beni. Başınıza gelecek herşeye karşı garanti verebilirim. Zaten, kendiniz de göreceksiniz bunu. İş kabul ediyor musunuz?

— Prensip olarak kabul ediyorum; ancak meselenin ne olduğunu iyice öğrendiğim zaman, size kesin bir karşılık verebilirim.

— Kabûl. Sizi ilgili şahısla münasebete geçireceğim.

Bay Stick dışarı çıktı sonra gelip Fil'e ikinci katta, 87 numaralı odada beklediğini bildirdi.

Fil 87 numaralı odaya çıktı, kapıyı çaldı, içeri alındı ve bir kaç dakika bekledikten sonra, bir kapı açıldı, Clotilde girdi içeri.

Clotilde ilkin sapsarı sonra kıpkırmızı kesildi. Fil adabına uygun bir şekilde eğildi.

— Bay Stick bana, sizin adınıza bir adamla münasebete geçeceğimi söyledi. Kesin karşılığımı vermeden işi prensib olarak kabullendim. Emrinize hazırım.

Clotilde oturdu. Bay Stick temiz bir dayak istiyordu.

«İnanız bana: size uygun bir insan bulurum!» demiş-

ti. Aptal herif işi rezil etmişti. Clotilde'nin içinden şöyle demek geçti:

«Bakın dostum; adı yedi dilde dolaşan bir Filimario vardır. Bu Filimario domuzuyla dostluk kuracak ve onu bir tuzağa düşüreceksiniz. Öyle ki bana muhtaç olacak ben de kendisine: «Ya Amerika cezaevlerine dönünüz, ya da yaptığınız saygısızlıklardan ötürü benden alçak gönüllülükle özür dileyiniz, amma sahici bir alçak gönüllülükle».

Kafası kopasınca Bay Stick...

Bula bula bu Filimario domuzunu bulmuştu!

Filimario:

— Emirlerinize amadeyim, diye tekrarladı.

Kafasına birşey atmak geçti içinden Clotilde'nin. Hır-sından gözlerinden boncuk boncuk yaşlar birikmişti. He-men kendine hâkim oldu. Ya şu Pis avanağı!...

Neden önce haber vermemiştii sanki? Ne de olsa bir-şey söylemek gerekiyordu.

— Üzüldüm doğrusu, dedi, fikrimi değiştirdim, vaz-geçtim o işten.

Müthiş bir öfke ile ekledi:

— Zaten beceremezsiniz siz bu işi: dolap çevirecek insan, sinekten yağ çıkaracak kadar açığöz olmalı.

Filimario eğilerek:

— İltifatınıza teşekkürler, dedi.

Sonra salonu terketti ve Clotilde adabımuâşerete hiç de uygun olmayan bir kızgınlıkla eşyayı altüst etmeğe baş-ladı.

Pacquebot ünlü Gerçek Martavallar'ında anlatır ki, bir güllenin bacaklarını, ve kafasının bazı kısımlarını

uçurduğu prens de Kemel, kendisine ne alemde olduğunu soran general Dulubac'a «teşekkür ederim, çok iyiyim, ya siz?» diye karşılık vermiş.

Bu, doğrusu akıllara durgunluk verecek ölçüde iyimser bir cevaptır.

Ama bu, Dublé'nin zafer dönüşünde, Pio Pis ile Settembre'a verdiği cevaptan daha iyimser değildir. İşin nasıl gittiğini soran arkadaşlarına Filimario.

— Dehşet! dedi.

Doğrusunu söylemek gerekirse, hanidir Filimario, kendi «dehşet» lerinden böbürlenmiyordu. Onu Clotilde kaygılandırıyordu; bu cehennem olasıca dişi papağan gerçekten aşıkça, iş ciddileşiyor demektir. Bir hava değişikliği fena olmazdı.

XIV.

Bizim para canlısı üç kafadar, soluğu gene ajanda aldılar. Koca adam hosnutsuzluğunu şöyle açıkladı:

— Doğrusu üçünüz de başıma iyi iş açtınız. Otobüs şirketine çatacak yer arayan tramvay şirketi mensupları, sizi, çocuk yerine koymuşlar, azizim bay Pis. Kocasından yakasını kurtarmak isteyen bayan bana bildirdi ki, sayın bay Bett eğer kendisiyle evlenmezseniz, bundan böyle boşanma meselelerinde bana hiç bir yardımda bulunmayacakmış. Şimdi son kocasına pasaportu verecek, beni de tepeletecekmiş. Bütün bunlar, şüphesiz kötü şeyler. Ama öyle önü alınmaz felâketler değil.

Peggy içeri girdi ve Fil'e gülümsedi.

Ajan:

— Yeni bir iş var. dedi Cleveport'a kadar küçük

bir gezinti yapacaksınız. Ciddî bir şirketin patronu ile anlaşmağa çalışacaksınız. Para oluk gibi. İşte tren, vapur biletleri ile öteberi masraflarınız için elli dolar.

Fil kabul etti. Şu anda istediği tek şey New - York'tan basıp gitmekti. Öbür iki kafadar da şüphesiz onunla aynı fikirdeydiler. Hemen ertesi gün yola çıktılar, yazar onların yolculuklarını artık noktası noktasına anlatmayı yersiz buluyor. Şimdi onlar Cleveport'da dünyalığı bol bir adamın salonundadırlar.

— Size vermek istediğim iş hem kolay, hem de eğlenceli. Bizim şirket yarın, yüzen yeni bir kumarhane açıyor. Bu işe koca bir gemi tahsis edilmiştir; iş şüphesiz «Yüzen kahve ve dans salonu» adı altında yürütülecek. Ama, zamanı geldi mi, rulet çıkacak ortaya. Bir sürü insan katılacak geceye. Gemi bir yirmi kilometre kadar engine açıldıktan sonra, demirlenecek, Okyanusta bir ışık adası, müzik, dans, viski, ay ışığında yemek ve ortalık ağarana dek hakara. Müthiş bir şey değil mi?

Common Law, 1883 yılında yâni hikâyemizin geçtiği tarihten iki yıl önce, New - York Devleti'nde yürürlüğe girmişti. Bu yeni kanun, pazar günleri çalışmak, satmak, nişan tahtasına nişan almak, avlanmak ve balık tutmak, at yarıştırmak ve tiyatro gösterileri düzenlemek gibi işleri yasakladıktan başka, haftanın bütün günlerinde talîî oyunlarının oynanmasını men ediyordu. Kim ki suç üstü yakayı ele verirse, yirmidört saatte kazandığının ya da kaybettiğinin beş katı bir para cezası vermek zorundaydı. İş sahibine gelince, bin dolar para cezasına ve iki yıl hapse mahkûm oluyordu. O zaman birinin kalkıp ortaya yüzen bir kumarhane tasarısı atması ve bunun da bazılarınca heyecanla karşılanması okuyucuyu şaşırtmaz sanırız.

Filimario tasarıyı yerinde buldu ama arkadaşları ile kendisinin bu işte nasıl yardımcı olacaklarını doğrusu henüz kestirememişti.

— İnsanlar yenilikleri hemen kabul etmezler ve kimse ilkin para kesesini ortaya çıkarmağa kalkmaz. Siz fedaî olacaksınız. Her gece elinize binlerce dolar vereceğiz, siz de milyonermişsiniz gibi oynayacaksınız. Parayı idareli harcamaya kalkmadan oynayın, hiç oralı olmadan kaybedin, kazanın; son hesap görme ânında korkunç zararlardan kaçınmak için, kimilerinin gözleri faltaşı gibi açılarak oyununuzu kollamalarını sağlayın; adam başına günde beş dolar, yer ile yeme-içme de bedava. Kendi hesabınıza oynamak yasak.

Üç asılzade işi kabul ettiler ve başlangıçları pek parlak oldu. Dünya yıkılmış da umurlarında değilmiş gibi oynadılar, gülerək müthiş paralar kaybettiler ve esneyerek gene kazandılar. Gün doğarken patron, Fil'e, Pis'ye ve Sett'e bol keseden iltifatlar savurdu, bu yetmiyormuş gibi de, iki kat para ödedi.

İkinci gece, yüzen kumarhane ana - baba günü oldu; üçüncü gece de öyle ve dördüncü gece, cankurtaran sandallarına bile yerleştirilen barlar kurulması gerekti. Amerika'nın en gözde kadınları, en arpası bolları, en güzelleri birbirlerine randevu verdiler. Kasa başında memurlar, dolarları markalara çevirirken ter döküyorlardı. Doğrusu Fil milyarder gibi oynuyordu. Çekirdekten yetişme kumarbaz gibi, kaybetti, kazandı. Gece yarısına doğru, bir kucak dolusu markayı beş bin dolarlık bir banknota çevirerek, bir oyun masasına yaklaştı ve kâğıt parayı bir numaraya bastı. Masada bulunanlar, şimdi yürekleri ağızlarında, onu seyrediyorlardı.

Krupye:

— Yapamayız, dedi. Kazandınız mı kalkıp size üç milyon altı yüz bin dolar öderken akla karayı seçeriz sonra.

Fil alaylı alaylı hafiften gülümsedi ve direktöre yaklaştı.

Direktör yüksek sesle:

— Kabul, dedi.

Salonda çıt yoktu. Rulet dönmeğe başladı, sonra-12 nin üzerinde durdu. Filimario teknil parasını 25'e basmıştı. Gözler biziinkine çevrilmişti.

Kendisini ağzı iki karış açık seyreden garsona:

— Haydi, dedi, bana şu dışardaki küçük masaya havyarla bira getir bakalım.

Doğrusu alkışlanmadıysa da herkesin takdirini haketti.

Arkasından hafif bir ses:

— Bay Dublé, diye mırıldandı, harikûlâdesiniz. Başkalarının parasını imrenilecek bir aldırmazlıkla kaybediyorsunuz.

Hafif ses Clotilde Troll'ün sesiydi ve Clotilde Troll Filimario'nun masasında yer aldı. Fil kılını bile kıpırdatmadı.

— Epey ilerlemişsiniz, bay Dublé, herhalde bu işe 7 dolardan fazla para alırsınız.

Filimario ayağa kalktı ve geminin tâ en ucuna biraz hava almak için yürüdü. Clotilde hanım hanımcık peşine düştü.

Clotilde:

— Benden özür dilemek için doğrusu çok hoş bir yer seçtiniz, kaç gecedir bunu bekliyordum, diye mırıldandı. Bütün bu sempatik insanlara sizin ne dümenler çevirdiğinizi kalkıp anlatmak, benim bile hoşuma gitmez. Bu kibarıık delisi Amerikalılar tarafından

suya atıldığınızı görmek pek hoşuma gitmezdi doğrusu.

Bu yüzünüzce bir davranıştı. Bereket versin Filimario hiç oralı olmadı.

—Bayan Thomson'un evinde kötü bir iş mi yaptığımı söylemek istiyorsunuz? diye sordu. Garib. Siz sanki hatâ işlemez misiniz? New - York'ta bir Dublé yok. Benim şe...

Clotilde heyecanlı:

— Hayır, hayır, diye sözünü kesti; bütün dünyada sizin gibi bir tek Dublé var.

Sonra daha ileri - geri söz söylemekten çekinerek:

— Ne güzel; dedi.

Filimario umursamazlıkla:

— Evet, ne harikûlâde bir manzara, dedi.

Ve bu sözü söylerken de, Clotilde'i omuzundan tuttuğu gibi denize attı.

Clo'nun denize düştüğünün ertesi günü, Amerikan gazetelerinde bu konuyla ilgili olarak çıkan yazıyı buraya kelimesi kelimesine almak doğru olur.

«New - York'un en zengin insanları, bir kaç günden beri, bir Cleveport şirketinin koca bir buharlı gemiyi bu işe tahsis ederek açtığı «yüzen kahve dans salonu» nda akşamları buluşmak üzere randevulaşıyorlardı.»

«Dün gece de, Okyanus Köşkü adlı salon her zamankinden daha da kalabalık olarak, Cleveport'dan demir aldı. Gece yarısına doğru gemi, kıydan hemen hemen 20 mil açığa geldiğinde ve gürültü patırtı alıp yürüdüğü anda, garsonlar, hizmetçi kızlar ve denizciler tahancalarını çektiler ve ordakilere, gümüşlerini ve mücevherlerini ortaya çıkarmalarını söylediler. Yağmadan yükünü tutmuş kurnaz korsan-

lar, geminin çektiği üç filika ile engine açılmadan önce, soyulup soğana çevrilmiş zavallı kurbanları da, bir odaya tıkışlardır. Bu «Okyanus Köşkü»'nün yalnız bir bar değil üstelik kumarhane olduğu da gün gibi açıktır. Salon müşterilerinden kaldırılmış para ve mücevheratın pek yüklü olduğu sanılmaktadır.»

Filimario'nun beklemeden davranışını işte bu havadis açıklar. Bizimki ilk anda sanılacağı gibi soğukkanlılığını kaybetmiş değildi, sadece bu allahın belâsı Clotilde'i kaldırıp denize atmak gibi bir isteği içten içe duymuştu o kadar. Ama salondan içeri bakıp da, krupyelerle barmenlerin tabancalarını çektiklerini ve zavallı oyuncuların üzerine çevirdiklerini görünce iş değişti.

Clotilde'nin denize atılışını Filimario'nun suya atlaması takip etti.

Clotilde sırtındaki gece tuvaletiyle çırpınıyordu. Fii onu saçlarından vakaladı ve pupaya doğru yüzdü. Buharlı dört filika, dalgaların âhengine uymuş inip kalkıyordu. Fil içlerinden birine yaklaştı, acı alaylar savurarak Clo'yu ona bindirdi, halatı çözdü, dümenden uzaklaştı ve bir şeytan gibi yol aldı.

Ay bir bulut yığının ardında kaybolmuştu ve bizimkiler de kör karanlıkta meçhûl bir istikamete doğru yol aldılar.

Clotilde ağzını açmadı. Salonda olup biten üzerine konuşmanın zamanı değildi; ama gene de soracak hiç bir şeyi yoktu. Yalnız sonunda, dayanamadı. Alaylı bir sesle:

— Beni haydutlardan kurtardığınız için size teşekkür ederim, dedi.

Fil sesini çıkarmadı ve dümene tam çark yaptırdı, filika gemiye doğru süzüldü.

Clotilde:

— Olmaz, bay Dublè, yapmaynız bunu, dedi. Şaka ediyordum.

Fil yeniden bir yarım çark etti ve filika yine meçhûl istikamete doğru, derin bir sessizlikle ilerledi. Birden sert bir şeye çarptı. Fil ile yol arkadaşı kendilerini bir kayalıkta buldular. Yola koyuldular. Clo Filimario'nun ardından yürüyor ve soğuktan titriyordu. Güç-belâ bir kayalığı aştılar ve sonunda bir düzlüğe vardılar. Güneş doğuyordu.

Fil:

— Bak sen! dedi; Bess adasına düşmüşüz.

Sert toprağa ayak basar basmaz gene konuşma illetine tutulan Clotilde gülerek:

— Konuğumsunuz, dedi. Beni korsanların elinden kurtarıp evime kadar getirmeniz doğrusu ne takdire değer bir kibarlık!...

XV.

Eve vardıklarında güneş parlıyordu. Bir pencere güçlük çıkarmadan açılıverdi. Odada gene bir yase-min kokusu vardı ama, Clo sarışın kontesler üzerine hiç bir şey düşünmedi. Elbiselerinden şıpır şıpır su damlıyordu. İlk işleri elbiselerini değiştirmek oldu. Filimario arkasına bay Troll'ün bir elbisesini geçirdi. Bu elbise bizimkine iyi-kötü yakışmıştı. Clotilde'e gelince, bir çırpıda gene zârifliğini, cür'etkârlığını kazanmıştı.

Ama Filimario onun bu hâline bilhassa aldırmaksızın, gidip bir köşeye oturdu.

— Bay Dublè, omuzlarınız çok güzelmiş. Bu kadar harikûlâdesini doğrusu pek az gördüm.

Filimario karşılık vermedi.

Clo:

— Ardında güneşin battığı «Mont Rose»'u gördüm ama, diye devam etti, itiraf ederim ki omuzlarınızın görünüşü güzellikte onu bile geçer.

Bu söz üzerine Filimario ayağa kalktı ve gidip körpe kızın önüne dikildi.

— Bayan Troll, dedi, sizi tanımadan talihim yaver gidiyordu, sizsiz geçen günlerimden hoşnuttum. Oysa siz, korsanlık numaralarıyla hayatıma girdiniz, beni amansız bir duruma soktunuz. Bana hayatı zindan etmek için en akla gelmedik usûlleri kullandınız. Acaba bir kere olsun, bütün bunların sebebi hikmetini söyleyebilir misiniz Lana?

Clotilde:

— Bayan Thomson'un terasında, galiba bir kelime ile anlatmıştım.

Fakat bu sözü söylediğine hemen pişman oldu. Hay kör şeytan hay, şimdi ağzına kadar dolu bir salonun terasında değillerdi, denizin ortasında kaybolmuş küçük bir adada bulunuyorlardı. Bir erkekle yalnızdı; Onun'la yalnızdı. Clotilde ömrümde ilk olarak garip bir korku duydu. Kaygıyla Fil'e baktı ve onun dudaklarında acı bir gülümsemenin belirdiğini görür gibi oldu.

Durumun kendisine verdiği hoşnutsuzlukla:

— Bahsetmiyelim şimdi bundan, dedi. Başımı biraz dinlendirmeğe çok ihtiyacım var.

Gidip odasına kapandı, kapısını sürgüledi ve ancak öğleye doğru salona döndü.

O zaman Filimario'ya:

— Bana huzurunuzla daha ne kadar şeref vereceksiniz? diye sordu.

Bizimki bu soru karşısında şaşırdı:

— Kalkıp gitmek sizin kadar beni de memnun ederdi, dedi. Ama ne yazık ki şu anda buna imkân göremiyorum. Bess adası ile New-York arasında muntazam bir vapur seferi olduğunu sanmam.

Clotilde:

— Evet doğru, böyle bir sefer yoktur, dedi; Ama belki filika işinize yarayabilir.

Filimario ona bir sözü iki kere söyletmezdi; ama yanına vardığında gördü ki elde kalan enkaz bir hamur tahtasından daha geniş değildi. Dünyanın en dayanıklı iradesi ve yatana atılmayacak bir hünerle, bu enkazdan yapılsa yapılsa bir sandalye yapabilirdi. Ama bir sandalye şu anda hiç bir işe yaramazdı. Filimario kendini çâresiz ve kıvrılmış hissetti.

Kapılarla pencereler sıkı sıkıya kapalıydı. Bizimki kapıyı tıklattı, ses gelmeyince açmağa kalktı.

Yüksekten gelen bir ses:

— İlle de açılsın demek bir işe yaramaz, dedi. Dışa açılan her delik kitlenmiş ve arkası da eşyalarla doldurulmuştur.

Filimario:

— Bütün bunlar ne demek anlamıyorum, dedi.

— Şu demek ki, ben kendi evimde oldu mu, canım ne isterse onu yaparım. Size adayı kapayamam ama, evimi kaparım. Benim de kendime göre usûllerim

var. Şimdi, özür dilerim bay Dublè, boğazımı düşünmek zorundayım. Ambarımı ağzına kadar yiyecek dolu buldum ve bir kurt kadar açım.

İşte tarihin en garip muhasarası böyle başladı, en garip muhasara çünkü kuşatılan dışarda, surların dışındaydı ve kuşatan da içeride, takviye kuvvetlerinin başıydı.

Fil uzun zamandır yemek yememişti ve Clo ise şu anda pencereden biziinkine ballandıra ballandıra, havyarlı bir sandviç veya konserve jambon gibi yiyeceklerden anlatmağa koyulmuştu. Fil'in ömründe aklına gelmezdi şu başına gelenler. Şu Allah'ın işine bak; bir zamanlar Ketty ile yirmi kaçakçı; şimdi de Clotilde Troll.

Akşama doğru, Clotilde Troll gene pencereden göründü ve teslim bayrağını çektirebilmek için bazı noktalara işaret etti:

— Gök korkunç bulutlarla dolu, bu gece yağmurda sıçana dönecek olana acıyorum doğrusu. Bir dam altı, yumuşak bir döşek, yağlı bir de yemek isterseniz, o iğrenç hareketiniz için benden açıktan açığa özür dilemeniz gerekiyor. Bana, bayan Thomson'un terasında yaptığınız harekete pişman olduğunuzu söyleyin.

Filimario karşılık olarak yere oturdu ve Dublé'lerin tarihindeki şerefli bir yaprağı hikâye etmeğe başladı.

— Babamın babasının babası 1771 yılında düğ de Bréville tarafından suçlandırılıp zindana atılmıştı. Ken disi düğ tarafından ileri sürülen şartları kabul etmediği sürece de uzun bir perhize mahkûm etmişlerdi. 12 günlük kodesten sonra, içi cız eden düğ de Bréville, kalkıp bizzat babamın babasının babasının hücreğine gitmiş ve ona alaylı alaylı birşeye ihtiyacı olup olmadığını sormuş. Babamın babasının babasının verdiği

cevap şu: «Evet var, sizden rica ediyorum, bana bir müshil getiriniz: Midem biraz bozuldu da.» Bu hikâye size, Dublé'lerin şantajı karşı nasıl direndikleri hakkında bir fikir verir hernalde.

Clotilde:

— İyi geceler, dedi; sonra da pencereyi kapattı.

Ve yorganlarının altına gömülünce kendi kendine mırıldandı:

— İyi ki kabul etmedi.

*
**

Yağmur yağmadı. Ama Fil ertesi sabah kalktığında, üzerinde müthiş bir kırıklık hissetmişti. Güneş doğuyordu ki, Clo pencerede göründü.

— Bay Dublé, hava güzel değil mi?

— Şaheser, bayan Troll

— Bari iyi uyudunuz mu?

— Sormanız abes bayan Troll. Hem de doya doya.

Clotilde bizimkine sabah kahvaltısından ve peksimetlerin besleyici özelliğinden söz açtı. Öğleyin bir tabak turşulu ton balığının övgüsünü yaptı. Akşam, ağzının tadını bilenlere has yeni bir tarifnâme yaptı ve onu uzlaşmaya dâvet etti. Filimario küplere biniyordu ama, Dublé'lerin şerefli tarihinden yeni bir yalan kıvrıma gücünü buldu.

Oysa Clotilde yalnızca onur kırıcı bir özür dilemeyle yetinmiyor, bir de dörtbaşı mâmur ilân-ı aşk istiyordu.

Filimario bağırdı çağırdı ve Clo bir kere daha keyifli keyifli içini çekti. Yıldıza kesmiş bir gökyüzü altında ikinci bir gece daha geçirdikten sonra, bizimki başı kazan gibi uyandı uykudan. Yemek yemiyeli tam elli altı saat olmuştu.

Filimario içinden:

— Atalarımın nasıl dayandıklarını anlıyamıyorum, dedi. Elli altı saatlik bir perhizden sonra, daha şimdiden dizlerimin bağı çözülüyor.

Tam inadını bir kenara bırakmağa hazırlandığı anda atalarının şerefli mazisi geliyordu aklına, mezarlarında kemikleri sızlardı hepsinin. Yoksa, kendine kalsa yalnız özür dilemeğe değil, üstelik manzum bir ilân-ı aşk yumurtlamağa da hazırды. Midesi kazınmıştı açlıktan.

O sabah Clotilde, nedense penceresinde hiç görünmedi. Biraz sonra kapı açıldı ve suratı sapsarı, gözleri az önceki bir ağlayışın izlerini taşıyan Clo, galip Filimario'nun önüne dikildi. Bizimki demek galip gelmişti. Bir kere daha ha?

Clotilde:

— Acıktım, bay Dublé, diye bağırdı. Elli altı saat tir lokma koymadım ağzıma. Bir lokma ekmek bile yemedim: Hiç bir şey bulamadım ortalıkta.

Filimario:

— Ya o şirin tarıfnâmeleriniz neydi?

Clo omuzlarını silktili ve sesini çıkarmadı.

Filimario:

— Ne gelir elimden? dedi, ben de, ben de elli altı saattir aç değil miyim?

— Ama siz, alışkınsınız buna. 12 gün aç kalıp gene de müşhiller isteyen bir soydan geliyorsunuz. Benim ise, hayır, Troll'ler, iki gün yemek yemediler mi kendilerini öldü sanırlar.

Filimario:

— Ben kendi hakkımdan vazgeçersem? diye sordu.

Clotilde:

— Gene aç kalıum ama bu işe memnun da olurum hani.

Filimario, Clotilde Troll'ün bu iğneli sözüne gene duyarsız kaldı. Dişlerini sıktı ve eve girdi. Odaların altını üstüne getirdi, ama diş dokunur birşey bulamadı; sadece birden, Settembre'in bir divan içinde yiyecek saklama gibi garıp bir huyu olduğunu hatırladı. Yastıkları, ağır döşeği kaldırdı, yayları söktü ve savaş düzeninde sıralanmış şişelerle, konserve kutularından müteşekkil bir ordu buldu. Clo eşikte, boyuna sızlanıyordu. Bizimki kalktı, usulca kapıyı kapadı, sürgüyü sürmeledi, divanlı odaya dönüp, bir kaç kutuyu açtı, bir şişenin lüp diye tıpasını çıkardı, sonra dayadı dirseğini pencereye.

Ağzına lokmaları ikişer ikişer atarak:

— Kutudaki kokmuş etle, konserve keklikleri besleyici sayan insanlar da varmış hâlâ, dedi.

Clotilde hemen aklını başına topladı ve şaşkın gözlerle Fil'e baktı. Sonra kapıya doğru ilerledi.

Fil hemen:

— Boşuna yorummayın, dedi, kapı sürmelenmiştir. Bu havyarlı peksimetleri bir tadsanız, peksimet hakkında da havyar hakkında da fikrinizi değiştirirsiniz, diye ekledi suratını ekşiterek :

Clotilde ağzı sulana sulana bizimkine bakıyor ve ellerini kemiriyordu. Üzerine ateş basmıştı.

— Sizi meskene tecavüz ve hırsızlık suçundan tev-kif ettireceğim!...

Fil, bir kış armutunu iştahla dişleyerek:

— Fena fikir değil, dedi.

Clotilde yere bağdaş kurup ağlamaya başladı. Açlıktan, hırsından ağlıyordu.

Öğleden sonra, pencere önünde gene tıka basa bir yemek yedikten sonra Fil, şu şartları ileri sürdü:

— Bu ıssız adada, Tanrı'dan ve insanlardan uzak, ölünceye kadar kalmak istemezseniz, size söyleyeceklerimi yazın ve altına imzanızı atın.

Clo başını çevirmeden:

— Kabul ediyorum, dedi, alçakça bir şantaj ama kabul ediyorum.

Fil bir ipin ucuna kâğıtla kalemi bağlayıp aşağıya saldı ve Clotilde'e şu yazıyı dikte ettirdi:

Delfino'nun kaptanına,

Hemen istedikleri yere götürülmeleri şartıyla, size Filimario Dublé'yi, Pio Pis'yi ve Settembre Nört'u yata almanızı emrediyorum.

Clotilde Troll

İmza

Mektubu katlayıp cebine koyduktan sonra Fil, Clotilde'i içeri aldı. En sonunda kızcağız yemek yedi. Her zamanki gibi yemek yedi. Sanki kıtlıktan çıkmış gibi değil de, hanım hanımcık yedi. Diyebilirim ki, burnu bir karış havada yedi. Yemeğini bitirince, Fil, alçak dağları ben yarattım gibilerden ona şöyle dedi:

— Bir Dublé'nin kendi evine dönmek için kimseye ihtiyacı yoktur.

Tumturaklı sözüne bir de cakalı tavır katarak, cebinden kâğıdı çıkarıp parça parça etti.

Clotilde gülümsedi.

— İki büklüm olup benden özür dileyeceğinize dair yazacağınız bir mektubu kendi hesabıma ben yırtmam. Doğrusu yumusak başlı olmak hiç de yakışmıyor size.

Clotilde böyle dedi ve Fil garip garip ona baktı:

— Hey kurban olduğum Allah! dedi, bu kadar güzel bir kız, nasıl on kadar aptal olabiliyor?

Clotilde odasına kapağı atmak için koşarken:

— Dış görünüşünle de olsa beni beğendiğinizi itiraf etmiş oldunuz böylece.

Issız Bess adasına gene akşam indi. Gerçekten, akşam oldu, sular karardı ve ufukta denizin içinden yükselen ay şahâne bir manzaranın üstüne serpti aydınlığını. Clotilde de, gönlü karasevda dolu, penceresinin önüne çıktı. Clo, daha altı yaşındayken, evinin damına tırmanıp Joséphine, hani şu yaşlı inek, gelip de yatağında uyusun diye tutturduğu günü hatırladı. Hep aynı delişmenliklerle doluydu hayatı... Meselâ şu anki durumu... Sanki neden yapmıştı bunca aptallığı?

Clo denize baktı ve içini çekti. Sebepsiz bir hüznü duyuyordu içinde. Ama kime ne diyebilirdi ki? «Bay Dublé'nin karşısında olunca, diye düşündü hem seviyorum onu, hem de tiksiniyorum ondan. Karşımda olmayınca, daha da çok seviyorum. Nasıl iş bu böyle?» İşte Clotilde'in aklından geçenler. Tam bu anda, kendi penceresine çıkmış Filimario'nun aklındansa daha başka şeyler geçiyordu: «Halim duman. Bu allahın kahrı yavru bana gerçekten âşıkça ve bu aşk şimdiye kadar sandığım gibi bir zırva filân değilse, işler sarpa saracak demektir. Bütün Amerika ile savaşabilirim ama, milyonluk âşık bir kızla başa çıkamam. Bu uğursuz kız, uzlaşma ya da mahvolma arasında beni bir tercih yapmağa zorlamak için her zaman bir yol bulur.»

Durum, yürekler acısıydı: Hintyağını içip (ne olur sa olsun Clotilde'in oyunlarına gelmemek için) altı milyonun üzerine oturmak, ya da cehennem olasıca

Clotilde'in göz göre göre avı olup korkunç evlenme tehdidini kabul etmek.

**

Böyle bir işte herşey güzel bir mantıkla çözülür. 1885 yılında bulunuyoruz ve 1885 yılında bir genç kız, bir adama abayı yaktı mı adamın evlenmekten başka çıkar yol bulabilmesi bal gibi mümkündür. Şimdi ise bu yolların çoğu kapandı artık. Ama namusu bütün kızların gene de bir yığın bildiği vardır. Oysa Filimario'nun 1885 yılındaki genç bir kızla ilişkisi vardı ve düşüncesi mantığa uygundu.

Ama bir noktaya kadar mantığa uygundu. Şu olanlardan vakasını kurtarmak için kendisine para gerekse, bunu sağlamanın iki yolu vardı; ya mirasa konmak, ya da Clotilde'in parasından yararlanmak düşüncesi kör düğüm oluyordu bu noktada. Ah! Şu kadehin cilvesi ah! Evlensin mi ki? Bir başka kadınla dünya evine giremez miydi? Bayan Thomson'un evinde gözlerinin içine bakan zengin kadınlardan biriyle evlenemez miydi? Filimario Dublè, bu evlenme işinde en merbut kadınları bile hemen boşanmaya sürükleyen, keskin zamparalardandı. Hem ortada evlenip barklanmış milyoner kadınlar da vardı. Filimario Dublè, Clotilde Troll'den başka bir kadınla dünya evine girebileceğini aklına hiç getirmiyordu. Doğrusu pahalıya mal olacağına benzer bir unutkanlık bu, bay Dublè. Garip bir unutkanlık da, diyebiliriz...

Fil durumu inceden inceye ölçüp biçti, dalgacıkları genç kızlar gibi ovnaşan denize bakarak şu kararı verdi:

— Bu akli bir karış havada kızın kocası olmaksansa, yalan yere bin kere lâf etmek daha iyi.

Filimario düşüncesini bir sonuca bağladıktan sonra gidip yattı.

Tam bu anda Clotilde de kendi lâmbasını söndürürken:

— Onunla evleneceğim, diye düşünüyordu, lâmbayı yanağına yaklaştırarak, onunla, bu kafası kopasica herifle evleneceğim, diye mırıldandı.

XVI.

Yazar, Clotilde ile Filimario'nun ertesi gün New-York'ta bulunduklarını uzun uzun anlatmayı gerekse buluyor. Ordan geçen ve iki kazazedenin işaretlerini gören geminin hikâyesi çok yavandır. Biz kahramanlarımızla yine New - York limanında buluşalım.

Filimario ile Clotilde, liman polisinin bir postasına götürüldüler, burada sorguya çekildiler. Bess adasına nasıl gitmişlerdi?

Clotilde limandan 80 mil açıktaki bir yüzen danşing - kafe'de neden bulunduğunu ve bir haydut çetesinden yakasını kurtarmak için küpeşteden denize nasıl cumburlop atladığını sayıp döktü.

— Tam orada bir filika vardı, cup diye içine düşürdüm ve... diye devam etti ama komiser sözünün arkasını getirtmedi.

— Güzel! dedi, mızafferane, bayan Troll demek sizsiniz? Beş geceden beri Birleşik Devletlerdeki bütün polis teşkilatının anaından emdiği süt burnundan geldi. Allah'a şükür bulundunuz ya!

Sağa sola hemen birkaç emir saldı, sonra Filimario'ya döndü ve :

— Ya bu hazret kim? dedi.

Clotilde o tatlı fadesiyle :

— En ufak bir fikrim bile yok, dedi. Filika ile Bess adasının kıyısına vardığımda bu beyi, kumsalda yarı çıplak buldum. Bana bir fırtına kurbanı olduğunu söyledi? Kendisine babamın eski bir elbisesini verdim. Bu konuda başka bir bilgim yok.

Filimario soğuk terler döktü. Üzerinde kimliğini belirtecek tek bir kâğıt yoktu ve üstelik polisle eski bir hesabı da vardı. Bakalım bunun içinden nasıl çıkabilecekti? Şüphesiz sözüne inanmazlardı. İşte bir kere daha, Clotilde, ağır basmıştı. Fil yürekler acısı bir deniz kazası hikâyesi uyutmak zorunda kaldı.

Komiser :

— Bütün bunlar bize pek makûl gelmiyor, dedi. Mufassal bilgi edininceye kadar, maalesef misafirimiz olacaksınız.

Misafirhaneye götürülmeden önce, Filimario, Clotilde'e bir kaç söz fısıldayabildi. Eğilerek :

— Geceyi geçirebilmek için bana bir oda bulduğunuzdan size tekrar tekrar teşekkür ederim, dedi; değil mi ya, bense sizi geçen gece su içinde bırakmıştım.

Clotilde o sıcak gülümsemesiyle :

— Daha doğrusu suya atmıştınız beni, diye karşılık verdi, bilirim sizi. Doğrusunu söylemiş olsaydım, herkesin gözünde beş paralık olurdunuz. Bay Dublé, sizi gene yoklamağa gelirim, keyfinize bakın. Dostlarınıza söyleyecek bir sözünüz var mı? Tekrar, sizi görmeğe ne zaman gelebilirim?

Filimario sesini çıkarmadan uzaklaştı ama Clotilde onu hayran bakışlarla takib etti.

İçinden :

— Domuzu nerede bulacağımı biliyorum ya hiç

değilse, dedi, Artık buradan çıkıp hiç bir belâya atılmaz.

Filimario ikinci kodesteki zincirlerin şıkırdadıklarını işitince c'erin bir acı duydu. Hatta büyük bir pişmanlık duygusu kapladı yüreğini; Clo'yu bir yana bıraktı. Kara kara düşündü; düşündü ama bu hatayı önlemekte artık geç kalmıştı. Clotilde Troll'ün merhametine sığınıyordu. Belki şu anda Pis ile Sett New - York sokaklarında, rahat rahat dolaşıyorlardı. Onların yanında olabilmek ne güzel şey!...

Filimario Amerikan basının kendi başına çorap örmekten başka bir işle uğraşmadığına artık iyice inanmıştı. Sıkıcı bir gece geçirdi ama tanyeri ağardığında onu mutlu bir olay bekliyordu: bir dostu kendisini görmek istiyormuş. Fil gardiyanın odasına götürüldü; Settembre'dı bu.

Settembre çok, ama çok heyecanlıydı. İnsan denen mahlûkun tez canlılığını bildiğimizden ve bu, namusu bütün adamın özel işlerinin kimsecikleri ilgilendirmedigini de hesaba katarak, kendisine ait işleri sayıp dökerken ettiği sözleri buraya almadık. Konuşmanın bu faslını bitirdikten sonra, delikteki bir insanı bulmanın kolaylığına Clotilde kadar inanmaya başlayan Filimario Dublé'ye yardım dileğinde bulundu :

— Ne yapabilirim? diye sordu. İstersen ben de burada kalırım sana canyoldaşı olurum.

Fil :

— Fedakârlığını anlıyorum ama, dedi, bir faydası yok bunun. Hemen noterim Diks'e yaz da Hintyağı şişesi ile iki tanığı alıp gelsin çabucak. De ki yolculuk benim hesabıma geçirilecek. Tez elden bir anlaşma yolu bulun, en kestirmesi de zaten bu.

Settembre'nin yüzü güldü :

— Artık cennetlik annene, evet demeğe karar verdin mi?

— Varlığımı kendisine borçlu olduğum hatuna olan büyük saygıma rağmen bu işe henüz hı dediğimi söylemedim. Kararım daha çok tedbir nafakasını koparmağa dayanıyor. Bu konuyu gene görüşürüz.

Settembre izin isterken Fil ona, Pis'nin ne alemde olduğunu sordu. Settembre başını öne eğdi ve kızardı.

Kuşkuya düşen Fil :

— Ne oluyor? diye sordu.

Settembre içeri girerken bir köşeye bıraktığı ve bir parça kâğıda sarıp sarmaladığı koca paketi açtı. Tahta bacadı bu.

Tepesi atan Fil :

— Pis'nin gerisi nerde? diye bağırdı.

— Otelde, dedi, bayan Troll'e bir şiir yazarken yakkaladım onu. İtiraf etti ki...

Fil arkadaşına kızgın kızgın baktı.

— Yooo, yooo, bay Fil, yaradana sığınıp **vurmadım**. Hafifçe dokundum şöyle, bir kardeşe vurur gibi. Pis, bayan Troll'ün casusuymuş. Bunu bana kendisi söyledi. bayan Thomson'un evine giderken, daha doğrusu yüzen kumarhaneye giderken de söylemişti. Kendisine göz kulak oluyorum, artık.; sokağa çıkarken bacağını yanıma alıyorum. Yemin ederim ki odadan dışarıya adım atamaz.

Fil kahkahayı bastı ve bu candan dostun elini bütün kalbiyle sıktı.

— Sağ ol dostum!

Settembre gidince Fil, hücreesine dönüp kara kara düşündü: Ertesi sabah, ona bir başka ziyaretçinin geldiği bildirildi. Clotilde Troll.

Küçük hanım gülerek:

— Davetinizi bekleyemediğimden özür dilerim, dedi.

Yeni yeriniz öe ne alemde olduğunuzu öğrenmeye can atıyorum da.

Filimario:

— Keyfim yerince, diye karşılık verdi; bir kodesin duvarı beni sizden ayırınca, kendimi daha da emniyette hissediyorum.

Clotilde bu sabah inadına güzeldi, hamamdan çıkmış gibiydi. Fil'e buranın güzel bir manzarası olup olmadığını, daha uzun zaman içerde kalmağı düşünüp düşünmediğini ve burasını dayayıp döşemeğe niyeti olup olmadığını sordu.

Ama Fil, böyle incir çekirdeğini doldurmayan sözlerle kulak asmıyordu; son sözü bekliyordu ve bu söz çıktı ağzından.

Clotilde:

— Size söylemek boynumun borcudur ki, diye içini çekti, işlerin başınızı belâya sokacak tarafı yok öyle. Kaçakçılık meselesi çözülüyor gibi; zaten sizi gûya taşıyan ve fırtınaya tutulan gemi, şimdi bilmem ne durumda limana gelmiş Size dostça tavsiyem, kendinize çenesi kuvvetli bir avukat tutun. Böylelikle kurtulabilirsiniz. Buradaki avukatlar, anasının nikâhını isterler adamdan; ama böyle durumda masraftan kaçınmamalı.

Filimario ciddi ciddi baş salladı.

Clotilde:

— Elimde tam size göre bir avukat var, diye devam etti. Onu tavsiye ederim size. Avukat Smitson, bir şöhret azizim: işe bir el attı mı, her şeyi halleder. İsterse-
niz, davanızı almasına seve seve tavassut ederim.

— Bunun için size minnettar kalırım, bayan Troll.

— Güzel; yalnız üç bin dolarlık provizyonu imzalamalısınız. Yoksa avukat bey iş görmez. Amerika'lı avu-

katlar kadınlara hiç metelik vermiyen soydandır, ne diyorsunuz şimdi?

Filimario işin sa-^hat tarafına parmak bastı:

— Şu anda dediğiniz provizyonu imzalayacak durumda olmadığımı çok üzülüyorum. Bir banka meselesini hale - yola koymak için beni bir müddet daha beklemesi gerekecek. Bilirsiniz banka işleri uzun sürer.

Clo:

— Çok yazık, dedi işler şimdi bu bir hafta içinde daha da karışacak. Bay Duble, size elimden gelen yardımı yapmağa hazırım, şüphesiz şimdi anlıyorsunuzdur beni... Size açıktan açığa yakınlık gösterirsem, sonra neler düşünür insanlar? Bu new - York'ta günlük gazeteler allahın belâsı şeyler; meseleden herkes haberdar; eloğlu adamın gözünün yaşına bakmaz ki. Bess adasında birlikte geçen günlerimiz şimdiden sakız gibi ağızdan ağıza dolaşıyor; bereket versin, sizi tanımadığımı söylemeyi akıl ettim. Yoksa benim şimdi sizinle ilgilendiğimi görürlerse, tamam demediklerini bırakmazlar! Kocam olsaydınız...

— Ne yazık ki kocanız değilim. Hem işin kötüsü bu sefer asılacağım herhâlde.

— Öyle mi sanıyorsun bay Dublé?

— Vallahi öyle görünüyor Ne var ki asılmak, sizinle evlenmekten bin kat iyi.

Clotilde gülerek:

— Özür dilerim, dedi. sizi bir iki ay sonra tekrar gelip görmeğe çalışırım.

Yazar bile, o deli gençlik çağında, kümeslerden horoz ve tavuk aşırma suçundan bir kaç kere kodesi boy-lamıştı; bu yüzden de memleketindeki cezaevlerini ve kimi yabaneillerdeki (gene söylüyorum işte, o zamanlar serde gençlik vardı) kodesleri bilir ve diyebilir ki içer-

deyken bir gün 144 saatdır. Zaman karanlık dehlizlerde boşuna ölür, bütün bacaları süpürür, eski tutukluların duvarlara işlediği kargacık burgacık yazılara sokulur ama bir türlü gece olmaz.

Yazar, Clotilde Troll'ün ziyaretinden sonra geçen yirmi dört günde Filimario Dublé'nin sıkıntından patladığını söylerse, buna şaşmamalısınız. Sıkıntısına başka bir ziyaret, Sett'in ve noter Diks' ile iki tanığın ziyareti son verdi.

*
**

Noter Fil'i soğuk soğuk selâmladı. Kendisi geleneklere bağlı insandı: yurdunun muteber kişilerinin, gurbet ellerde bile olsa, kodesi boylamalarını hazmedemiyordu. Elinde küçük bir valiz vardı. Bunu masanın üzerine koydu, içinden madeni bir kutu çıkardı ve bu madeni kutunun içinden de Hintyağı şişesi çıktı.

— Buyurun bay Duble, artık vücudunuza ve ruhu-
nuza iyi gelmesini temenni ederim.

Filimario gülererek başını salladı. Sonra toparladı kendini: insanların dikine gitmenin bir anlamı yoktu adamcağızları yerinden yurdundan edip tâ buralara getirmişti. Ne ise noterle iki tanığın New - York'taki rahatları iyiydi. Bay Settembre gelenlere iyi bir yer bulduğundan ağzı kulaklarına varıyordu.

Kanun adamı:

— Ama ben... diye geveledi.

— Bana mirastan ödünç olarak bir miktar para verebilirsiniz. Nasıl olsa altı yüz milyona konmuyor muyum?

— Evet ama...

— Gene kendiniz bilirsiniz. Hele bir düşünün. Buradaki masraflarınız bana ait olacak.

Noter, iki tanık ve Sett geldikleri gibi gittiler ve Fil yine hücreğine döndü. Besbelli içecekti. Ama bıçak-kemiğe dayanınca içecekti ancak.

Yazar cezaevinde günlerinin kolay geçmediğine yukarda parmak basmıştı. Şimdi bunun üzerinde durmayacak. Yalnız Filimario'nun bir ay daha delikte kaldığını söylemekle yetinecek. Bundan sonra yazar da, şuna inandı ki bizim Fil'i için sadece iki çıkar yol vardır: ya deli olup Clotilde'le evlenmek ya da Hintyağını içmek.

Noter ile iki tanık, her sabah konuşma odasına geliyor ve Filimario'nun işaret vermesini bekliyorlardı.

Filimario:

— Yarın, diyordu.

Otuz sefer «yarın» demişti. Daha ne kadar diyebilirdi ki? Bir sabah her sey bitecekti.

Öldürücü bir gece geçirdi. Rüyasında üzerine «vay alçak!» diye çullanan atalarını gördü. Bundan başka gene bir Hintyağı ırmağı gördü; içinde iki bin tane Clotilde yüzüyordu.

Sabahın saat sekizinde, uykusu kaçmış yatağına bağdaş kurmuş vaziyette, yelkenleri suya indirmiş ilk Duple'nin kendisi olacağını kara kara düşünüyordu.

Kapı açıldı.

Gardiyan:

— Beyimizi konuşma odasında bekliyorlar, dedi.

Fil darağacına gider gibi konuşma odasına doğruldu.

Şaşırarak:

— Siz misiniz? diye bağırdı. Siz misiniz Peggy?

Peggy'e bakıyor ve gözlerine inanamıyordu.

— Bizim hatamız yüzünden kötü durumlara düşmeniz bilseniz bizi ne kadar üzdü, dedi, ama Allah biliyor ya sizi hiç bir zaman unutmadık.

Fil gülümsedi ve hafifçe eğildi.

— Başıma gelen hunca belâlar, güzel yüzünüzü tekrar görmek fırsatını bana verince, üzücü olmaktan çıkarlar, mutlu birer tesadüf olurlar.

Peggy bu iltifattan pek hoşlandı.

Alçak sesle:

— Bay Duple, sizi unutmadık, dedi, size küpler dolusu para kazandıracak bir iş bile bulduk.

Filimario başını kötü kötü salladı.

— İyi niyetinize inanıyorum ama simsarınız hesabına çalışmağı reddetmek zorundayım. İnanın bana, hiçbir kötü iş gelmez elmden, hem sonra kodes müdürü katı yürekli bir insan, mahkûmları hep hücrelerinde oturtmak için elinden geleni ardına koymuyor.

— Bay Fil, iyi dinleyin beni. New - York Devleti'nin en ünlü avukatının, avukat Smitson'un, gözünü budaktan sakınmayan birine ihtiyacı varmış. Bir müddetten beri gazeteler, elinde artık ortalığı birbirine katan dâva olmadığından, kendisinden bahsetmiyorlarmış. Bize yazdı, biz de sizin ona yardımcı olabileceğinizi düşündük.

Filimario iyice kaşlarını çatı.

— Ama ben avukat Smitson'a ne yapabilirim?

— Sizi suçlamasına izin verirsiniz hepsi bu kadar.

Bizimki apışıp kaldı «Neee» diye düşündü, «ömrümü burada geçireyim diye el birliği yapmış hepsi galiba!..»

— Budalalık etmeyin, ilk siz değilsiniz bunu yapan. Bunda çekinecek hiç bir şey yok. Avukat Smitson herşeyle uğraşacak. Önce asla işlemediğiniz ağır bir suç size yükleyecek. Gazetelerin kızılca kıyameti kopartmasını sağlayacak sonra da savunmanızı üzerine alacak. İşin püf noktasını bulup ortalığı allak bullak ederek adaleti maskaraya çevirecek.

Şimdi Filimario'nun elinde üç kurtuluş yolu vardı: Clotilde'le bir yastıkta kocamak, Hintyağını içmek ya da kelle koltukta bu işe girişmek. Hiç tereddütsüz üçüncüsünü kabul etti.

— Olur Peggy! Avukat Simitson'un emrine amadeyim, yalanlarını beklileyorum.

Peggy sevinçle:

— Kabul edeceğinizi biliyordum, dedi, şimdi ilk anda hiç bir şeyi bilmediğinizi söylemeniz şart o kadar. Artık tasalanmadan kendinizi olayların akışına bırakın.

— Hiç olmazsa ne gibi bir suç işlediğimi öğrenebilir miyim?

Peggy:

— Bilmiyorum, dedi, ama ne önemi var bunun?

Filimario:

— Sırf merak, diye karşılık verdi.

Peggy demir parmaklıklar ardından Fil'e bir öpücük gönderdikten sonra, çekip gitti. Ancak bir kaç dakika sonra, noter ile iki tanık damlayınca, Fil onları «yarın» demeden karşıladı.

— Bay Diks, hele biraz daha sabredin, bu meseleye daha sonra döneceğiz.

XVII.

Peggy işlerin yolunda gittiğini kendisine telefonla bildirir bildirmez, avukat Smitson kâtibini çağırır.

— Bizim enayi kabullenmiş, hemen işe başlamalı.

Amerikan polisinin elinde iyiden iyiye karışık bir otuz kadar iş vardı; ama şüphesiz en önemlisi, 25 Mayıs 1885 gecesi Buffolo'ya gitmek üzere New - York'tan yo-

la çıkan ve 45 vagonla varacağı yere 44 vagonla varan 148 numaralı ekspresin davası idi.

Bir vagon katardan ayrılсын da yolda kalsın, doğrusu bu ne okuyucuya akıl harcı gelir ne de şu hikâyeyi yazan bize, yani yazara. Hayret uyandıran bir diğer nokta şudur ki, yolda giderken, sırra kadem basan vagon son vagon değildir de yirmibeşinci vagondur. Uzun sözün kısası, katarın ortasından bir vagon. Şimdi 25 hazirandan bu yana, ne bu vagon hakkında birşey biliniyordu ne de taşıdığı otuz yolcu hakkında: işte felâket diye buna derler.

Polis ise, besbelli hiçbir ip ucu ele geçirememişti.

Bu, karanlıklara gömülmüş, heyecanlı bir davaydı: avukat şimdi Filimario'nun bu şeytanca oyunun mefruz elebaşısı olacağına karar verdi.

Birkaç gün sonra Filimario avukatın ziyaretini kabul etti...

Başını sallayarak

— Bu işin olabilmesini aklım kesmiyor, dedi, bence içinde otuz yolcu bulunan bir vagonu raydan çekip aşır-mak bir kişinin yapacağı iş değildir. Böyle bir iş için ana-sının gözü kalabalık bir haydut çetesi lâzım.

Avukat:

— Ben aynı fikirde değilim, diye sözünü kesti; on-ca kalabalık neye yarar?

Filimario başladı gülmeğe:

— Bunu size açıklayacağım; dedi; katarda, hiç ol-mazsa, üç adam bulunmalı, raylarda bir erketeci, bir yol değıştirici ve işi yoluna koyup yürütmek için de en azın dan beş kişi olmalı. Bundan başka her vagona yerleşecek adamlar, vesaire, vesaire.

Avukat omuzlarını silkti:

— Kandıramazsınız beni; ama istediğiniz gibi yapacağım. Size oldukça karışık bir iş bulacağım.

Ünlü avukat yazıhanesine döner dönmez kâtibine bağırdı:

— Mik, gel buraya.

Kâtip te federal polis şefine aşağıdaki şu yazıyı döşedi:

«148 numaralı ekspresteki vagonun çalınmasının nasıl olabildiğini öğrenmek istiyorsanız, Welk cezaevinde tutuklu, Double adındaki adamı sorguya çekiniz. Tetik davranın, öyle hareket edin ki, sizin suçun failinin bir kişi olduğu kanaatında olduğunuzu sansın....

Bir adalet sever»

Polis şefi, bu esrarengiz mektubu alır almaz Pew'i Cumhuriyet'inin en usta hafiyesini çağırdı ve meseleyi bir bir anlattı ona.

— Bunun bir numara olması da kabil; şu andan tezi yok harekete geçin ve ihtiyatlı olun.

Ertesi sabah Fil hücreesine yeni bir ahababın geldiğini gördü yeni mahkûm ne kadar sevimsiz olursa olsun hücredeki bir adam için bulunmaz şeydir. Zaten saf ve pek sevimli bir insandı bu; sohbet aldı yürüdü ve söz döndü dolaştı günün konusu olan meseleye geldi: vagonun demiryolundan çalınması. Yeni mahkûm şu fikirdeydi, bu iş bir tek adamın marifetidir. Filimario açtı ağzını:

— Bir namussuz kalksın da bir başına böyle bir iş çevirsin, geç onu sen bir kalem; ama sizin gibi meslekten-hani öyle denir ya - birisi nasıl bunu anlayamaz, hayret ediyorum.

Meslekten yetişme dost; bir davranış yaptı, sonra tecessüsle:

— Pekiyi, ne yapacak bir sürü insan? Her biri ne iş görecektir? Anlatırmısınız bana?

Filimario kasıla kasıla:

— Bakın, diye aç kladı üç adam çalınacak vagonda yer alır, söz konusu olan katarın ortasında bir vagondur ve iş nazıktır. Adamlardan biri içeride, pencerelerden birinin yanında kalıp, yerde bulunan heriflerden birine işaret vermek için (ışıkla işaret vermek için, çünkü olay geceleyin cereyan ediyor) hazır dıracak. Öbür ikisi ise, kimseyi huylandırmadan vagonun iç ve dış platformunda yer alacaklar. Bunlar vagonu tam anında çabucak sökebilecek şekilde manivelâ kollarını iyice indirirler. Meyilli bir arazide bir yığın adamın çalışıp yarım daire şeklinde ek bir hat yapması da lâzım, böylelikle treni ana yoldan çıkaracak birer makasçı, bir de ek hatta bağlı çıkmaz bir hat lâzım. Orada da bir makasçı.

Ek hatta girerken vagondaki adam dışardan işareti alır. Birinci makasçı işini görmüş tren yanlış yola girmiştir. Plâtformalara yerleşen adamlar tam sırasında sökerler vagonu: içerle kalan kolu kaldırır ve ışıklı işareti yakar. Bütün katar olanca hızını aldığı için ilerlemekte devam edir. giderken, sökülmüş vagon çıkmaz hatta girer, makas hemen kapatıldığından katarın gerisi meyilli arazide aynı hızla ön vagonların ardından gider. Trenin iki kısmı arasındaki açıklık, ana hatta giriş makasında kapanır, burda da usta eller tamponlayan vagonları birbirine bağlar. Makasda tren ağırlaştığından, işleri düzene koymak için epey zaman kalır. Kilit noktalarına yerleşmiş olan adamlar işlerini o kadar saniyesi saniyesine yaparlar ki hiçbir aksama olmaz.

Katar yolunda gıde dursun, vagonumuz da çıkmaz hatta girmiştir artık. Üst plâtforma yerleşmiş adam vagona dalar ve afilli bir tabancayla zaten içerde bulunan

kafadenginin yardımıyla idareyi ele alır. İç plâttformdaki adam fren işiyle uğraşır ve ustalığı sayesinde vagon, hızını azaltır ve ağırdan ağıra dönen tekerleklerle, önceden kararlaştırılmış yere varır.

Çıkmaz hattın ucunda sekiz kızak vardır; tren bunların üstüne oturur, çahası en az bir yarım düzine maskeli insan belirir, vagona dolarlar böylece, bir göz açıp kapayıpta, bizim vagon soyulup soğana çevrilmiş olur. Vagon halledildikten sonra, geriye yedek hatların sökülmesi ve izlerin ortadan kaldırılması kalır. Otuz yolcu da haydutlar uzaklaşınca, yollarına yaya olarak devam ederler.

İşte olup bitti: demiryolları işletmesi çalışır. Çok basit değil mi? Gerçekten bir çocuk oyuncağı sanki.

«Meslekten yetişine dost» onayladı.

— Çok basit. Basit ama siz, nasıl oluyor da biliyorsunuz bütün bunları?

Filimario gülerek:

— Ben mi? Ben bilmiyorum, tasarlıyorum.

— Siz sempatik bir insansınız. Fakat, kapının arkasına gizlenmiş bir tutanakçı hayalinizin meyvasını ilerde kullanılmak üzere tesbit etmiş durumda.

Filimario:

— Doğrusu buna üzüldüm, dedi, tasarımı çok kuru ve şematiktir. Bilseydim işi iyice süsleyip püslerdim.

«Meslekten yetişine dost» gülerek:

— Bunun pek o kadar önemi yok, dedi; size yemin billâh ederim ki bizler uslûba pek kulak asmayız.

Bunu söyledikten sonra kendini takdim etti:

— Federal polisten. Pew.

Pew kalkıp gidince Filimario yine işi olurluna bıraktı.

— Ah körolasıca Avukat! dedi, yalnız polisle değil,

benimle bile oyun oynuyor. Durumu bir Duble'ye yarasır şekilde soğukkanlılıkla düşünüp taşınayım. Faili meçhul cinayetleri üstüne yüklenmenin ve olacakları sineye çekmenin başka yolu yok.

Bir zaman sonra, kendisini çağırdılar, ona vagon ile otuz yolcuyu ne cehenneme götürdüğünü sorduklarında Filimario, ateşli bir itirafla hiç birşey bilmediğini ve suçsuz olduğunu söylemekten keyif duydu.

Suç ortakları olması lâzım geldiğinden avukat, ajanstan bu suç ortaklarını sağlayıp sağlayamayacağını sordu.

Peggy:

— Fil'in iki kafadengi olacak, dedi, Brex otelinde kalıyorlar. Onları yakalayabilirsiniz...

Tavsiyeye uydu Avukat Simitson, bizimkiler hakkında tevkif müzekkeresi kesildi; sonra da kefalete raptten serbest bırakıldılar.

Kefalet mi?

İşte size karışık bir mesele daha. Resmi kayıtlara göre kefalet Clotilde Troll tarafından ödenmişti. Peki ama neden Clotilde Troll bizim üç tutuklu için elli bin doları elden çıkarsın? Bu soygun zanlısı Duble'yi gerçekten tanımıyorsa, neden, onu Bess adasının kıyısında bulmuş olduğunu filân söylesin? Konsolos bu üç adamın masum kişi olduklarını ileri sürüyordu. Ama bu hiç bir şeyi ispat etmedi. Altı milyon dolardan ve boş gezenin boş kalfası olmaktan canı sıkılmış bu bay Duble'nin, artık sıkıntıdan kurtulmak için, vagon hırsızlığı gibi maceralı işlere girmek üzere, Pio Pis ile Settembre Nort'u Yeni Dünya'ya getirdiği düşünülemez miydi?

19 Mayıs'tan 29 Mayıs'a kadar Bess adasında kaldıklarını söylememiş miydiler? Bu ikrara ne demeli? 29 Mayıs'ta ne demeye New - York'a geldiler.

Gazteler çarşaf gibi koca başlıklarla çıktı: «Vagon hırsız bir milyoner. Bay Duble otuz yolcuya ne yaptı?»

Sonra gazetenin biri ortaya şu soruyu attı: «Clotilde Troll eli kolu serbest nasıl dolaşabiliyor?»

Gözleri, bu iri harfierle yazılmış sözlere takıldığında Girogino, sevgili kontesi ile birlikte Avenue 7 deki cici bir kahvenin terasında baş başa dondurmalarını yemektedirler. Haberi okuyunca suratı asıldı.

— Ketty, dedi, iş ciddileşiyor.

Sarışın Ketty içini çekti.

— Gerçekten ciddileşiyor. Meseleyi başından beri ben de kolluyorum ve hiçbir şey yapamadığıma içim yanıyor.

Giorgino:

— Ama, dedi, artık bir şey yapmalı. Bu duruma düşen biri tek başına bırakılmaz.

Vücutundan tatlı bir sıcaklık ve güzel bir koku neşreden Ketty başını salladı.

— Etrafta bu kadar gürültünün kopmasına sebep olan bir insanı kodesten nasıl çıkarabiliriz?

Giorgino kızdı:

— Ne demek yani? Clotilde'in de mi kodesi boyladığını söylemek istiyorsun?

Sarışın kaçakçı yaptığı gafı anladı; hemen sözünü geri aldı.

— Bay Duble'den bahsediyorsunuz sanmıştım, dedi, bayan Troll'ün başının belâda olduğunu bilmiyordum.

Giorgino gazeteyi ona uzattı.

— Şu hâle baksana, dedi, Clotilde'den bahsediliyor. Bunun bir genç kız için ne demek olduğunu düşünüyor musun?

Ketty yalancıkta üzölmüş göröndü. Clo'dan nefret ediyordu aslında. Ama Giorgino'nun bunu sezmesini istemiyordu. Onun için Giorgino hemen Clo'nun yanına koşup gitmek gerektiğini ileri sürünce hiç sesini çıkarmadan yanına takıldı.

Onların geldiklerini görünce Clo:

— Bu ne güzel sürpriz böyle, diye bağırdı; bana yoksa evleneceğinizi mi haber vermeğe geldiniz?

Giorgino son derece bulanık bir sesle:

— Clo! dedi, size yardım etmeğe geldik. Ketty de öyle, yani kontes de la Sierra... demek istiyorum.

Clo:

— Teşekkür ederim bu hareketinizle beni sevindirdiniz, diye sözünü kesti adamın. Ama ne yazık ki, afyon kaçakçılığıyla uğraşmağa vaktim yok.

Clotilde'in de Ketty hakkında iyi duygular beslediği söylenemezdi. Pis'nin şöyle bir sözünü etmiş olduğu noktalar, Clotilde'in midesini bulandırmıştı. Ve bu miğde bulantısı onları her hatırlayışında biraz daha artırıyordu. Bakalım bu rekabet nereye kadar varacaktı? Giorgino yüksekten atmıştı: güya sarışın kaçakçının te-ninin kokusunu yakından duyan insan, adeta bayılacak gibi oluyordu. Kadınlardan ne anlar ki o.

Ketty kendine hâkim oldu.

— Herkes altında kalkabileceği kaçakçılığı yapar. Kontesier afyon kaçakçılığı, milyonerler ise delikanlı kaçakçılığı yaparlar. Ne var ki, tuzak kurduğunuz nadi-de avınız, tesadüfen benim ağıma düştü, sizin canınızı sıkan bu, dedi.

Clotilde:

— Siz Bess adasındaki evime girdiniz; eşyalarımı yağma ettiniz. Kendinizi bir ispanyol kontesi diye sattınız. Bu koca aptalı baştan çıkardınız. Bütün bunlar yetmiyormuş gibi bir de bana hâlâ yardıma kalkmak küstahlığını gösteriyorsunuz! Biliyor musunuz, sizi de tev-kif ettirebilirim?.

Ketty:

— Yanılmıyorsam, dedi, New - York basını şu anda konteslerden daha yüksek seviyeli bayanlarla uğraşiyor. Bu günkü gazeteleri okumadınız mı?

Clotilde omuz silkti.

Alaylı alaylı:

— Deli saçmalar; dedi, bu gazetecilere hadlerini bildiririm ben. Bay Duble'nin sayısız enayiliklerinde, ne günahım var benim? Bu bay Duble, bir vagon ile otuz yolcu çalmışsa, bu benim suçum mu? Çeksin, büyük ihtirasları yüzünden başına gelenleri!...

Ketty kızmıştı:

— Kâinatın en korkunç kadınısınız. İhtiras sizin ki asıl... Bir kapris uğruna, kalktınız üç asılzadeyi birini değil, üçünü birden kirli işlere soktunuz. Şimdi de bu şekilde dır dır etmek cesaretini gösteriyorsunuz! O tarihte, yani 25 mayısta, Bess adasında olduğuna göre, bay Duble nasıl olur da vagon hırsızlığının faili olur? Söylermisiniz bana?

Clotilde dişlerini sıkarak:

— Peki, adada ne halt karıştırıyordu? diye sordu.

Ketty hayale dalarak:

— Oturup keyfine bakıyordu, diye karşılık verdi. Yirmi bir kişi tanıklık edebilir buna.

Clotilde pis pis güldü:

— Yirmi kaçakçırın tanıklığı bilmem ne derece ge-

çerlidir? Hem kuzum, kaçakçılar ne zamandan beri mahkeme huzuruna çıkmaktan hoşlanır oldular?

Bunun üzerine Ketty, büyük bir söz, kaçakçılar tarihine altın harflerle yazılacak büyük bir söz etti:

— Kaçakçılar, dedi, kibar kişilerin aksine, hiç değilse hayatlarında bir kere, kibarlık etmeyi becerebilirler.

Clotilde:

— Ay, güldürüyorsunuz beni, dedi.

Sözü bir kere ağzından çıkmıştı. Ketty kelimeler üzerinde oynamayı sevmezdi, ama gene içi içine sığmadı:

— Amerika kanunları zıvanadan çıkmış milyon kadınları gülmekten menetmez, dedi. Ne var ki, Amerika'daki kanun adamlarının, üç asılzadeyi yatına davet ettikten sonra, onları hacz eden şaşkın bir milyoner kadın hakkında ne düşünürler, pek bilmem. Delfino'nun adamlarını bir araya toplamak bence zor olmaz. Yanılmıyorsam, yatınız lırranda. Bülbül gibi konuşurlar; Ketty bir işi aklına koyarsa onu yapar.

Bu sırada Giorgino, bir koltuğa büzülmüş oturuyor ve susuyordu. Ötelerden beri zaten hep böyle yapardı. Demek Double bunları ona anlatmıştı. Bu kadara da gitmişti demek... ama iğrenç birşey bu.

— Şimdi, diye gürlledi, Clotilde, bay Double hakkında epey şey öğrenmiş oluyorum. Pekiyi bayan Ketty, siz bu işle neden bu kadar meşgulsünüz?

Ketty hiç bozuntuya vermeden:

— Aynı ve aynı sebeplerden ötürü, dedi.

Bunun üzerine Giorgino yerinden fırladı. Kederle kollarını açtı, ağlamaklı bir sesle:

— Demek sen de, dedi, sen de bu uğursuz oğlu uğursuz bay Double olacak c serseriye aşıksın? öyle mi?

Çünkü işi az-buçuk anlamıştı.

Ketty:

— Hayır, Giorgino. dedi, benimki daha başka. O, yalnız bay Duble'yi seviyor; ben ise, hem onu seviyorum, hem de seni.

Yüreğine biraz su serpilen Giorgino:

— Allah versin, diye içini çekti. Doğrusu buna da şükür. Yüce Tanrının, bana, bay Duble'yi sevmeyip de yalnız beni seven bir kadın buldurursa, şükranım sonsuz olacaktır.

Giorgino ile Ketty kalkıp gidince, Clotilde soluğu üstat Smitson'da aldı. Adam pek de neşeli değildi.

— Bayan Troll, dedi, benden istediğiniz herşeyi yaptım: Peggy'i elde ettim, polisi elde ettim, bay Duble'nin başına o kadar çorap ve o kadar çorap ördüm ki onu ancak işin içinden siz çıkarabilirsiniz. Bundan sonra olacakları ben kendi hesabıma kestiremem. Bayan Troll, adınız cihanı tuttu ama, sizi temin ederim ki bu benim suçum değil.

Clotilde:

— Anlıyorum, diye karşılık verdi, ama iş o kadar karışık değil. Sonunda meselenin iç yüzünü anlatacağım, Delfiono ile Bess adası macerası, bu küçük müziplek böylece sona erecek.

Avukat:

— Eh, bakalım, Amerika'da bunu nasıl karşılarlar, dedi. Zaten oldum olası, Eski Dünya milyonerleri burda pek sevilmez. Amerika'lılar, onların gelip kendi zararlarına dokunacak şekilde eğlenmelerinden huyulanırlar. Kanunlarımızı küçük duruma düşürmek için bu işleri yaptığınızı sanırlar. Hoş şeyler değildir bunlar;

kırk zenci öldürmüş olsanız, daha az canını sıkarsınız onların.

— Pekiyi öyleyse, üstat, dedi, öbür gelişimde zenci leri öldürürüm. Şimd. sizden Ketty denen kadını göz hapsine almanızı istiyorum.

Avukat söz verdi ve Clotilde daha sonra Filimario'nun ne alemde olduğunu sordu.

— Tahkikatımdan anladığıma göre; hiçbir şeyi ciddiye almıyor, aptalca lâflar ediyor. Herşey şimdiden arap saçına döndü. Bu gidişle kendisi de epey eğleneceğe benzer.

Clotilde kızgın kızgın:

— Son gülen iyi güler, diye bağırdı; sonra gözlerinden bir damla gözyaşı süzüldü.

Böylelikle Pio Pis ile Settembre Nort, hiçbir şeyden haberleri olmadan Fil ile aynı hücreye tıklmış oldular; kimse kendilerini sevmediği için, besbelli Fil'den daha da mutsuzdular.

Noter Diks ile iki tanıktan pek az söz ettik. Ama onlar, bundan sonra hikâyemize iyice bulaşacaklarından kendilerinden şimdi burada, söz açmak yerinde olur.

Haftalar haftası, noter Diks ile iki tanık her sabah cezavine geliyor ve demir parmaklıklar ardından Fil'e kodesle serbestlik arasındaki tercih imkânını, o uğursuz Hintyağını sunuyorlardı.

Bir kabul işareti belirir gibi oluyor ve Filimario, sahneyi kendi küçücük bulutunun tepesinden kolaçan eden mütevaffa annesine, kalkıp ta böbürlene böbürlene mütevaffa bay Duble'ye, babaya:

— Gördünüz mü, Tom?

Demek mutluluğunu veriyordu.

XVIII.

Cennetlik bayan Duble'yle cennetlik bay Duble, küçük bulutlarında oturmuşlar, durmadan Filimario'dan bahsediyorlardı. Baba bay Duble, karısı bayan Duble'nin işine sinirleniyordu

— Sevgilim, oğluna karşı hareket tarzın pek kötü doğrusu. Filimario'yu bir inat yüzünden mirastan yoksun bırakmak, düpedüz haksızlıktır.

Cennetlik bayan Duble:

— Saçmalamayın ben onu mirastan yoksun bırakmak için değil, kendi yararına bir şartı yerine getirsin diye bunu yaptım.

Baba Bay Duble

— Kadınların işine akıl ermez doğrusu, dedi, oğlumuzu sittin sene yoksulluğa mahkûm eden bir şart nasıl oluyorda onun iyiliğine oluyor anlamıyorum. Ben bilirim oğlumu: bir Dublé'dir o ve taş çatlasa boyun eğmez. Samanlıkta geberip gider daha iyi. Duble'lerin granit gibi bir karakterleri vardır. Dedem, baron Norimbergo, düğ de Wellester adına, gençliğinde adaba uymayan bir hareket yüzünden hayli acı çekmiştir. Bu adam tutmuş tam oturacağı anda, dedemin iskemlesine bir raptiye yerleştirmiş. Oradaki bütün insanlar dedemin haline gülmekten kırmışlar. Dedem de herkes gibi gülmüş, ama içinden gelecek sefere düğ de Wellester'in iskemlesine bir raptiye koymağa and içmiş. Şu işe bak ki düğ hemen Fransa'ya geçmek zorundaymış, bizim dede hazretleri de işi - gücü yüzünden İskoçya'yı terk edememiş. Aradan tam yirmibeş yıl geçmiş, o sırada nice zamandır karanlıkta göz kırpan bir ihtilâl hareketi su yüzüne çıkmış ve memleketi bir baştan bir başa sarmış, kral Jean tahtan indirilmiş. Halk meclisi toplanıp tahta düğ de Wellester'i geçirmiş. İskoçya'nın en soylu yiğit-

leri, halk adına, Dük'e taç giydirmek üzere Fransa'ya geçmişler. Tarih, bu taç giyme töreninin şahaneliğinden övgüyle bahseder. Kral hazretleri, iki sıra kodaman takımı arasında tahta doğru ilerlemiş, basamakları çıkmış, dünyayı ben yarattım der gibilerden bir çalımla tahta oturmuş ama, oturmasıyla, lânetler savurarak ayağa kalkması bir olmuş. Bu sırada biri, asiller alayından ileri fırlamış ve memleketlisine sokulup yere dizini koymuş ve demiş ki: «Majesteler, yirmi beş yıl karanlıkta işler gördüm, dünya nimetlerinin çoğunu feda ettim, hayatımı tehlikeye attım, dövuştüm ve şu İskoçya tacını, kral Jean'ın pısrık kişiliğinden kurtarmayı başardım. Şimdi herkes düğün bayram edebilir: halk, kendine lâıyk bir kralın buyruğu altındadır artık. O kral sizsiniz. Bana gelince, benim de mutluluğum sonsuz, çünkü bunca yıl sonra bile olsa sizi raptiye üzerine oturtmağı başardım». Bu adam baron Norimbergo'ymuş. Filimario bir Double'dir; o halde kaya gibi sağlam bir karakteri vardır. İki cihan bir araya gelse, senin o uğursuz ve garip Hintyağını içmeyecektir. Hatun, bunu böyle bilesin işte. Oğluma böyle bir şart koşmamalıydın.

Cennetlik bayan Double başını salladı.

— Dedenizin centilmence oyunlarının hikâyesi beni hiç ilgilendirmez. Annesi olarak ben, Filimario'nun müşhillerini muntazaman almasını sağlamak zorundayım. Kendisine ilk defa Hintyağı verdiğimde, altı yaşındaydı ve yedi aydır müşhile içmemişti. Dünyayı arkamda bıraktığıında, iki gözüm evlâdım otuz yaşındaydı. Demek bu müşhile ihtiyacı bir kat daha artmıştı. Bir Hintyağı kadehini devirmek öyle bir delikanlı için nedir ki? Kalıbımı basarım ki, Filimario içecektir. Double'lerin karakteri vardır ama, Merlette'ler de zeki insanlardır.

Bulutlar katında bu uzun konuşmalar sürüp gitti.

Cennetlik bay Duble, uzun zamandır böbürlenmişti ama şimdi sıra cennetlik bayan Duble'deydi. Noter Diks'le iki tanığın Amerika'ya ayak bastıklarını görünce, cennetlik bayan Duble, sevinçten bir kahkaha kopardı.

Bayan Duble:

— Duble'ler Merlette'lere boyun eğecekler! diye bağırdı. Filimario titremeğe başlıyor. Filimario içecek.

Karı koca, her sabah küçük bulutun kenarından şöyle bir eğiliyorlar ve konuşma odasındaki sahneyi büyük bir dikkatle gözlüyorlardı.

Bey her sefer merhunluktan içini çekerek:

— Bugün de, bak içmedik, diyordu.

Hanım ise, durmazan bir zafer tonuyla konuşuyordu:

— Tom, gördünüz mü?

Bay ve bayan Duble, ne olup bittiğini gerçekten bekleye dursunlar artık sahne uzun zamandır hep aynı şekilde. Yalnız bir sabah, yeni bir olay oldu. Noter yanında iki tanıkla kodese geldiğinde, iki araba sokuldu aniden, noter bir arabaya, iki tanık ta öbürüne karga - tulumba edilerek alındılar. Artık kendilerini ne gören oldu, ne de soran.

Hanım:

— Namussuzca kör iş bu, diye gürledi.

Bay omuzlarını saktı:

— Hanım, iki gözüm kör olsun ki, bu işte benim bir dahlim yok.

*
**

Gerçekten bay Duble hiç bir şeye karışmamıştı. Yalnız bu meseleden dolayı pek huzursuzdu.

Bir noterin her gün gelip Filimario'yu huylandırması, Clotilde'in hiç hoşuna gitmiyordu. Pis'den de bir

ses çıkmamıştı. Nihayet avukattan herşeyi öğrenmek mümkün oldu.

— Ya yağlı içereceğimle evlenmekten iyice cayarsa?

Kız meseleyi en küçük teferruatına kadar anlatınca, avukat ona mirasın ne kadar olduğunu sordu.

Clotilde:

— Altı yüz milyon, dedi.

— Cumhurbaşkanı'nın emirlerine dayananarak sizi iki saat içinde bu derdten kurtarırım.

Clotilde hiç tereddüt etmedi: üç adam küçük bir gezinti yapmak üzere Güney Amerika'ya doğru açılmışlardı. Noter: «Nihayet bu, her Allah'ın günü kodes etrafında dört dönmekten daha iyi» demişti. «Daha sıhatli, daha gönül açıcı ve daha öğretici».

Avukat bu son karardan sonra huzursuzlaşmıştı:

— Bayan Troll, dedi, duygularınız sizi pek cüretkâr olmaya zorluyor, ama kendinizle birlikte bizi de ipe sü-rüklemeyin bari. Bu kaçırma işinin bazılarının kulağına çalınıp çalınmayacağını hiç düşündünüz mü? Tevkif tehlikesi yaratmayacak başka bir çare bulsaydınız hiç olmazsa.

Aynı akşam Clotilde kendisine suya sabuna dokunmayan sorular soran bir müfettişin ziyaretini kabul etti. Bu hayra alemet değildi. Clotilde o gece uyuyamadı.

Ertesi günkü Amerikan gazeteleri, ağız değiştirdiler. 148 numaralı ekspresin olanca sırrını, koca başlıklarla, akıllara durgunluk veren macerasını müthiş resimlerle yayınladılar. Sokak başlarına da şöyle afişler asılmıştı: «Vatandaşlar, demiryolu emin olmayan bir ulaştırma aracıdır; biz, vagonu 148 numaralı ekspres-

ten hızla çıkarıp ayırarak bunu size ispat etmiş buluyoruz. Vagonu görmek isterseniz, saat 13 de, siz de sahildeki rıhtıma geliniz. Otuz yolcu, hepsi de sağ salim, başlarına geleni, size kendi ağızlarından anlatacaklardır; sizlere demiryolunda yolculuk etmenin ne kadar tehlikeli olduğunu da söyleyeceklerdir. Artık trenle seyahat etmeyiniz. hatla uzun yolculuklarınız da bile».

Halk saat 13 de rıhtım boyuna sökün etti ve saat 13 de iskeleye vagonu taşıyan bir gemi yanaştı. Otuz yolcu karaya indi ve muhtuluklarını dile getirdiler. Paşalar gibi karşılanmışlardı ve üstelik, cepleri dolar dolmuştu. Kim vermişti bunları? Besbelli ki, Atlı Taşıtlar Birliği...

Acaba vagon nasıl çalınmıştı?

Şüphesiz bazı ufak tefek farklarla Filimario'nun düşündüğü gibi.

Galiba, daha önceden «hikâye»mde belirtmiştim, ben o zamanlar zavallı bir çocuktum ve gazetelerde yazı yazmıyordum. O sıralar Arjantin demiryolları ile iş gören Filippo amcam a çalışıyordum. Ama amcamın kaderinde Arjantin dışında da iş yapmak varmış. Yani demek istiyorum ki New - York Buffala hattındaki müthiş Elmira meselesinde işler, tam bay Duble'nin tasarlamış olduğu gibi oldu.

Bay Duble'nin tahmininde, yalnız bir kaç çürük nokta vardı: bir kere kızaklar bir salın üstündeydi. Yolcular yaya olarak değil de su üstünde giden araçlarla geri döndüler. Sonra katardan ayrılan vagona giren adamın elinde tek değil bir çift tabanca vardı. Hem o adam da sayılmazdı canım. Daha önce de söyledim ya, o sıralar ben, olup olacağı zavallı bir çocuktum.

XIX.

Mousqueton, adı oillerde dolaşan Gündoğdusu Hikâyeler'inde anlatır ki, Freid Muray adında biri, meşhur San Fransisco yangınından iki saat kadar önce, cin'den zom olmuş vaziyette odasında sızıp kalmış. Koca şehir yanıp kül ola dursun, Bizim Erenler tam yirmidört saat deliksiz uyumuş Yangından arta kalan tek sağlam yapı da, bir odasında Freid Muray'ın sıcak rüyalar gördüğü mütevazi evceğiz.

Freid Muray kendine gelip de mahmur mahmur, boşuna havagazı lâmbasını yakmağa uğraşıp beceremeyince:

— Hay aksi şeytan! diye içermiş, musluk bozulmuş galiba.

Filimario hücresiçe çatık kaşlı bir memurun girdiğini görünce, Freid Muray'dan daha çok heyecanlanmadı. Zaman, okuyucuların bildiği olaylar dizisinin kendiliğinden çözüldüğü günün öğleden sonrasıydı.

Bizimki kendi kendine:

— Hay kör şeytan! diye söylendi, ortalık gene biraz bulandı galiba.

Ve umursamadan memurun ardından yürüdü. Biraz sonra kendisini ciddi bir insan kalabalığı karşısında buldu.

Hepsinin en garibi biri:

— Bay Duple, diye söze başladı, bildiğiniz gibi, 148 numaralı ekspresin devası açılmıştır...

Filimario:

— Efendimiz beni bağışlasınlar, diye direndi, ben hücremde oturup dururken, işin aslını astarını öğrene-medim ki. 148 numaralı ekspresin başına ne geldiğini bilmiyorum.

Sayın bay:

— Peki, peki, diye alttan aldı, zaten bütün Amerika'da bunu bilmeyen bir siz kaldınız. Bilip bilmemenizin önemi de kalmadı artık. Suçlular değilse bile kazazedeler bulundu. Ve 148 numaralı ekspres olayıyla bir ilginiz bulunmadığı sabit oldu. Yalnız iş burada bitmiyor; iddia ettiğiniz gibi siz gerçekten namuslu bir insansınız, niçin Jeannette'deki kaçakçıları polise bildirmediniz?

Filimario'nun bunun, Ketty'ye duyduğu yakınlıktan ileri geldiğini söylemeye dili varmazdı. Sahici bir asılzade, sarışın bir dilberin yönettiği çetenin eline düştü diye ille de onlarla işbirliği etmiş sayılmazdı herhalde.

— Hem ben yalnız da değildim, diye ekledi Filimario.

Sayın bay:

— Öteki asılzadeleri hiç hesaba katma, diye sözünü kesti, ikisi de süzme aptal. Şimdi şu mesele var ortada: Sizin de öbür iki asılzadeyle bayan Troll gibi yüzen kahvede bulunduğunuz, bizimdeki kesin delillerle sabit oldu. O halde daha sonraki ifadenizde ne demeğe bir deniz kazası hikâyesi uydurdunuz; ne demeğe bayan Troll'e sizi tanımadığını söylemesi için akıl verdiniz? Daha ilk tevkifinizde kefalet verdiğine göre, bal gibi tanıyordu sizi.

Filimario lâfları biraz ağzının içinde geveledikten sonra:

— Bir karakter meselesi bu, dedi, ıssız bir adada birlikte günlerce kalınmış genç bir kızın şerefi söz konusu... Efendimiz beni anlarlar. İnsanlar kötü şeyler düşünmeğe fazlaca meyyâldirler

Sayın bay başını salladı:

— Bay Double, altı yüz milyondan usanarak kalkıp,

Amerikan polis teşkilatıyla eğlenmek niyetiyle buraya geldiğiniz gün gibi aşıkâr. Her ihtimale karşı biz, bazı noktaları aydınlatıncaya kadar araştırmalarımıza devam edeceğiz. Artık çıkabilirsiniz ama, polisin göz hapsinde bulunacak ve her beş saatte bir gidip komiser Breter'e görüneceksiniz.

*
**

Kendilerini sokakta bulunca Filimario, Pis ve Sett'e:

— Şimdi hapı yuttuk, dedi, bir mesleğimiz yok, üstelik her beş saatte bir gidip komiserin önünde boy göstereceğiz. Nasıl yapmalı ki? Gidip gelmede geçen zaman hesaba katılırsa, serbestliğimiz açık havada kodes oluyor. Noterimden ödünç para alayım bari. O da iki gündür gözüküyor. Biraz garip doğrusu.

Pio Pis'nin iki doları vardı ve bir işe yarar diye kibarca takdim etti. O zaman Filimario, Settembre'nın kendisine söylemiş olduğu sözü hatırladı:

— Sizin bir çelebi olduğunuzu sanıp, dost diye bağrımıza bastık, diye bağırdı, meğer pis bir casusmuşsunuz: Yazıklar olsun size!

Zavallı Pis ağlamağa başladı.

— Bağışlayın, bay Dublé, ben işi kötü niyetlerle yapmadım ki. Bunu isteyen bayan Troll.

— Şerefli mesleğiniz karşılığında kaç dolar alabiliyorsunuz bari?

— Ayda bir öpücük vâdetmişti ama, şimdi ikiye çıkardı, maaşıma zam yaptı.

Filimario ona aşağılıyarak baktı:

— Bay Pis, doğrusu siz aptalın birisiniz. Hödük bir kızın öpücüklerine kendini satan, paraya kendini satandan daña aşağılıktır.

Settembre araya girdi:

— Bir kahveye girsek daha iyi ederiz, dedi size söyleyeceğim bir fikir var.

Üç kafadar içeri girdiler ve تنها bir köşeye çekildiler.

— Pis, ver bakalım bana şu iki dolarını.

Pis söyleneni yaptı

— Şimdi de bacağı ver.

Pis masanın altına eğildi ve gık demeden bacağı uzattı.

Settembre bunu bir gazeteye sarıp sarmaladı, sonra garsonu çağırdı ve işini uydurdu. Garsona:

— Her iki saatte bir bu baya bir bira getiriniz; parasını dönüşümde ederim, dedi.

Elindeki dolarlarla, Settembre ve Filimario, noter ile iki tanığın kaldığı otele geldiler. Hoppala! Noter gitmişti. Bizim iki kafadar, denizcilerin gelip onların eşyalarını aldıklarını ve paralarını verdiklerini öğrendiler.

Şaşkınlıktan aptala dönen Filimario:

— Denizciler mi? diye sordu, Biliyormusunuz, nasıl denizciler acaba?

Kapıcı:

— Yabancı denizcilerdi, dedi, İngilizceyi çat, pat konuşuyarlardı kazaklarında tuhaf bir ad taşıyorlardı.

Beyninden vurulmuş dönen Filimario:

— Delfino mu? diye sordu.

— Galiba öyle: onun gibi birşeydi.

İki asilzade üzgün üzgün uzaklaştılar.

— Bu allahın kahrı kız son silâhımı da aldı elimden. Kimbilir nereye götürdü noteri?

Settembre ortaya bir fikir attı.

— Ajansta belki bize yardım ederler?

Eh, fena fikir değildi.

Peggy, bizimkilerin geldiklerini görünce, sevinçten

ağlamağa başladı ve iri yarı adam onlara ceplerindeki tekmiil dolarları verdi.

Bizimkiler durumu anlatınca Peggy onlara:

— Bizimle anlaşma yapın, dedi.

Bu ziyaretten hemen sonra, iki çelibimiz atladılar bir arabaya; ancak Pis'yi o bıraktıkları yerden alacak ve komiserlikte boy gösterecek zamanları vardı.

Komiserlikte, kendilerine bir kütük defterine imza attırdılar ve zamanı nasıl geçirdikleri hakkında inceden inceye hesap sordular.

Fil oralı olmadan:

— Gidip dolaştık, dedi.

Müfettiş:

— Doğru, diye onayladı: İlkın Swnik kahvesine gidip dostunuzu orada bıraktınız? Derken Guik oteline, oradan da onikinci caddedeki bir ajansa gittiniz. Bu akşam, New Bell oteline kalacaksınız. Ben odaları kiraladım. Pencereler tel kafeslerle kaplanmıştı, böylesi daha iyi, sinekler girmez.

Komiserlikten çıktıklarında Filimario'nun içi kan ağlıyordu. Üç kafadar uzun süre sessizce yürüdüler; takip ediliyorlardı. İki polisin anlaşılması hiç de güç değildi; iki uğursuz surat; yanlarından geçerken küçük bir çocuk bile şöyle demişti: «Baksana be; işte iki polis», bu müthiş sıkıcı bir şeydi. Ajanla anlaşma yapmak için, hemen oraya gitmeleri gerekiyordu ama, polisleri huylandırmadan nasıl yapılırdı bu? Filimario hemen şöyle bir düşündü:

— Settembre, dedi, herifler otelin önüne gelince bir arabaya atla da onları parka götür. Bir saat orada kal, tekrar otele dön.

Sett yola düştü ama aynasızlardan sadece biri peşine düştü.

— Bay Pis, şimdi bir başka arabaya atlayıp, şehrin

ta öbür ucundaki bir yere, ne bileyim meselâ Castle Garden'e, bir saatliğine gezinti yapın.

Pis, işe yarayacağından dolayı sevinçli, Castle Garden'e doğru yola çıktı ve ikinci polis de şaşırıp kaldı. Fil'in mütevekkil bir şekilde otele girdiğini görünce, bir arabaya bindi ve Pisinin peşine takıldı. En fazla iki dakika sonra Fil, simsarın yanındaydı.

Soluk soluğa:

— Sıkı bir şekilde polis tarafından takib ediliyoruz, dedi.

Bu söze karşılık kapı gibi adam gülmeğe başladı.

Peggy'ye:

— Chico'yu çağırt, dedi, size gelince bay Dublé, otelden bir yere kımıldamayınız. «Sun» un baskılarını almanız yeter.

Alnında bukleleriyle bir çocuk karıştı işe.

Ben o zamanlar gazetelerde yazı yazmıyordum. Yirmi iki kardeşten ayrı düşmenin kederi ile gurbetten gurbete dolaşan, Yüce Tanrı'nın âciz bir kulu, zavallı bir çocuktum. Filippo amcam hesabına çalışıyordum. Kaderin elince bir oynucaktım. Tesadüfler çiziyordu yolumu.

Kader bir gün, elbisesi fiyakalı bir adamın alnının bir kurşun menziline gelip girmesini ve bu kurşunun da benim tabancamdan çıkmasını istedi; ister istemez Meksika'dan New - York'a göç ettim. Ben, o zamanlar zavallı bir çocuktum: ne gelirdi elimden? Gelse gelse gazete satıcılığı. Ben de «Sun» satıyordum.

Simsar bana bay Dubléyi göstererek:

— İyi bak bu ağzı kalabalık herifin yüzüne, dedi, gazetesini senden alacak.

Ben de:

— Tamam, diye karşılık verdim.

Fil yeniden otele döndü ve az sonra da Pis ile Sett, peşlerinde iki polis, çıkageldiler... İki saat sonra, gazete satıcılarının «son baskı! son baskı çıktı!» diye bağırdıkları işitildi. Fil kapının eşliğinden adımını attı ve orada «Sun» satıcısını buldu. Gazeteyi aldı ve tekrar içeri girdi.

Üçüncü sayfede iğne ile iğnelenmiş bir pusula vardı: «Hiç bir yenilik yok» Gece, ağır ve sıkıntılı geçti.

İlk sabah baskısında da ilgi çekici birşey yoktu. Ama öğle baskısında yürek oynatıcı bir haber vardı: «Bu akşam saat tam 8 de, arabaların durak yeri yakınında, Grant alanında olunuz. 471 numaralı arabaya binin, sonra öbür kapısından çıkarak bitişğinde duran 525 numaralı arabaya geçiniz. O sizi buharlı küçük bir teknenin durup beklediği yere götürür. Saat 8.50 de hareket edecek Grilling adlı bu tekneye bininiz. Beni hatırla. Öpücükler. Peggy».

Fil kâğıt parçasını iyice yırtarak:

— Güzel! dedi.

Otelde, yemek sırasında, bir garson yemeğini hazırlarken gelip Fil'e usulca, sarışın bir kadının, akşam saat 7 de balo gecesi karşılaştıkları evin tam karşısına düşen kahvede kendisini beklediğini söyledi. Olsa olsa bu Ketty olabilirdi. «Pis'ye dikkat etmeliyim» dedi içinden, Fil.

Komiserliği yokladıktan sonra bizim Fil, Settemre'dan Pis'yi hareketsizleştirmesini istedi. Sett, kendi metodunu kullanarak tahta bacağı çıkarttı, bir gazeteye sa-

rıp sarmaladı ve paketi koltuğunun altına sıkıştırdı. Sonra Fil'in peşine düştü, yolda giderken Fil ona, bütün meseleyi sayıp döktü. Şimdi bir taşla iki kuş vuruyorlardı. Pis'yi etkisiz hâle getirmişlerdi, üstelik bir polisi de ona bağlamış oluyorlardı.

Bayan Thomson'un evinin önüne geldiklerinde, bizim iki kafadar karşıkı kahveye daldılar ve ferahlatıcı içkiler istediler. İçeride bir orkestra ve onun çıkardığı korkunç bir gürültü vardı. Sigara satan genç kız, esmer güzeli bir parçaydı ve kimse ona sarışın Ketty'dir diyemezdi.

Buna rağmen Ketty'ydi.

Ketty'nin uzattığı sigara paketini alırken Fil:

— İşler tıkırında gidiyor, bu akşam saat 8 de Grilling'e biniyorum, dedi.

Ketty:

— Bunlar daha iyileridir, dedi; elli dolar herbiri. İnsan alınca böylelerini almalı, sanki define.

Herşey çok tabii bir şekilde geçti.

Kaldırırma çıktıklarında Fil; Settembre'a:

— Bu küçük yaman doğrusu! dedi. Polisin, bizi yerleştirdiği yeri öğrenmek için ne dümenler çevirdiğini Allah bilir.

Settembre heyecanlanmıştı:

— Şu anda beni seven bir kadın bulsaydım, kendimi dünyanın en güçlü insanı sayardım.

Fil gülümsedi:

— Evet, sen öyle sayardın, ama doğrusu, en zayıf kişisi olurdun, dedi.

Bundan hiç bir şey anlamayan Sett:

— Eh, belki öyledir, dedi. Neyse bunda da bir hayır vardır.

New - York, 1885 yılında, bugünkü gibi değildi. Geniş bir şehirdi ama yoğun bir şehir değildi. İstedığınız

yere gidecek taşıtı hemen bulamazdınız. Yürümek de fazla zaman kaybettiriyordu. Tesadüfün bir cilvesiyle, arabada bulmaları Fil ile Sett'in çok işine yaradı. Saatin 7,40 olduğunu gördüklerinde, daha yarı yoldaydılar. Geriye tam Grant alanına varılacak zamanları kalmıştı.

Gerçekten, saat tam 8 de, Grant alanına, 471 numaralı arabanın önünde indiler. Fil saatini çıkardı ve kendilerini takip eden polise işittirmek için yüksek sesle:

— Eyvah, dedi, saat tam sekiz olmuş; hemen otele dönmeli... Bir arabaya binelim.

471 numaralı, açık arabaydı. Fil ile Sett hemen bindiler ve küt diye kapıyı kapadılar.

Arabadaki adam:

— Evet, adres beyim, dedi.

Fil:

— Otel New Bell, diye bağırdı.

Ve hemen, yandaki 525 numaralı arabaya geçen Sett'e katıldı.

Bizimkiler bir köşeye çekilince, 471 numaralı arabanın, arkasında polis binmiş olduğu başka bir arabayla yola çıktığını gördüler. Üstlerinden bir yük kalkmış gibi içleri rahatladı.

Son hızla epey yol almışlardı ki, önlerinde denizin parladığını gördüler. Arabadan yere sıçradılar ve oradan da hop buharlı gemiye.

Fil ile Sett rahat bir nefes aldıklarında gemi çoktan limandan uzaklaşmış oluyordu.

Fil:

— Allah bir saat daha yardımını bizden esirgemezse, artık ne bu şehirden söz edildiğini işiteceğiz, ne de bu uğursuz kızıdan, diye içini çekti.

Tam bu sırada, yanlarında, bir gemici belirdi.

— Bayan Troll sizi arka küçük salonda bekliyor efendim.

XX.

Filimario ürperdi:

— Ne dediniz?

Filimario'nun acaip şekilde bakan gözlerinden korkup bir adım geri çekilen denizci:

— Bayan Troll sizi küçük salonda bekliyor: yemek hazırmış, diye tekrarladı.

Settembre ortaya bir fikir attı:

— Gene limana dönelim isterseniz; ben kendi hesabıma kabul edebilirim bunu.

Filimario:

— Ben de öyle, dedi. Ama üçüncü sefer liman polisine yakalanmak da başka bir belâ. Bu, işe tüy dikmek olur. Gidip yemek yiyelim bari.

Settembre:

— Böylesi belki de daha iyi, diye onayladı, deniz havası iştah açarmış.

İki yoldaş Clo'nun adamını takip ettiler. Bir kapı açıldı ve güverte birden bire ışıkla doldu. Deniz hayvanları, kristal takımlar ve çiçeklerle donatılmış küçük orta masa bir şaheserdi. Clotilde, biri al biri sarı iki gül demeti arasında belirdi. Bu özene bezene yapılmış bir kamara yatağıydı.

Clo sevimli sevimli:

— Hayırlı geceler bay Dublé, size de bay Nort, dedi. Girin, girin içeri, bay Pis.

Settembre göz altından Filimario'ya baktı. Kaçma telâşları arasında, Pis'yi unutup gitmişlerdi. Settembre koltuğunun altında Pis'nin bacağına varlığını hissetti ve bozuldu. Filimario'nun da kaşları çatıldı.

Küplere binen Clotilde:

— Pis nerede? diye sordu.

Filimario başını öne eğdi, Sett de tavana baktı.

— Bay Pis nerede? Ne oldu ona? Allahaşkına, söyleyin!

Clotilde'nin üzüntüsü yalancıkdan değildi ve Sett salakça bir hareketle işi hepten berbat etti. Paketi açtı ve Pis'in bacağı görüldü.

— Ben..... diye geveledi.

Ama arkasını getiremedi, Clo bir yaygara kopardı ve kendini arkaya attı.

—Siz öldürdünüz onu! Korkunç şey. Benim hesabıma çalıştığını anladınız. Öldürdünüz onu!

— Bayan Troll, Pis'yi öldürdüğümüzü söylerken, hiç şüphesiz işi büyütüyorlar: Sizce de öyle değil mi, bay Sett?

Sett, tahta bacağı tak tak vurarak:

— Ben... Ben de aynı fikirdeyim, diye karşılık verdi. Bay Pis'nin et ve kemikten müteşekkil kısmı şimdi, New Bell otelinde. Unutmuşuz onu.

Clotilde kendini kızgın ve biraz da gülünç buldu.

— Bay Pis'nin tahta bacağı olduğunu bilmiyordum, dedi. Ama ne olursa olsun, kibar bir insanı, kader yoldaşı **sayılan arkadaşlarının** bir bacağı eksik olarak tek başına bırakmaları, kibar bir hareket sayılmaz herhalde.

Fil:

— Böyle olsun istemezdik, ama oldu bir kere, dedi. Grilling'e kaçmanın, sizin pek gözde adamınızın işine geleceğinden hiç şüphemiz yok. Bay Pis'nin sizin hesabınıza, dolgun bir ödül karşılığı çalıştığını biliyorduk: Ayda bir öpücük. Hareket saatine kadar Pis'yi yerinde çivilemeğe **karar verdik: sonra da son dakikada, zaman darlığı yüzünden** unuttuk zavallıyı. İşte hepsi bu. Fakat, sizi temin ederim ki, diye ekledi Filimario, kendi kaderimi onununkiyle seve seve değiştirir, tek sizinde bir arada bu-

lunmaktansa, bütün Amerika polisleri tarafından yakalanmış olmayı tercih ederdim.

Clotilde tekrar aklını başına topladı.

— İşte gene insanların nankörlüğü, diye içini çekti. Bereket aklı başında bir insanım da sizin ukalâlığınıza kulak asmiyorum. O uğursuz talihinizden sizi çekip çıkardımsa bu, kendi merhametimden.

Clotilde yerine oturdu ve iki asılzadeye yer gösterdi. Sevgili hoştu, şaraplar nefis. En mesleğine bağlı papazlar bile dinden çıkabilirdi bu sofrada. Ama nedense bizimkilerin konuşmaları birbirlerini iğnelemekle geçti.

Enfes yemeğin üstüne kahve de gelince Clotilde, - en iyisi de buydu galiba - Sett'e döndü ve gülerек ona dedi ki:

— Bunca yorgunluktan, heyecandan sonra, bay Settembre, sıcak bir yatak en arzulananak şeydir, bunu biliyorum. Onun için izin istemekte sıkılmayınız. Odanız hazır.

Settembre hemen anladı, tekrar tekrar teşekkür etti, ayağa kalktı ve kapıya doğruldu. Sonra fikrini değiştirdi: bir şey unutmuştu.

Tahta bacağı: almağa yönelen Sett'e Fil:

— Bay Settembre, dedi, bayan Trol'e, bay Pis'nin yokluğunda, gene bay Pis'nin tahta bacağına maaş vermek isteyip istemediğini sorarsanız, iyi edersiniz. Ayın sonundayız, zavallı tahta bacak ta, bu öpücüğü hak etti doğrusu!

Settembre kibar bir çocuktı: adı geçen tahta bacağı, küçük bir tekme savurarak dışarı çıktı.

Ortalık gene süt-liman olunca, Clotilde bir gül aldı ve o gülü yavaş yavaş o güzelim burnuna yaklaştırdı. Besbelli konuşmağa yelteniyordu ama Fil ağzını açmasına zaman bırakmadı.

Hafif bir sesle:

— Bayan Troll, dedi, artık muzipliğiniz, ince zevkiniz ve onurunuz yüzünden fazlaca uzadı. Hattâ ölçüyü kaçırdı bile diyebilirim. Bu yüzden işin sürmesi ikimiz için de kırıcı olacaktır. Bu son firar için yapılan korsanlıkta sizi suçlandırmak istemiyorum. Gerçekten bu bizi karışık bir belâdan kurtardı. İyice düşününce anlıyorum ki; bir ekspresin çalınması gibi saçma sapan bir suçlama, sizden çok bizim başımızı belâyâ saracaktı.

— Pek öyle değil, bay Dublé, dedi. Benim de başım belâyâ girecekti: avukat Smitson'un tesirinde kaldım, Siz uzun zamandır Amerika'nın en namlı insanı oldunuzsa, bunu size bağlayan benim...

Filimario kendisini zor tuttu: bu kız onu çileden çıkarmak için yaratılmıştı.

— Güzel; bu biçim kahramanlıktan ibret alalım da, artık son verelim bu oyuna: bu işin tadı kaçtı, bayan Troll! Terbiye sınırlarını aşmak istemiyorsanız, kaptanınıza Nevaslippe'e yol alması için emir veriniz. Şu andan tezi yok, Pis'nin, iki tanıkla noterimin zararlarını ödeyiniz. Artık sonra, gönlünüz neresini isterse oraya, cehennemin dibine bile gidebilirsiniz.

— Kibarların dilinde yeri olmayan sözlerinizi işitince, bir Dublé'nin çileden çıktığını görüyorum da duyduğum memnuniyeti anlatmağa kelime bulamıyorum. Bay Dublé, bir hamal gibi konuşuyorsunuz. Size hemen şunu söyleyeyim ki, Nevaslippe'e gitmemeğe bilhassa dikkat ediyoruz. Bir yelkenli gemide bulunuyoruz, böyle bir yolu göze almak çok tehlikeli olur. Bundan başka, oyuna son vermemi istiyorsunuz; iki şartım var: Ya şimdiye kadar bana yaptığınız küstahlıklar için benden yana yakıla özür dileyeceksiniz, ya da evleneceksiniz benimle.

Filimario:

— Sizinle evlenmektense, on damacana hintyağı içirim daha iyi! diye bağırırdı.

— Ne demek istediğinizi anlıyorum. Ama tarihî hint-yağı şişesini yanında taşıyan noteri nerelerde bulacaksınız? Bu sayın noter şimdi yolculuk etmede; güzel manzaralar görmede. Deniz engindir. Günün birinde ona rastlayıp rastlamıyacağınızı Allah bilir. Bay Dublé, Arjantin'e gidiyoruz şimdi. Orada benim yığınla dostum var, benim açım-dan işler kolaylaşacak; bay Dublé. Yelkenleri suya indireceğiniz anı bekliyeceğim. Benimle evlenmeniz beni o kadar mutlu kılacak ki.

Filimario, yavaş yavaş ayağa kalktı. Bir Dublé'ler alayı, temiz soylu şövalyelerden ve kibarlardan kurulu bir birlik, kızgınlıklarını avaz avaz bağırarak gözlerinin önünden geçtiler, kendisini de aynı şekilde düşündü bir an: ellerini Clotilde'in yumuşak saçlarına doluyordu, kızı yere yıkıyordu ve okkalı bir tokat aşkediordu... Clotilde gık demiyor, bağırımıyordu; dehşet içinde, kamaranın kuytusuna doğru geri geri kaçmağa çalışıyordu.

Bu sırada Girilling birden sarsıldı, güvertede bir cehennem gürültüsüdür koptu. Kapı açıldı ve eşikte, ellerinde tabanca Ketty göründü.

Bu hikâye sağlam bir mantık üzerine kuruludur. Sarışın kaçakçı gökten inmedi şüphesiz; hattâ, tesadüfün kanadına da binip gelmedi. Grilling'in saat 8.30 da New - York limanından demir aldığı akşam. saat 9 da güzel sarışın (kahvedeki işini bitirir bitirmez sarışın olmuştu) Kety, büyük Mog holünde Giorgino'yla keyifli keyifli çene çalıyordu.

Giorgino tepeden inme:

— İçim rahat, dedi, bu allahın belâsı kız en sonunda yakamızı bıraktı. Adı etrafında kopan gürültüden sonra, polis gık demeden New - York'tan uzaklaşmağa onu ikna

etti. Ben de, onun için güzel bir yelkenli kiraladım, artık akşam Arjantin'e gidiyor. Yarım saattir yolda olmalı.

Ketty şiddetle biçarenin kolunu yakaladı.

Korkunç bir kuşkuya kapılarak:

— Yelkenlinin adı ne? diye sordu.

Giorgino sâkin sâkin:

— Girilling, dedi.

Sonra zavallı Giorgino, hiçbir şey anlamamağa başladı artık. Bileği Ketty'nin bir pençe gibi kuvvetli elinde kendini, bir anda dört atla çekilen, neden olduğu bilinmeksizin sağa ve sola yalpa vuran, bir arabada, derken bir trende, daha sonra da geceye gömülmüş, ıssız sokaklar arasında dolu dizgin giden bir başka arabada buldu. En son, ay altında pırıl pırıl bir deniz gördü; bir soru sormak için ağzını açacaktı ki, Ketty'nin deli gibi bir kapıya saldırmasıyla açması bir oldu; ve yirmi davudî ses bir ağızdan gürledi:

— Reis!...

Artık Giorgino, soyu temiz asılzade, Wlexton'lu kaçakçıların yatağındaydı.

Reis Bill'e:

— Jeannette'nin kazanları yanıyor mu? diye sordu

— Yanıyor Ketty: Yola mı çıkacağız?

— Evet, adamları gemiye yerleştire; kazanları ateşlet, Grilling'e yetiştirmeliyiz.

Dehşete düşen Bill:

— Ama nerede bulacağız bu yelkenliyi? diye sordu.

Ketty kükredi:

— Denizde; ya nerede olsun istiyorsun, aptal? Saat sekiz buçukta New-York'tan demir almış. Arjantin'e gidiyormuş. Şimdi saat onbuçuk. İki buçuk saat içinde, pek fazla yol alamaz. Yol kıyıyı izliyor; diklemesine gidersek ona yetişebiliriz.

Kimi durumlarda Giorgino, bir koltuğa oturur ve susardı. Ortada koltuk olmadığından kendine şimdi sâdece susmak düşüyordu. Ketty'i yalnız bırakmadı ve tek lâf söylemeden Jeannette'e bindi. Ketty birden suratına doğru bir tabanca uzatınca, sapsarı kesilerek ve kollarını kaldırarak:

— Ketty, seni seviyorum... dedi.

Ketty:

— Hani bunu söylemenin tam da sırası ya, dedi. Al şu tabancayı bakalım; ihtiyacımız olacak.

Giorgino gene:

— Ne yapacağız? diye geveledi.

— Rampa edeceğiz Grilling'e.

Ketty bir Kurtarıcı Meleğe benziyordu. Giorgino halat yığınının üzerine çömeldi ve başını iki eli arasına aldı.

Tabancaya lüzum kalmadı: dümenci dışında, Grilling teknesinde herkes uyuyordu. Ketty peşinde Giorgino ile onbeş kaçakçı, bir çırpıda, yanına kadar sokuldukları, Grilling'in güvertesine atladılar, sonra arka salonun kapısına yürüdüler, bir tekmede kapıyı açtılar.

Tabancasını çekerek alaylı alaylı:

— Akşamlar hayrolsun, bayan Troll! dedi. Siz iyi bir milyoner olabilirsiniz ama ben de iyi bir korsanımdır ha. Böyle bir yanaşma hareketini Morga (1) bile yapmadı ömründe.

Clotilde kapı aralığında başları gözüken adamlar gördü: yüreği ağzına geldi.

Ketty:

— Bill, dedi, sen tayfayı ayarla. Herşey sessizce olup bitmeli; kimsenin burnu bile kanamıyacak.

Bill:

— Peki, diye karşılık verdi. Zaman geçirmek için köşe kapmaca oynarız.

(1) Şövalye romanlarında adı geçen güzel, ünlü bir perl. Çev.

Ketty arkasını dönmeksizin:

— En ufak bir hata istemem, diye bağırdı. Jeannette'i ve Grillingi birbirinden yirmi metre aralıkla ilerlet. Kıyıya pek yakınız, her an bir tehlike doğabilir.

Bu sırada Giorgino usulca içeri süzüldü. Clo'nun kamerasında bir koltuk vardı. Giorgino oturdu ama susmağa hiç de devam etmedi. Kendini ne de olsa rahata ermiş hissettiğinden:

— Oh! dedi.

Filimario, ilk şaşkınlık anını geçirince, Ketty'e döndü.

Mert mert:

— Ketty, dedi, hoş bir kadınsınız. Kimin yerinde olmak istersiniz deseler, tereddütsüzce sizin o cessus kalbini-zî fethetmesini bilen bay de Lunebell'in adını söyledim. Bana kalırsa siz, kendinizi kontes diye tanıtamazsınız, kaçakçı camiasına bir hakarettir bu.

Ketty hafiften kızardı.

Filimario eğilerek:

— Size olan minnetterlığım sonsuzdur, güzel sarışın korsan, diye ekledi.

Giorgino, heyecandan ve gururdan kendini kabına sığamaz hissediyordu. Koruyucu Melek'le nişanlanmış sayılırdı.

Bu arada Clotilde, ancak aklını başına toplayabilmişti. Ve usul usul, alaylı iltifatlar ve iğneli sözlerle o meşum tuzaklarından birini kurmağa hazırlanıyordu.

Pek hoş bir sürpriz bu, diye başladı...

Ama Ketty konuşmasına imkân vermedi.

— Bayan Troll, şimdi gevezelik etmenin sırası değil. Şu an, emir veren benim, size şunu da haber vereyim ki çocukça oyununuz artık sona erdi. Şimdi doğru Nevaslippe'ye... Bay Dublé'ye gelince, gönlünün çektiği yere gidecek. Hiç bir itiraz yok.

Bir yandan bunları derken Ketty, bir taraftan da tabancasını oynatıp duruyordu, ve Clo korkudan sapsarı kesilerek, boyun eğdi. Sonra hıçkırığa boğuldu.

Ketty Clotilde'e kulak asmaksızın Filimario'ya:

— Evet, şimdi biz ne yapacağız? diye sordu.

— Herşeyden önce bir çomakla oynar gibi oynadığınız şu tabancayı biryana bıraksanız iyi olur.

Ketty gülümsedi ve tabancayı cebine soktu. Fil bir an düşünceli düşünceli durdu, sonra mütebessim, Ketty'ye döndü. Öyle ya, işin püf noktasını bulmuştu.

Ama tam bu sırada, tüyleri diken diken olmuş, sırtında robdöşambriyle Settembre göründü.

— Bay Fil, korsanlar!

— Evet bay Sett, yanılmıyorsunuz. Şu koltuğa oturun da dinlenin. Fazla heyecanlanmışa benziyorsunuz.

Sett korka korka Ketty'e baktı.

— Gene mi?... diye sordu.

Filimario:

— Hayır, dedi; bu sefer bizden yanalar.

Sonra da düşüncesini bir bir anlattı.

— Bay Sett ile ben Nevaslippe'e dönmeliyiz artık. Bay Pis'in bacağına gelince, bacağı konsolosa bırakırız, konsolos da, dönüşünde bu bacağın sahibinin yurda iadesi için gerekli tedbirleri alır. Nevaslipp'e Grilling'le varmak mümkün; şimdi kala kala Delfino yatında yolculuk eden noter Diksle iki şahidi ele geçirmek kalıyor. Deniz kıyılarında yalpa vurup durması gereken Delfino'yu bulmayı ben alıyorum üzerime. Delfino'yu bulmak için, Sett'le birlikte Grilling'i terkedecek, sonra da Nevaslippe'e doğru yola çıkacağız. Ketty ile Giorgino, New York'a kadar, bayan Troll'e göz kulak olurlar herhande.

Ketty başını salladı:

— Peki ya yirmi adamım?

Giorgino:

— Adamlar geriye gönderilebilir, dedi. Zahmetlerinin karşılığını ödeneye hazırım. Peki ama, Ketty, New-York'ta ne işimiz var bizim? Benimle birlikte Nevaslippe'e dönsen olmaz mı?

Ketty, bir Giorgino'ya bir Filimario'ya baktı. Filimario onayladı.

— Pek hoş bir fikir, bay de Lunebelle! dedi. Öyleyse ben tasarımı değiştiriyorum. Yirmi adamı hemen geri gönderip, sonra bulana kadar hep birlikte Delfino'nun peşine düşeriz, artık bayan Troll de canı ne isterse onu yapsın.

Ketty hiç bir şey anlamamıştı; bir Giorgino'ya bir Filimario'ya baktı.

Filimario sarışın korsana:

— Yeni bir hayat bu, dedi, sakın macerasız bir hayat.

Heyecana kapılmış bulunan Ketty:

— Evet, gerçi öyle, diye kekeledi.

Yirmi kaçakçının basıp gitmesini dört gözle bekleyen Giorgino:

— Acaba, bu adamların her birine yüz dolar versek yeter mi? diye sordu.

Ketty:

— Şu düşündüğün şeye bak! elli dolar yeter, diye karşılık verdi; paramızı çarçur etmeğe başlama.

Giorgino cebinden sevinçten eli titriyerek, elli dolarlık yirmi banknot çıkardı ve bunları Ketty'e uzattı.

Ketty dışarı çıktı ve Bill'i çağırdı:

— Bill, çocukları al ve istediğin yere yollan. Artık ayrılıyoruz. Al sana beş yüz dolar. Adamlarını eğlendirirsin. Ben ise (parsayı topluyorum, diye düşündü) burda kalıyorum.

Beş yüz doları görünce Bill gık bile demedi. Adamlarını topladı.

— Çocuklar, dedi, iş yokmuş. Artık hafiften yola koyulalım. Ketty sizi düşündü de kendi kesesinden ellişer do-

lar verdi. Gidip çekin kafaları; Jeannette'te kalan beş arkadaşınıza da haklarını verin.

Jeannet'in güvertesine çıkan tayfalara, öbür beş azı işin nasıl gitmiş olduğunu sordu.

— Bok, dediler, hiç iş yok. Bir bardak içki parası bile geçmedi ele.

Jeannette gözden kaybolunca Giorgino rahat bir soluk aldı. İşte o zaman Ciotide'in çenesi açıldı. Patiska mendilini ağzına kapayıp hafiften esneye esneye:

— Bu kadar karışık işlerden sonra, bir parça baş dinlemek fena gelmez size, dedi. Böyle temiz bir işi bırakmak doğrusu yazık; haydi iyi geceler.

Filimario:

— Bayan Troll, dedi, gevezelik etmeği bırakalım. Delfino'nun tam nerde olduğunu söyleyin bize.

Clotilde uzaklaşırken:

— Ah! bunu anlatmak o kadar uzun sürer ki! diye içini çekti. Başlıbaşına bir hikâyedir o.

Ağzından lâf kaçırmağa niyetli gözükmüyordu. Ama Clotilda eşikten geçmeğe davrandığı zaman, Ketty yolunu kesti.

— Özür dilerim, bayan Troll, kamaranızda yatmama müsaade eder misiniz? Bunca erkek içinde, tek başıma kalmama gönlünüz razı olmaz herhalde!

— Çok müteessirim bayan Ketty, kamaramdaki ikinci yatak oda hizmetçime aittir.

— A, o işin halli kolay: ben sizinle aynı yatakta uyurum, olur biter.

Sesi yamandı ve iki düşman ortaklaşa yataklarına çekilmek üzere, uzaklaştılar.

Sett:

— Amma da iş ha!...

Giorgino:

— Kadının kadına yüzü tutmaz, dedi. Clotilde, Ketty'yi kırmayacaktır bana kalırsa.

Fil ağzını açmadı ama dudaklarında alaycı bir gülümseme vardı. Az sonra Ketty geri geldi;

— Bayan Troll, doğruca Blets'e gidersek yarın Griling'in Delfino'ya varacağını bana nazikâne bir şekilde söyledi. Allah rahatlık versin baylar, bay bay Giorgino.

Giorgino sevinçle:

— Demedim mi ben size? Clotilde kötü kız değildir: yeter ki söyletmesini bilin.

Bu sırada Clotilde, yatağında karınüstü — yanı Ketty'nin kendisine uygun gördüğü tek şey şekilde — yatmış, öbür uçta sereserpe uzanmış bulunan yatak komşusuna kızgın kızgın çıkışıyordu.

— Nevaslippe'te, tevkif ettireceğim sizi.

— Bayan Troll, hele bir oraya varalım, bunu o zaman düşünürüz yavrucuğum, sorduklarıma uslu uslu cevap vermiş olsaydınız, şimdi bu tuhaf duruma düşmezdiniz.

— Bir bacağım karyolaya bağlı uyumak istemiyorum ben, diye bağırdı.

Ketty sâkin sakın:

— Yoksa hiç uyuyamazsınız, diye karşılık verdi. Ve ışığı söndürdü.

Ertesi sabah Grilling Delfino'ya yetişti.

Clo alaylı alaylı gülerek:

— Artık kim emir verirmiş görürüz, dedi, Delfino'nun kaptanı kime boyun eğecek, anlarsınız şimdi!...

Ketty kederli kederli sokuldu Clo'ya.

Bir havlu alarak:

— Yufka yürekli bir kadın için, böyle sevimli bir kızın ağzını tıkamak doğrusu güç bir iş, diye içini çekti. onu, yatağına yatırdı ve adamakıllı tartakladı.

Az sonra Clotilde hıçkırarak:

— Ketty, dedi, beni Delfino'da bırakın. Filimario'yu seviyorum. Onu sevdiğim için bütün bunları yaptım ben. Merhamet edin, Ketty...

Ketty havluyu bir yana attı.

Sesini yükselterek:

— Bayan Troll, dedi, sizi Delfino'ya alacağım; ama gene o oyunlarınızdan birini oynarsanız, iki gözüm kör olsun ki atarım sizi denize.

Bu söz üzerine Clo, gözleri yaşlı bir yüzle, Ketty'ye baktı.

Acı acı:

— Teşekkür ederim, bayan Ketty, dedi.

Sarışın kaçakçı kızarak arkasını döndü.

Hay kör şeytan! Şimdi duygulanmanın sırası değildi!

Grilling New - York'a döndü. Delfino gene denize açıldı.

Kaptan gelip bayan Troll'e emirlerini sordu. Ketty yan gözle Clo'ya baktı. Clo önüne bakarak:

— Tam yol, Nevaslippe:

Noter Diks'le iki tanık, Filimario'yu tekrar gördükleri zaman pek heyecana kapılmadılar.

Noter çekinerek:

— Şef, bu kodes oyunu memleketimizde de devam edecek mi? diye sordu.

Filimario gülerek:

— Bilmiyorum, dedi.

Ve bu garib hikâyenin başında olduğu gibi şu an gene Delfino'da bulunuyoruz. Yalnız Pis eksik. Eh onun da bacağı, otel borcunu ödeyecek kadar dolara, herkesin selâm ve sevgisi de eklenerek, Grilling'le New-York'a yollanmış durumda.

Ketty, çoktan Clotilde'i bir yana bırakmıştı. Artık yalnız Giorgino'yu düşünüyor, zaman zaman denize bakıyor; Amerika uzaklarda kaldıkça, eski maceralı günlerin hâtırasının da hâfızasından silinip gittiğini hissediyordu. Giorgino, yanında oturup susmada; ama işte bu kere iyi ediyor susmakla.

Settembre kaptanın kamerasına kapağı atmış; zar oynuyor ve kazanıyor, bir kumârbaz gibi durmadan kazanıyor. Noter ile iki tanık kestiriyorlar, yiyip içip gene gövdeyi deviriyorlar.

Clotilde kamerasından dışarı çıkmıyor: yüreciği yara. Hayat Nevaslippe'de bırakılan yerden başlayacak. Filimario'yu görecektir ara sıra: o ise hiç oralı olmadan kendisini selâmlıyacak. Olaylar kendi akışı içinde sürüp gidecek... Kader yüz çevirmişti kendisinden.

Ya Filimario? Filimario da üzgün. Sözü'nün kısası Filimario, dünyanın en kederli insanı. Çelik gibi sert yaratılışının kurbanı. O da Nevaslippe hayatını görür gibi oluyor. Issız sokaklar, ağızlarından dirhemle lâkırdı çıkan insanlar: bütün bunlar müthiş Hintyağı kokuyor. Bitmiştir serüven. Clo gene bayan Troll olup çıkmıştır, dünyalığı bol mirasçı olmuştur. Gezintide, balolarda ve yarışlarda görülen delişmen genç kız olmuştur. Zavallı çılgın kız! Filimario az da olsa yumuşuyor. Clotilde kendisini gerçekten seviyorsa, pek acı bu.

Filimario:

— Umalım ki bana ciddî olarak gönül bağlamamış olsun, diye düşünür.

Yat, gündüz güneş, gece ay altında yol alıyor; sessiz sessiz yemek yeniyor, Clotilde bütün bakışlardan kaçıyor: sanki suç işlemiş bir okullu kız gibi.

Nihayet bir akşam, kaptanın sesi:

— Nevaslippe.....

XXI.

İlk inenler Giorgino'yla Ketty oldu. Kaptan, iki nişanlıyı kıyıya bırakmadan önce Ketty'nin pasaportunun çıkardığı güçlükleri birkaç bin dolarla yok etmek zorunda kaldı.

Noter ile iki tanık saniye kaybetmeden evlerinin yolunu tuttular.

Noter, Fil'den izin istemeden önce ciddî ciddî:

— Daima emrinize hazırız, dedi.

Fil de ciddî ciddî kabul etti.

Bundan sonra çıkma sırası Sett'e geldi. İyi dost Filimario'yu kucaklarken başladı ağlamağa.

En son, peşinde Clotilde olduğu halde, Filimario ağır ağır indi. Clotilde'nin artık sesi çıkmıyordu; düşünceye dalmıştı. Filimario'yla başa çıkamıyacaktı anlaşılan.

Filimario'nun ceb'inde pek az para vardı: Ketty'nin sigaralarla birlikte vermiş olduğu dört yüz dolar. Bunları bozdurdu ve gidi, bir otelde uyudu. Bu dört yüz dolar sanki kaç gün dayanırdı?

Ya sonra? Sonra Hintyağı... Felâket bir şeydi bu. Annesi nerden çıkarmıştı bu saçma şeyi başma!... Niçin içmiyordu sanki? Genâ gözünün önüne burnu havada bir sürü Dublê geldi. Saçma herifler!... N'olacak!...

Filimario içinden:

«Ya küçük aptal kız? diyordu. Kim dedi ona böyle bir maceraya gir diye? Oh olsun, işte. Kimse gelip kendisini karşılamadı.»

Hüzünlü günler geçti ard arda. Bir gün, iki gün, üç gün, dört gün. Beşinci günün akşamı, Filimario kendini tesadüfen Troll konağının önünde buldu.

Filimario:

— Dışarıya çıksa da bir görsem, diye düşündü.

Kimbilir ne haltlar karıştırmıştır gene... Özledim mi ne?

Olacak bu ya, Clotilde dışarı çıkmadı. Bu sırada kızcağız Ketty'nin kucığına başını dayamış gözyaşlarını tutamıyordu. Ketty başını sallayarak:

— Zavallı yavrucağ!... diyordu, bir adam nasıl bu kadar hayvan olur, anlamıyorum?

*
**

Temmuz mu, ağustos mu, kim bilir, belki de bir Eylül akşamıydı. Ne olursa olsun, pırıl pırıl bir akşamdı. Nevaslippe'nin büyük parkı ıpıssızdı. İn cın top oynuyordu. İncecik dallar turunculaşmış gökyüzünü parçalara bölüyordu.

Bu sefer kader, Clotilde'i çağırdı. Rastlaştılar. Clo Ketty'e rastlamak amacıyla gelmişti, Fil de aynı... Belki Ketty'i görürüm diye düşünmüştü. Filimario'nun cebinde iki frank vardı ve Clotilde'in dudaklarında alaylı bir gülümseme görür gibi oldu. Clotilde'in yüreği cız etti ve o da, Fil'in dudaklarında alaylı bir gülümseyiş sezer gibi oldu. Pabalarının arpa tarlalarını çiğnemiş gibi selâmlaştılar.

— Hayırlı akşamlar, bayan Troll.

— Hayırlı akşamlar bay Dublé.

Fil burnu havada:

— Bir gariplik var bunda doğrusu, sizi beklemiyordum, dedi.

Clotilde burnu havada:

— Ben de öyle, diye karşılık verdi.

Fil eğilerek onu selâmladı ters - yüzü döndü, hızlı hızlı uzaklaştı.

Küçük bulutlarının tepesinden cennetlik bay Dublé'yle cennetlik bayan Dublé onları seyrediyorlardı.

Şaşırان cennetlik bay Dublé:

— Hanım, oğlumuz aptalın biri, dedi.

Bayan Dublé:

— Evet, aptalın biri, diye karşılık verdi; dudaklarında garip bir tebessüm vardı, bunu söylerken:

— Eh, artık gidelim Tom.

Ve bay Tom başını iki yana sallayıp gülerken, küçük bulut akşam kızılığına karıştı. Son olarak sesi yankılandı boşlukta:

— Zamane gençleri garip hanım, çok garip.

Evet çok garipti; zira Filimario birden geri döndü, şaşkınlıktan aptal aptal, hareketsiz duran Clotilde'e doğru koştu, başını iki eli arasına aldı ve mal bulmuş mağribî gibi kızı öptü... öptü.

HİKÂYENİN SONU

Filimario Clotilde ile dünya evine girerken, hepsi oradaydı; Giorgino de Lunebelle, Ketty de Lunebelle, Settembre ve Amerika'dan dönmüş Pio Pis. Bay Dublé'yle karısı, cennetlikler de, küçük bulutlarının tepesinden törende hazır bulundular.

Cennetlik bay Dublé konuşuyor:

— Hanım, Dublé'ler kazandı; yanılmıyorsam, bay Filimario varlıklı bayan Troll'le evleniyor; böylece Hint yağınızla şartlı altı yüz milyona boş veriyor.

Cennetlik bayan Dublé karşılık vermeğe yanaşmadı bile. Allah razı olsun Hintyağından. Filimario altı yüz milyona kavuşamamıştı ama, mutluluğa kavuşmuştu. Bu daha iyiydi.

Yeni evliler balayılarını Delfino'da geçirdiler ve harikûlade bir balayı oldu bu.

Clo:

— Seni hep sevdim, diyordu.

Filimario:

— Ben de öyle ana, sevdiğimi bilmiyordum, bunu biraz geç anladım, ana pek geç değil

Uzun süreli bir balayından sonra, gene Nevaslip'pe'e döndüler ve bay Troll'ün kendilerine bağışladığı büyük bir konağa yerleştiler.

HİKÂYENİN SONUNUN SONU

Bir sabah Filimario, yatağında tembel tembel dalga geçip dururken, çiçek işlemeli bir robdöşambr giymiş, hanım hanımcık süslenip püslenmiş Clotilde girdi içeri. Güzel bir bahar günüydü ve Clotilde çiçekli bir elbise giydiği gibi, elinde bir tepsi, tepside de bir kadeh taşıyordu.

Filimario hayretle:

— Bu da nesi? diye sordu.

— Hintyağı: İlkbaharda içmeli. Filimario müthiş ihtiyacın var buna.

Filimario başını salladı.

Keçi gibi inatla:

— Bu namussuz şeyi içmem ben, dedi.

Clotilde kızardı ve gözleri yaşlarla doldu.

Acı acı:

— Özür dilerim, diye söylendi. Senin iyiliğin için yapıyordum bunu. Seni kırdımsa bağışla beni.

Filimario, bu iki gözü iki çeşme sevgili yüz karşısında kendisini dünyanın en katı yürekli insanı sandı.

Heyecandan titriyerek:

— Clotilde, dedi, ver şu kadehi bana.

Clotilde ürkek ürkek kadehi bizzatına verdi.

— Clotilde, bu uğursuz yağa karşı nefretimi bilirsin. Annem içeyim diye bunu bana vermişti de... Ba-

kalım şimdi başımıza ne iş açacak. Allah bilir! Dediğin gibi olsun.

Gözlerini yumdu, kadehi dudaklarına götürdü ve bir yudumda yuvarladı.

— Hayır, sen isteyince, reddedemezdim, yapamazdım bunu.

Clotilde hafiften bir sevinç çılgılığı kopardı ve duvardan yana gerilmiş perdeyi araladı. Noter ile iki tannık ortaya çıktı.

Noter:

— Hintyağı içildi ya, dedi, şu andan tezi yok miras da emrinize amâde.

Filimario kızgın kızgın Clotilde'e baktı ama kadıncağız yavaşça:

— Senin sırf bu uğursuz Hintyağını içmemek için benimle evlendiğini düşünürken ne kadar acı çektiğimi bilseydin...

Filimario omuzlatını silkti.

— O kadar da korkunç değilmiş, iyi gelecek bana bu yağ: Anacığımın hakkı varmış.

SÖZÜ BAĞLARKEN

Clotilde Fil'i ateşli ateşli kucakladı ve annesinin kendisini beklediği arabaya doğru sürükledi kocasını.

Güle oynaya:

— Anneciğim, dedi, iş tamam. Tanrı'ya şükürler olsun. Bana ödünç verdiğin onbeş milyon hemen ödenecek.

Bayan Troll:

— On altı milyon diye düzeltti. Yola çıkarken, on beş milyon gitmişti. Amerikan gezisi de bir milyona patladı bana. Neyse boşa gitmedi paralar.

Clo boğuk bir sesle:

— İşin en garibi de benim gerçekten âşık oluşum, dedi. Ve sabah havasını ciğerlerine doldurmak için pencereyi açtı.

Gördünüz mü ne hikâye...

Doğuya giden adamın dediği aynen şudur: «Şu dünyada deli çok... Deli çok amma... Herkesin evi ayrı...»

MAY YAYINLARI SUNAR

KUTSAL İSYAN (sekiz cilt)
Kurtuluş Savaşımızın romanı
Yazan : Hasan İzzettin Dinamo

EVLERDEN BİRİ (roman)
Yazan : ORHAN KEMAL

ALTIN ZİNCİR
UPTON SİNCLAİR'in sanatçıları
eleştirisi.

VIETKONG ÇETECİLERİ ARA-
SINDA MADELEINE RIFFAUD'un
Vietkong'da yaptığı çeteci röportaj-
ları

FIRTINA ÇOCUKLARI (roman)
THEMOS KORNAROS'un toplumcu
romanı.

THESEE (roman) ANDRE GIDE

ASYANIN AVRUPAYA ÖĞRETTİĞİ
FRANZ ALTHEİM'in eseri

SİYASÎ PARTİLER VE SEÇİM
KANUNLARI...

AŞK'a ŞİİRLER... Antoloji

ANSİKLOPEDİK TARİH TARA-
MASI

Tarih boyunca ileri - geri kavgası,
ihtilâller, darbeler, isyanlar...

SARI DÜNYA (roman) DİMITROF
armağanını kazanan DİMOV'un
20 dile çevrilen şaheseri.

Kapak baskı : MAY YAYINLARI MATBAASI